ಶ್ರೀಗಣೇಶಾಯನಮಃ॥ ಗುಣತ್ರಿತೋವಿಶಸ್ತ್ರಿಗುಣಾನಬಿವಸ್ಥವಿಷ್ಟೇರಮಯಶ್ಚಮೂರ್ತಿರ್ಘ್ರಸ್ಸಗಸ್ಸಿತಿವಿಲಯಕರ್ಮಾಣಿತತೇ ತ್ರೈಪಾಪಾರಾಪಾರಃ ಪರ
ಮಗತಿತಿಕೆಸ್ರಿ ಜಗತಾಂ ನಮಸ್ತಸ್ಮೈಕಸ್ಮೈಚಿದಮಿತಮಹಿಮ್ನೇಪುರಭಿದೇ॥೧॥ ಅನ್ವೀಕ್ಷಾನಯಮಾಕಲಯ್ಯ ಗುರುಭಿರ್ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಗುರೂಣಾಂ ಮತಂ ಚಿಂ
ತಾದಿವ್ಯವಿಲೋಚನೇನ ಚ ತಯೋಃ ಸಾರಂ ವಿಲೋಕ್ಯಾಖಿಲಂ। ತಂತ್ರೇ ದೋಷಗಣೇನ ದುರ್ಗಮ[illegible]ತರೇ ಸಿದ್ಧಾಂತದೀಕ್ಷಾಗುರುರ್ಗಂಗೇಶಸ್ತನುತೇ
ಮಿತೇನ ವಚಸಾ ಶ್ರೀತತ್ತ್ವಚಿಂತಾಮಣಿಂ॥೨॥ ಯತೋ ಮಣೇಃ ಪಂಡಿತಮಂಡನಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಚಂಡಪಾಷಂಡತಮಸ್ತಿರಸ್ಕ್ರಿಯಾ। ವಿಪಕ್ಷಪಕ್ಷೇ ನ ವಿಚಾ
ರಚಾತುರೀ ನ ಚ ಸ್ವಸಿದ್ಧಾಂತವಚೋದರಿದ್ರತಾ॥೩॥ ಇಹ ಖಲು ಸಕಲಶಿಷ್ಟೈಕವಾಕ್ಯತಯಾ ಅಭಿಮತಕರ್ಮ[illegible] ಸಮುಚಿತತ್ವಮಾದಿ ಶಂಖ
ಶಾಮಾಂ ಮಂಗಳಮಾಚರಂತಿ ತತ್ರ ಯದ್ಯಪಿ ಮಂಗಳಸ್ಯ ಕಾರಣತಾಂಶೇ ಅನ್ವಯವ್ಯತಿರೇಕವ್ಯಭಿಚಾರ ವಿನಾಪಿ ಮಂಗಳಂ ಪ್ರಮ[illegible]ತ್ತಾಕುಕ್ಷಿತನೆ
ಮಾಪ್ತೇಃ [illegible]ಚಖ್ಯಾಂತರೀಯಕತ್ವಲ್ಪ್ಯ[illegible] ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಶ್ರಯಾತ್ ತಥಾಪ್ಯಗತಕಾರಣೇ ಅನ್ಯಥಾಸಿದ್ಧಸ್ಯ [illegible]ಚಮಂಗಳಂ ಸಫಲಂ ಅ
ವಿಗೀತಶಿಷ್ಟಾಚಾರವಿಷಯತ್ವಾತ್ ದರ್ಶವತ್ ಇತ್ಯನುಮಾನಫಲತ್ವಸಿದ್ಧೌ ಪ್ರಾರಿಪ್ಸಿತಸಮಾಪ್ತಿಃ ತದಾ ಮೇಷ್ಟೇ ತತ್ತ್ವೇ ಯಮುಪೋಂಪಕ್ಲೃಪ್ತತ್ವಾತ್ ಫ
ಲಾಂತರಸ್ಯಾತಥಾ[illegible]ಭಾವಾತ್ ವಿಘ್ನಧ್ವಂಸಸ್ತು ಫಲಕಲ್ಪನೇ ಗೌರವಾತ್ ಪರಿಶೇಷಾತ್ ಸಮಾಪ್ತೇಸ್ತತ್ಕಾರಣತಾಗ್ರಹಃ ವ್ಯಭಿಚಾರಸ್ತಾ
ತತ್ಕಾರಣಾಂತರಸ್ಯ ಬಾಧಕಾತ್ ಉಪಾಯಸಹಸ್ರೇಣ ವಿಗ್ರಹೀತುಮಶಕ್ಯತ್ವಾತ್ ತಥಾಪಿ ತಥಾವಿಧಾಚಾರಾನುಮಿತಾ [illegible]ವೇದಾಂಬಿ

ಪ್ರ.ಟಿ೦ ನ ಚ ಫಲವತ್ತ್ವಾದಿತಿ ಸ್ವರೂಪಾಸಿದ್ಧಿರಿಯಮತ್ರಸ್ತು ತತ್ಪೂರ್ವಂ ಕ್ರಿಯಮಾಣತ್ವಾತ್। ದರ್ಶೇ ಪ್ರಯಾಜಾದಿವತ್। ಆಚಾರಮೂಲಕಶ್ರುತ್ಯನುಮಾನಾಚ್ಚ

೨

ಮತ ಏವ ಮಾಂಗಲಿಕಂ ತುಷ್ಟಿಮಾನಂ। ಅವ್ಯಭಿಚಾರಃ। ಇಷ್ಟೋದಿತಂ ಕೃತ್ಯಾ ಮಂಗಲಂ ಸಮಾಪ್ತಿಸಾಧನಮಿತಿ ಪ್ರಮಾಪಿತೇ ತತ್ರಾಪಿ ವತಿಂ
ಗೇ ಸಿದ್ಧಂ ತಥಾ ಯಮಂಗಲಾನುಮಾನಾತ್। ತತ್ಪ್ರಥಮಾರಬ್ಧಕರ್ಮಾಂಗಂ ಕರ್ಮಕರ್ತೃ ತಯೋಃ ಶಿಷ್ಟೈಃ ತತ್ಪೂರ್ವಂ ಕ್ರಿಯಮಾಣತ್ವಾತ್ ಸ್ನಾನಾಂತ್ಯ
ರಂಭಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಲಕ್ಷಣ್ಯ ವ್ಯಭೋಗಾತ್। ದರ್ಶಾರಂಭಸಮಂ ಯಮೇ ಪ್ರಯಮಾಣಯಾ ಅಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಭಗ್ನಿಯಾಭ್ಯಾಂ ಯಥಾ ತದಕೃತಯಾ
ಕ್ರಿಯಮಾಣತ್ವಾತ್। ಫಲಂ ತದತ್ರ ವರ್ಣ್ಯ ಪ್ರಧಾನತ್ವಮಿತಿ ಅವ್ಯಭಿಚಾರಃ। ಕಿಂ ಮಂಗಲಮತ್ರಾಕಿಂಚಿತ್ ಕಿಂಚಿತ್ಕರಾಂಗಂ। ತಥಾ ಹಾವಗ
ತಕಾರಣ್ಯೇ ಶಿವತಯುಪಪತ್ತೇಃ। ಅತ ಏವ ಗೃಹಾಶ್ರಮಾದಾವಾರಂಭಕ್ರಮಂ ಪ್ರಭಾವ ದುರ್ಲಕ್ಷ್ಯ। ಪಾಯಸಂ ಪ್ರಾಂತ್ಯ ನಿರ್ಣೋಜಯಿತ
ವ್ಯಃ ಇತ್ಯತ್ರ ತದುಭಯಂ ನಾಂಗಂ। ಕಿಂ ತು ಕ್ರೈಮಿತ್ತಿಕಂ ತ ತ್ಪೂಜಾದಮಾರಂಭಸಮಯೇ ನಿತ್ಯಕಮಸ್ತು। ವಿಶ್ವಜಿನ್ನ್ಯಾಯಾತ್ ಸ್ವರ್ಗಃ ಫಲಮಿತಿ
ಚೇತ್। ತಸ್ಯಾಪೂರ್ವರೂಪದೃಷ್ಟ ಕಾರಣಕಾಂಗವಿಷಯತ್ವಾತ್। ಅಯಂ ತು ಪ್ರತಿಬಂಧಕಾಭಾವರೂಪದೃಷ್ಟ ಕಾರಕಃ। ತಸ್ಯ ತು ಮೋ
ಕ್ಷಾವಗತತತ್ಕಾರಣಾನಪೇಕ್ಷಾ ಇತ್ಯೈವ। ಪ್ರತಿಬಂಧಕೇ ಸತಿ ತತ್ಸ್ವಾತ್ತದನುಪಪತ್ತೇಃ। ಅಪೂರ್ವಂ ತು ನ ತತ್ರಾವಿಘ್ನಧ್ವಂಸದ್ವಾರಾ ಚೇದ್ ಮಂಗಲ
ತ್ವಿಘ್ನಾಂಚಯತಿ ತ್ಯಾದಿವಿಧಿಯೋಗಿತ ಪ್ರಯೋಗಾಂತ್ಯಂ ಗಯಾಂಗವೇದತ್ವದ್ವಾರಾ ಮಂಗಲೇ ಚ ಕರ್ತೃತ್ವಂ ವಿನಾ ವಿಸ್ಪತಃ ನಿತ್ಯ ವಿ

ವಿಘ್ನವಿರಹಾದೇವ ಆರಬ್ಧನಿರ್ವಾಹಾತ್ ...ತ್ವೈವಂ ವಿಘ್ನಧ್ವಂಸದ್ವಾರಾ ಪಿಕೆ ಬಂಮ ... ಂ ತತ್ರೈವ ವ್ಯಭಿಚಾರಾದಿತಿ ವಾಚ್ಯಂ ಸತಿ ವಿಘ್ನೇ ತದ್ಧ್ವಂ
ಸದ್ವಾರಾ ತಸ್ಯಾಂಗತ್ವಾತ್ ...ತ್ವೈವಂ ಪ್ರಯೋಜಕಾಂಶೇ ದುರಿತಧ್ವಂಸ ಏವ ದ್ವಾರಂ। ಕಲ್ಪ್ಯದುರಿತಧ್ವಂಸಸ್ಯಾಂ ಅಪೂರ್ವಸ್ಯ ಲಘುತ್ವಾತ್
ವಸ್ತುತಸ್ತು ಪ್ರಾಯಶೋ ವಿಘ್ನಸಂಶಯೇ ತನ್ನಿಶ್ಚಯೇ ವಾ ನಿಯಮೇನ ಶಿಷ್ಟಾನಾಂ ಮಂಗಳಾಚರಣೇ ವಿಘ್ನಧ್ವಂಸ ಏವ ದ್ವಾರತ್ವೇನಾಪೇಕ್ಷಿತ:
ನಿರ್ವಿಘ್ನಂ ಪರಿಸಮಾಪ್ಯತಾಮಿತಿ ಕಾಮನಯಾ ತತ್ಕರಣಾಪೇಕ್ಷಾಶ್ರುತಿತ ಏವ ದ್ವಾರತ್ವನಿರ್ಣಯ: ಕಿಂಚಾಪೂರ್ವದ್ವಾರಕತ್ವೇ ತಾದೃಶಾಂಗ
ತ್ವವಿರೋಧ: ಸ್ವಪ್ರಕಾರಣಸ್ಯೈವ ತದುಪಪತ್ತೇ: ಇಂದ್ರಬಾಹುಬಂಧನವತ್ ನಿಖ ವಿಘ್ನಸಂದೇಹೇ ಕಥಂ ತನ್ನಾಶಾರ್ಥಂ ಪ್ರವೃತ್ತಿ: ದುರಿತಧ್ವಂ
ಸಾರ್ಥಪ್ರವೃತ್ತೌ ತನ್ನಿಶ್ಚಯಸ್ಯ ... ಹೇತುತ್ವಾತ್ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವದಿತಿ ಚೇನ್ನ ವಿಘ್ನಸ್ಯ ಸಂಶಯೇ ನಿಶ್ಚಯೇ ವಾ ಶಿಷ್ಟಾನಾಂ ಮಂಗಳಾಚರಣಾತ್ ವಿಘ್ನ
ಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರವರ್ತಕಂ। ತಾದೃಶಾಚಾರಾನುಮಿತಶ್ರುತ್ಯಾ ವಿ ವಿಘ್ನಜ್ಞಾನವಾನ್ ನಿರ್ವಿಘ್ನಸಮಾಪ್ತಿಕಾಮೋಧಿಕಾರೀತ್ಯವಗತೇ। ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತೇ ತು
ತನ್ನಿಶ್ಚಯವಾನ್। ತತ್ರೈವ ವಿಧಿಯೋಗಾತ್। ... ತ ಏವಾಧಿಕಾರಿವಿಶೇಷಣಂ ವಿಘ್ನಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಕಥಂ ಸಂದೇಹೇ ಪ್ರವೃತ್ತಿ: ವೈದಿಕೇ ಅಧಿಕಾರನಿಶ್ಚಯೋ ನೈವ
ಪ್ರವೃತ್ತೇರಿತಿ ನಿರಸ್ತಂ ಯತ: ಪ್ರಧಾನಾಧಿಕಾರಿಣ ಏವ ಅಂಗೇ ಅಧಿಕಾರೋ ನ ಸ್ವತಂತ್ರ:। ಅಂಗತ್ವಭಂಗಪ್ರಸಂಗಾತ್ ...ರ ಪ್ರಧಾನಪ್ರಾರಿಪ್ಸಿ

ತೆ ದುರಿತಮಧಿಕಾರಿವಿಶೇಷಣಂ। ವಿಶೋಂಕಾತ। ಕಿಂ ತು ಸಮಾಪ್ತಿಕಾಮಃ। ಸಾಂಶಯಿಕತ್ವೇವ। ಯತ್ರ ಅಕ್ಷ್ಯತ್ರೇಕಿತಾಧಿಕಾರಿಕರ್ತೃಕತ್ವೇಬ
ಮಂಗಳಂ ಸಂದಿಗ್ಧಾಧಿಕಾರಿಕರ್ತೃಕಮೇವ ವಿಘ್ನಸಂದೇಹವತ್ತ್ವಾಶ್ಚ ಸ್ವಾಂಶಾಮಾಂಬಾದಾಸು ಮಿಥವಿಧಿರೇತಧೈವಯೋಧಿಕಾರಿತಿ ತತ್ಸ್ಥ ವಿಘ್ನವತ್ತ್ವೇನಾ
ಧಿಕಾರಾಭಾವಾತ್। ಕೃಚಿತ್ತತ್ಸ್ಥಯೋಬ ಪ್ರವೃತ್ತೇಶ್ಚ। ಅಬಿಚಶಂಕಿತಾಂಶ್ಚ ಷವಾರಣ ಧರ್ಮವಿಪ್ರವರ್ತಂತೇ ಪರೀಕ್ಷಕಾಃ। ಯಥಾ ಸರ್ಪದಂಶೇ
೧ ಶೆ ಜಕ್ಷ್ಯಾ ಸ್ಥಸಂಶಯೇ ತದ್ಭಾವಾಯ ಭಿಷಜಪಾಂರಾಂತಾ। ಕಿಂಬಹುನಾ ಫಲಸಂಶಯೇ ವಿಘ್ನಪಾಂಯತ್ನೇಕ್ಷ್ಯಯಾಂಷಾ। ಯಥಾ ಕೃಷ್ಯಾದೌ ಪ್ರವೃತ್ತಿಃ ತಥಾ
ಮಂಗಳೇಪಿ। ಯದಿ ಪ್ರವೃತ್ತ್ಯಾಪ್ಯಥಾ ನತಿ ಕೃಷ್ಯಾದಿತೋಽವಶ್ಯಂ ಫಲಮಿತಿ ಶಕ್ಯಾತ್ರತ್ರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಃ। ತಥಾನತಿವಿಘ್ನೇ ಮಂಗಳಾದವಶ್ಯಂ ಫಲಮಿ
ತಿ ತರ್ಕಾಭಾವತ್ರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಃ ಪ್ರವೃತ್ತಿಕ್ರಿಯಾ ಕ್ಷಿಕಮಿತ್ತಕೇಜಾತ್ಯಯಾಮಿಪ್ಸಿತ್ವೇ ದರ್ಶನ ಧರ್ಮಗ್ರಹೀನ ವೃತಿ ತಿಷ್ಠಾಂಗದ ಪೂರ್ವದರ್ಶ ತರ್ಕಸ್ಯ ೨
ದಿಪತಾಪಾಂಪಾಂಕ್ಷ್ಯಾಂಗಸ್ಥ ಫಕ್ತಾಕ್ಷೇಪ ದಾರ್ಢ್ಯದಸಂಶಯೋಽನುಷ್ಠಾನಮುಕ್ತಂ। ಯಥಾ ಕೃಷ್ಣವಿದ್ಯಾರಬಾಧೇ। ಅತ್ರೋಽವಿಘ್ನಸಂಶಯಾಂ ತ್ರ ಕ್ಷ್ಯಂ
ಸದ್ಭಾವಸಂಶಯೇ ಕಥಂ ಮಂಗಳಾನುಷ್ಠಾನಮಿತಿ ಕೈಮಿತ್ತಿಕೇ ಹೋಮಮಿತ್ಯೇಕ್ಷ್ಯಯವಾಧಿಕಾರಿ। ಯಥಾ ಅಕ್ಷೈಜ ಪೇಕ್ಷೇತಿ ತ್ರ ಪುತ್ರಪಾಂತ್ರ
ಕ್ಷ್ಯಯವಾರ್ಣ ತಥಾ ಕ್ಷ್ಯಯವಾಧಿಕಾರಿತಿ ಪೂರ್ವದಿರೇಭ್ರಕ್ಷೇಷಕ್ಷ್ಯಯಾಭಾವಾದ್ಯ್ಯಕ್ತಮನುಷ್ಠಾನಂ। ಅವಿಜ್ಞಾಪ್ಯಕರ್ತವ್ಯ

ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯವಯಿತದಂಗಾನಾಂ ಪ್ರಾಕರಂ। ಕಾಣ್ಕ್ಷಿ ಷಣಂ ಶಯಿತತ್ವಿತ್ಸ್ವಂ ಯ: ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಷಿ। ಅತ: ಪ್ರಧಾನ ಅಧಿಕಾರಾಂಭಾವಾನ್ನಾಂಗೇ ಅಧಿಕಾರ ಇತಿ
ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಂ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಷಿ। ಯದಿ ಚ ಯದಿ ಕಸ್ವ್ಯಾದಿತಿ ಕ್ವ್ಯಾಯ ಕರ್ತ್ರ್ಯಾತ್ತ ದಾಂಕ ಅಧಿಕೃತ ಕರ್ತೃತ್ವೇ ಕ ಫಲಂ ಸ್ಯಾತ್। ಸ್ವ್ಯಕ್ತೆ ಷಿನ ತ್ರಿಜ್ಯಾಕ
ರ್ತೃಪ್ರತ್ಯಾತ್ಸ್ಪಂಯ ಪಿಗಾವಾಪಕಂ। ಪೂರ್ವ ದಕಸ್ಯಾಂಗಸ್ಯ ಭಾವಾ ದಿತಿ ಜ್ಯಾಯಮಾವಾ ಪಾಕ ಬಾಧ ಏವ। ಪರಂ ಗಳ್ಪಿ ತು ವಿಷ್ಣು ಜ್ಞಾ
ಕ: ವಾಕ ಅಧಿಕಾರಿತ್ವಮುಕ್ತಂ। ತಚ್ಚ ಸಂಶಯ ಯುಕ್ತಿ। ಪ್ರಧಾನ ಕರ್ತೃ ಪ್ರತ್ಯಾತ್ಪ್ರಯೋಗಸ್ತ್ವೇ ವೇತಿ ದ್ವಾಕ ಸಂದೇಹಂ ಯುಕ್ತ ಮಕಪ್ರಾಕಂ। ಭತ್ವೆ ಷ್ವೆ
೩ ದ್ವಿವಾಪರ ದಾವೆಭ್ಯ ದಯಕೆ ತದ್ವಾ ಕವಾಕ ಅಧಿಕಾರಿ। ತತ್ರೈವಾ ಚಾರಾತ್। ಸ್ವಾಂಗಾನಾಂ ಪ್ರಧಾನ ವಿಧಿ ವಿಧೇಯ ಪ್ರಂ ಪ್ರಂಥಾ ದಿಕ
ಮಾಂಸ್ತಾ ಪ್ರಧಾನ ವಿಧಿರಸ್ತಿ। ಕಚ ತತ್ತ್ವ ಪ್ರತಾ ಚಾ ಥ ಕ ಸ್ವತಾ ಶಿ ಕ ಪ್ರಮಾಣಾ ಸ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಮುಕ ದಿಶಾಂ ಯಯು ಜ್ಯತೆ। ತಸ್ಯ ತ್ವಾಕವೆಕ್ತ ತಾಪಿ ದಿತಿ
ಚೆಕ್ತ ಅಪೂರ್ವ ಜನಕಾಂಗಾನಾಂ ತಥಾ ತ್ವಾತ್। ಅಚಾರಾನ ಮಿ ತತ್ರೈತ್ಯಾ ಪ್ರಧಾನ ವಿಧಿಂ ವಿನಾ ವಿತ ದಂಗತ್ವ ವಿಧಾನಾತ್। ಅಪಿ ಚ
ಪ್ರಧಾನ ಕರ್ತೃ ಪ್ರತ್ಯಾಯೋಧಕಯೋಃ ಸ್ವಕ ರ್ತೃ ಪ್ರತ್ಯಾಕ ತ್ವಂ ಪ್ರಯೋಜಕಂ। ತಚ್ಚ ವೃತ್ತಿ ಪ್ರತಿ ಬಂಧಕಾ ಭಾವಸ್ಯ ಫಲ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ತು
ಕ್ತೆ ಕರ್ತಾ ಕ ಕ್ತೆ ಪ್ರಮಾಣಾ ಸ್ವಾವಿತ ತ್ಯಾ ವಿಕೃತ ತ್ವಾತ್। ಯಾಗಾದಿ ವತ್ಪ್ರಧಾನ ದೇಶಕಾಲಾದಿ ಷಂಗ ಸದಂಗೇ ಮಂಗಳೆ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಚೆಕ್ತ ಅಸಾಧಾ
ರಣೋ ಅಪೂರ್ವ ಜನಕತ್ವಾಂಗಕ ತತ್ಪ್ರಯೋಗೇ। ಅತ ಏವ ಕಬಕ್ಷ ಶಿಖಾ ತ್ವಾದ ಪ್ರಧಾನ ದೇಶಕಾಲಾ ಶ್ರಯ ಇತಿ ಚಾಯ ರಿತಾ ಭಾವೆಸ್ಯತ: ನಿತ್ಯ ಸಾಂಗತಂ

ప్ర-౨౦

౪

గళానుష్ఠానే ఫలమేవ నాస్త్యదితి తన్మూలకత్వే చాప్రామాణ్యం। అనాచారగతత్వాదాచారసిద్ధం చ త్రైసాంగమంగళానుష్ఠానే సతి వేదేన తత్త్వం
న జనకత్వం చేన్న వ్యతిరేకే వ్యభిచారాత్। అకృతమంగళస్యాపి [illegible] నాం గ్రంథసిద్ధ్యనుష్ఠానం చోపాధ్యాయాదాచార్యస్య చ ఘో
కమితి తన్మూలకత్వే చాప్రామాణ్యం। సమాధత్తే అంతరాయస్య తన్నిరూపకత్వాదౌ వ తత్ర మంగళానాం కరణేఽప్యవసానుష్ఠానం స్వా
రంభకత్వేఽపి [illegible] విఘ్నబాహుళ్యే తు పునః పునరనుష్ఠానమితి సంప్రదాయః। మేవం మంగళం వినా విఘ్నమతో నాస్తి తస్మి
న్మాప్తిః [illegible] పతితే విఘ్నధ్వంసనరూపం [illegible] జన్యం తదేవ్యత్ర జన్యం తదేవ్యత్రం సాది కము [illegible] కర్తవ్యే ఇష్టేః సదకరణే
కర్మ యథా పుత్రేష్ట్యాదౌ సాంగత్వేఽపి అహింసకఫలాభావే అదృష్టకం ఫలం తథా సాంగేఽపి మంగళే యత్ర ఫలం తత్రాముష్మికం
ఫలమితి [illegible] తత్ర పుత్రమాత్రస్య కామనా శ్రవణాత్। ఇహ తు ప్రారిప్సితసమాప్తికామస్య మంగళాచార ఇతి। తత్రైవ
వ వేదానుమానాత్। కారీర్యాదౌ [illegible] సమయాంతర [illegible] సమాప్తిః ఫలం [illegible] సమయః తత్త్వం బంధోపాయమంగ
ళే జన్య ఇతి సమాప్తిమాత్రం జన్యం తత్రాముష్మికఫలం కారణమితి [illegible] అనన్యసమయస్య వృత్తిః సమాప్త్యవలక్షకత్వాత్

కర్మ

ಅಪ್ರಧಾನಕಾರಿಣ್ಯಪಿ ಫಲಾನಿ ಸಕ್ಷಸಮುದಾಯಫಲಂ ಸ್ಯಾತ್ ತಸ್ಮಾತ್ ಪ್ರಯೋಜನವತ್ತದಂಗಮಿತಿ ಅಸ್ಯೈವ ಮಂಗಳಸ್ಯ ಪ್ರಧಾನಂ ಅದೃಷ್ಟದ್ವಾರಾ
ಆರಬ್ಧಸಮಾಪ್ತಿಃ ಫಲಂ ತತ್ರಾಪಿ ಅಧಿಕಾರಿ ಶ್ರುತಿಶ್ರುತಂ ಭಾವಃ ಶ್ರೇಯೋ ದಿಶತಿ ಸ್ವರ್ಗ ಬಾಂಧವಾ ತದ್ದ್ವಾರೇಣ ೧ ಯತ್ರ ತತ್ರ ಕಾರಿತಸ್ಯ
ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯೇನ ಫಲವತ್ತ್ವಾದಿ ತತ್ಸ್ವಾಮಿನಾಂ ಸಮಾಪ್ತಿಕಾಮೋ ಮಂಗಳಮಾಚರೇದಿತಿ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥಂ ಭಗವದ್ಯಸ್ಯ ತತ್ರ
ಪ್ರವೃತ್ತಿಹೇತುಕ ಯಥಾ ಅಗ್ನ್ಯಾಧೇಯವತ್ಕಾರ್ಯಸ್ಯ ಫಲಂ ಪ್ರಯಸ್ತ್ರಾ ೧ ವರ್ಜಿತ ದರ್ಶಪೂರ್ಣಮಾಸಾಭ್ಯಾಂ ಸ್ವರ್ಗಕಾಮೋ ಯಜೇತ ಇತಿ
ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥಂ ಭಗವದ್ಯುಕ್ತಿಃ ಪ್ರಧಾನಸ್ಯ ದರ್ಶನಾಂ ಭಗವದ್ಯಾ ೧ ಯತ್ರ ಮೋಕ್ಷೇ ತತ್ಪ್ರವೃತ್ತಂ ಕಾರ್ಯತೋ ಪಾಕ ಕಾರ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭಕಾ ತಥಾ
ತೇ ೧ ಯಮಿನಾಂ ಸಮಾಪ್ತಂ ಅರಬ್ಧಕರ್ಮಣಾಂ ಪ್ರವೃತ್ತಾನಾಂ ಪಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾವಶ್ಯಂ ತದ್ವಿಘ್ನಾನಾಂ ಪ್ರಕಾಶ್ಯತೇ ಸಮಾಪ್ತಿಃ ಕರ್ಮಣಾಂ ಚ
ಗಾ ಫಲವತ್ತ್ವಾತ್ ಬಹುವಿಘ್ನಸ್ಥಾನಂ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಂ [illegible] ಸಮಾಪ್ತಂ ಕೃತ್ವಾ ಫಲಂ ಯಾಲಮಿತಿ ಫಲಂ ಕರ್ಮಕಃ ಸಮಾಪ್ತಿ
ಕಾಮೇನಾವಶ್ಯಂ ಭಾವಾದಿತಿ ತತ್ರ ಕಾರ್ಯಕಾಲಾಕಾಂಕ್ಷ್ಯತ್ವಯಂ ಪರಾವಿಘ್ನಂ ತತ್ಪ್ರಧಾನಸ್ಯ ತ್ರಿಶಯ ತ್ವಾತ್ ಮಂಗಳಸ್ಯಾವಶ್ಯಂ ವರ್ಣಸ್ಯ
ತ್ರಯಂ ವಿ

ಪ್ರೇಂ ೩೦

೬

ಗಂ ವೈದಿಕಕರ್ತೃಕತ್ವಾಂಗಾತ್ । ಚೈತ್ರಂ ಘಾಂ ಯುಷ್ಟಾಂ ಗಿ ಚ ಮಂಗಳೇ ಕೃಬಿ ಪರತ್ವಾಸ್ಯ ನ ಮಾಪ್ತ್ಯಭಾವಾತ್ । ನ ಚ ತತ್ರಾ ಮುಷ್ಮಿಕಂ
ಫಲಂ ಚಿಹಿತ ಮಾತ್ರ ಫಲಕತ್ವಾತ್ ವೈದಿಕ ಕರ್ತ್ತುಃ ಫಲಾವಶ್ಯಂಭಾವೇ ... ಗಂ ಚ ದುರಿತೇ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಸ್ಯ ವೃಭಾವಾತ್ । ... ಯ ಕೋಂ ಕಾ ಕ
ರ್ಯ್ಯೇಚ ಕಸ್ಮ ಚ ಅಗ್ರಿಮ ಪುರುಷವ್ಯಾಪಾರಂ ವಿನೈ ವ ಫಲ ಹೇಂತುಃ ತಥಾ ಮಂಗಳಸ್ಯ ಮವಿಶ್ರೇ ವಿಶೇಷ ಹೇಂತು ಸ್ಯಾತ್ । ... ಕಾ ವಗ
ತಕಾರಣತ್ವಾ ಚ ಪೆಕ್ಷಿತಿ ಚೇತ್ ತಹೀಂ ನ ಏವ ಹೇಂತುರಸ್ತು ಕಿಮನೇನ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮಜನಕ ದೃಷ್ಟ ಕಾರಣಾಸಂಪತ್ತಾ ಪ್ರತಿ ಬಧ್ನಾತ್ ತನ್ನ ಸಮಾಪ್ತಿ
ಸಾಧಕತ್ವಂ ಸ್ವತ್ವಾಚ್ಚ ಘೋ ಕೃತೇ ಇತಿ ಚೇನ್ನ ತತ್ರಾದೃಷ್ಟ ಸಂಪತ್ತಾ ಪ್ರತ್ರಾ ... ತಥಾ ... ತ್ರಿಷ್ಟೇನೈಕ್ಯ ಕತ್ವಮಸ್ತು ನ ಚ ಕರ್ತ್ತವ್ಯ ಪ
ಹೇಂ ದೃಷ್ಟ ನ ಕಲ ಹೇಂತು ಸಂಪತ್ತಾ ವಿಲಂಬೋ ಯತ್ರ ಮಂಗಳೇ ಚ ಶಕ್ಯ ದೃಷ್ಟಾ ಪೇಕ್ಷಾ ಸ್ಯಾತ್ ಅಪಿ ಚ ಮಂಗಳಂ ವಿನಾ ವಿ ಪ್ರಮತ್ತೇ ... ಸ ಸ್ಥಿತ ಸ
ಮಾಪ್ತೇಃ ತತ್ರ ಕಾರಣಂ ... ತ್ರಾಂ ತ ರಿ ಯ್ಯ ಪುಂಣ್ಯ ಸಂಪತ್ತಿ ಸ್ತತ್ರ ಹೇಂತು ರಿತಿ ಚೇತ್ ತಥಾ ವಿವ್ಯಭಿ ಚಾರಾತ್ ... ತ್ಪುಣ್ಯ ಸಂಪತ್ತಿಃ ಸ್ವಾ
ತಂ ಗ ಳಂ ಹೇಂತು ... ಃ ಪ್ರಿ ಹೇಂ ಯ ವ ಚ ತ್ ವಿ ಕಲ್ಪ ಏ ವೇ ತಿ ಚೇತ್ ತಹೀಂ ತತ್ವಂ ಭಾವ ಕ ಯಾಂ ಯ ತಂ ಮಂಗ ಳಾಂ ಸ್ವಂ ಸ್ಯಾತ್ ಯ ವ ಪ್ರ
ಯೋಗೇ ಪ್ರಿ ಹೇಂ ಚ ವ ವಿ ಕಲ್ಪ ಭೋಂ ಭ ಯ ಸ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥ ತ್ವಾತ್ ... ವಿಧಿ ವಾಕ್ಯಂ ನ್ಯಾಯ ತ ಫಲ ಪುಂ ವ ನ ತ್ವಂ ಭೋಂ ಕ ಯತ್ರ ಕಿಂ ತು ಮಂಗ

[illegible]

[illegible]

10 [illegible]

[illegible] [redacted]

[redacted] [illegible]

= मंगलप्रागभा [illegible]

= वः विघ्नकार [illegible]

= णं [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

१ सुषित परिसमाप्तिः ऽनादौ संसारेऽवश्यं तदाचरणात्. तथाचतेन सामं मंगलस्य विकल्पत्व. यत्र सांगे सत्यपि न फलं तत्र विघ्नम्. यत्रा

ಪ್ರ.ಬಿ
೭

ತಸ್ಯಾಪಿ ತತ್ತ್ವಂ ಯದಿ ತದಾ ಪ್ರಕೃತೇಪಿ ತುಲ್ಯಂ [illegible] ಯತ್ರ ಮಂಗಳಂ ತತ್ರೇಯತ್ತಾ ವಿಘ್ನಕಾರಣಮಸ್ತೀತಿ ತನ್ನಾಶ ಧ್ವಂಸ ಪ್ರಾಗಭಾವ ಮ
ಪಶ್ಯಾಂ ಕೃತ್ವಂ ಏವಮಪಿ ಯತ್ರ ವಿಘ್ನಾಭಾವ ತತ್ಪ್ರಯೋಜನತ್ವಾತ್ ನಿಷ್ಫಲ: ತತ್ರ ಮಂಗಳಮಕಿಂಚಿತ್ಕರಮಪಿ ತತ್ರ ವಿಘ್ನಧ್ವಂಸಾಂಗತ್ವಾಪಾದಕತಾಯಾ ರಾಸ್ತ್ರ
[illegible] ಕರ್ತ್ರೀ ವಾರ್ತಾಕೌಲಾವಸ್ಥಾಯಿನೋ ಮಂಗಳಾಂಶ ವ್ಯಾಪ್ತತ್ವೇ ತದರ್ಥಂ ಅದೃಷ್ಟದ್ವಾರಕತಾ ಮಂಗ [illegible] ಸ್ಯ ವಿಕಲ್ಪ್ಯಾ ಕ್ರಿಯಾ ಶಿಷ್ಟಾನಾಂ
ರೀಯಮತೋ ಮಂಗಳಾನುಷ್ಠಾನಂ ಸಾರ್ಥಕತ್ವಂ। ಕಿಂಚ ಪ್ರಧಾನಸ್ಯೈ ಸಾಂಗ ಮಂಗಳಮಾತ್ರಂ ಹೇತು: ತನ್ನಿರ್ಗತ್ಯಪಿ ತದಭಾವಾತ್ [illegible] ಬಿ
ತಂ ತತ್ತದೇ ತಿಸೇಷ್ಟೆ ಅಪ್ರಾಪಿತಾ ದವಿ ಫಲ ಸತ್ವಾತ್। [illegible] ಹೋ ಭಯಂ ಮಂಗಳಮಾತ್। ಗುರ್ವಾದಂ ಭೇತ್ರಚಿತ ಮಲ್ಪಕರ್ತ್ತಾ ದಂಭೇ ಅಲ್ಪಮಿತಿ ಸೇತ್ಸ್ಯ
ಪ್ಯಸಿತ್ತಾ ದೃಶಾ ದವಿ ಫಲಾಂಸತ್ವಾತ್ ದೈಪರೀತ್ಯ ಫಲಸತ್ವಾಚ್ಚ। ಏತೇ ಬಹು ವಿಘ್ನ ಶಂಕಯಾ ಬಹುತರಮಲ್ಪ ವಿಘ್ನಶಂಕಯಾ ಅಲ್ಪಂಚ ಹೇತು:
ತಾದೃಶಾಂ ಬಾರೇಣ ತಾದೃಶ ಕೃತ್ಯ ಸಮಾನಾದಿ ತೀರ ದತ್ತಂ। ತಾದೃಶಾದವಿಪ್ರಾತಿಭ್ನತ ಪರಿಸಮಾಪ್ತೇ: ಪ್ರೈವರೀತ್ಯೇ ವಿಸಮಾಪ್ತೇ ಶ್ಚ ಬಹು ತ್ವಸ್ಯ
ಪ್ರಚಯದಾದಿ ಭಾವೇ ಅಲ್ಪತ್ವಸ್ಯ ಸೈಕತ್ವಾದಿ ರೂಪತಯಾ ಅಂಗಮ ಕೃತ್ಯಾಯಾ ಥಯಿತು ಮಶಕ್ಯತ್ವಾಚ್ಚ। ತಸ್ಮಾನ್ಮಂಗಳಂ ನಾಂಗಂ ವಾ
ಪ್ರಧಾನಮಿತಿ ಪೂರ್ವ [illegible]:॥ [illegible] ಅರಬ್ಧ ಕರ್ಮ ಸಮಾಪ್ತಾ ಮಂಗಳಂ ನಾಂಗಂ। ನ ವಾ ಪ್ರಧಾನಂ। ಅಪಿ ತು ಕಾರ್ಯಾಂ। ಕಿಂತು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವ
ಪ್ರಧಾನಂ ವಿಘ್ನ ಧ್ವಂಸ: ಫಲಂ ಆರಬ್ಧ ಕರ್ಮ ವಾರ್ತಾ ವಿಘ್ನಾ ಮೋಘಾದಿತಿ ಕಾಮಯಾ ತದನುಷ್ಠಾನಾತ್। ವಿಘ್ನಸಂಶಯೇ ಕ್ರಿಯಯಾ ಪಾಕ

ಪ್ತಾನಾಂ ತದಾಚಾರಾತ್। ವಿಘ್ನಾಭಾವಸ್ಯ ಕಾಂಕ್ಷಿತತ್ವಾಚ್ಚ। ಯದಿ ಚ ವಿಘ್ನಂ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಾಮಿತಿ ಕಾಮನಯಾ ತದಾಚರಣಂ ತದಾ
ಶೀಘ್ರಂ ಕೃತವಿಶೇಷಣಸ್ಯಾಂತ್ಯಮಿಲ ಅವಶ್ಯಂ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಯೇವ ಮಿತ್ರತ್ವ ಸ್ವರ್ಗ ಏವ ವಿಘ್ನಾಭಾವ ಏವ ಫಲಂ। ಸಮಾಪ್ತಿಃ। ಉಭಯತೋಪ್ಯಭಿಚಾರಾತ್
ಸಮಾಪ್ತಿಸ್ತು ವಿಘ್ನರೂಪ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಾಭಾವ ಸಹಿತ ತತ್ಕಾರಣಗತ ತತ್ಕಾರಣಾದೇವ। ತ್ರುಟಿತಾ ಪ್ರಚಿತ ದೇವತಾನುಸ್ಮೃತಿಸಾಂಗಮಂಗಳಾತ್ ಪ್ರ
ತ್ಯೂಹಂ ವಿಘ್ನಧ್ವಂಸೋ ಭವತ್ಯೇವ। ಅತೋ ವೈದಿಕ ಫಲಶ್ರವಣಯಾ ಸ್ವಂಗಳೇ ಪ್ರವೃತ್ತಿಃ। [illegible] ಚ ವಿದ್ಧಾ ಪ್ರಾಂ ಸಮಾಪ್ತ್ಯಂ। ಸಮಾಪ್ತಿ ಪ್ರಭಾವ ವಕ್ಷ್ಯ ಕೃಚಿ ಪ್ರಾಚೀನವಿ
ಘ್ನ ಭೂಯಸ್ತ್ವಾತ್। ಕೃಚಿತ್ ಸ್ವಮಂಗಳಾನಂತರ ಮುತ್ಪನ್ನ ವಿಘ್ನಾತ್। ಕೃಚಿತ್ ಸ್ವತೋ ಕಾವಗತ ಕಾರಣಾಭಾವಾತ್ ಪ್ರಾರಬ್ಧಿತ ವಿ[illegible]ಘ್ನಧ್ವಂಸ ಸತ್ವೇಸಂ
ತ್ಯಕ್ತಂ ವಿಗಾ। [illegible]ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತೇ ಶಂಕಿತವಿಘ್ನ[illegible]ಃ। ವಿಘ್ನಸಂಶಯತದಸುಪದೇಶಾತ್ ಚ ಚತಾಮಸೋಪಾಧಿಕತ್ವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಃ। ಯತ ಮಹ
ಪ್ಪಾಂ ಚಸ್ಯ ಇತಿ ವಾಚ್ಯಂ ಅತಃ ಕರ್ತೃಕಾರಣ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಾಭಾವ ಪ್ರಾಂ ಪಾಯತ್ವೇ ಅವಶ್ಯಂ ತದಸ್ಸಾಗಾ ತಿ। ತೇಷು ವಿಗಾ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಾ
ಭಾವೇ ಅಸತಿ ಕಾರ್ಯಾನುತ್ಪತ್ತೇಃ [illegible] ಚ ಪ್ರಭಾವತ್ವೇ ಅನ್ಯದಾ ಪ್ರಿತ ಪ್ರಕರಣಂ। ಯತಸಮಯ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಾನುಮಿತ ಶ್ರುತ್ಯಾ ಕರ್ತವ್ಯತಾ ಸಮಯೇ
ವ ತತ ತಸ್ಯ ವೃತ್ತಾಂತಾಂ ಕ್ರಗಾತಿ। ದರ್ಶನಕಂ ಶ್ವಸಮಯ ಅರಂಭಣೀಯತ್ವ ವಶಾತ್ ವಿಘ್ನಸಂಸರ್ಗಾಭಾವಃ ಸಮಾಪ್ತಿ ಪರಂತು। ಸ ಚ ಕ್ವಚಿತ್ ಸ್ವ
ತಃ ಸಿದ್ಧಃ ಕ್ವಚಿನ್ಮಂಗಳ ಸಾಧ್ಯಃ। ಅತ ಏವ ಮಂಗಳಂ ವಿನಾಪಿ ಸ್ವಾಂತರಾನು ವರ್ತಮಾನ ವಿಘ್ನಾತ್ಯಂತಾಭಾವ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಗ್ರಂಥ ಸಮಾಪ್ತಿಃ ತಸ

ಪ್ರ
೬

ಧ್ವ ಮಾಪ್ತಿಃ ೯ಬಾಂ೯ವಸಾಂಯಃ ಶಂಕಿತವಿಘ್ನಪಾಠಸ್ಯ ಧ್ವಂಸಪ್ರವೃತ್ತಿರತೋ ಯಾಂವ ವೃಷ್ಟುಶಂಕಂ ತದಾಚರಣಾತ್ ಅತ ಏವ ತಚ್ಛಂಕ
ಯಾಂ ವಮಧ್ಯೇ ತದಾಚರಂತಿ । ಗುರ್ವಾಚರಂಶ್ಚೈವ ವಿಘ್ನಶಂಕಯಾ ಬವು ಮಂಗಳಕ್ಕೆ ರಣಾಂಯಥಾ ವಿಘ್ನಶಂಕಯಾ ಪ್ರವೃತ್ತಿಃ ತ
ಥೋಕ್ತಮೇವ । ನ್ಯಾಯ ತತ್ । ಮಂಗಳಮಾಚರೇದಿತಿ ವಿಕ್ಷಾ ಕಿಂ ಮಂಗಳತ್ವಂ ಶ್ಚೈವತಾಸ್ತುತಿ ತ್ವಂ ಅ೯ಸುಗಮಾಂತ್ । ಕಾಂ ವಿಪ್ರಾರಿಪ್ಸಿತಪ್ರ
ತಿಬಂಧಕವಿಘ್ನಧ್ವಂಸಮಹಂತಕ್ರಿಯಾತ್ವಂ । ವಿಘ್ನಧ್ವಂಸ ರಣಸಾಧಾರಣಕಾರಣತ್ವಂ ವಾ ಕ್ರಿಯಾ ವಿಶೇಷಸ್ಯ ತದಸಾಧಾರಣಕಾ
ರಣಸ್ಯ ವಾನ ತ್ರ್ಯದವೇದಾ ದೃಷ್ಟ ಚಾರ್ಯ ಪರಿಚಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ವಿಷಯಾ ಲಂಭಾತ್ । ಕಾಪಿ ೧ ವಿಘ್ನಂ ಸಮಾಪ್ತಾಮಿತಿ ಕಾಮ೯ಯಾಂ ಶ್ವ
ಪ್ರಾಚಾರವಿಷಯತ್ವಂ । ವೇದಸ್ಯ ಬಾಹಾ೯ಪಜೀವಕತ್ವಾತ್ । ವೇದಾ ಬಾಹ್ಯಾಚಾರಾಃ ಪಪತ್ತೇಶ್ಚ । ಅಶಿಷ್ಟಾಸ್ತ್ರಯಾತ್ । ಕಾವಿ ತತ್ಪ್ರಮ೯ಯಾ
ವೇದವಿಹಿತತ್ವಂ । ಪ್ರಾರಿಪ್ಸಿತಕ೯ ೧ ವಾರ್ಕ ಹಾಂಕತ್ವೇನ ತಿ ಕರ್ತ್ರಾ ರಂಭಕಾಲವಿಹಿತಪ್ರತಿಕರ್ಮತ್ವಂ ವಾ । ತಾದೃಶವೇದಾಂತರಾಭಾವಾತ್
ಟೀಪ ಕಾಂ ಬಿಸ್ಮಾತ್ತ್ಯಾಹಾ ಮಂಗಳತ್ವೇನೋಕ್ತಿ ವಿತತ್ವಂ । ವೇದಸ್ಯ ತ್ವಾಸ್ಯ ಕತ್ವಾತ್ । ಸ್ಮೃತಿಕತ್ವೇ ವೇದಾಬಾಹ್ಯಾಚಾರಾನುಪಪತ್ತೇಶ್ಚ । ಅತ್ರೋ
ಚ್ಯತೇ ಮಂಗಳಮಾಚರೇದಿತಿ೯ವಿಧಿಃ । ಕಿಂತು ೧ ವಿಘ್ನಸಮಾಪ್ತಿಕಾಮೋ ದೇವತಾನುತಿಮಾಚರೇದಿತ್ಯಾದಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮೇವ ವಿಧಿಃ । ತತ್ರೈವ ಶಿ
ಷ್ಟಾಚಾರಾತ್ । ತದುಪಜೀವ್ಯ ೧ ವಿಘ್ನಮಾರಬ್ಧಂ ಸಮಾಪ್ಯತಾಮಿತಿ ಕಾಮ೯ಯಾಂ ತದ್ವಿಘ್ನಧ್ವಂಸ ಮಹಂ ಹೇತ್ವೇ೯ವಾ ವೇದವಿಹಿತತ್ವಂ ಮಂ

ಗಳತ್ವಮಿತ್ಯವಗಮ್ಯತೇ ಏವಮಪಿ ತು ನಮಸ್ಕಾರಾದಿಷು ಮಂಗಳತ್ವವ್ಯವಹಾರಃ ಶಿಷ್ಟಾನಾಮಿತಿ ಅತ ಏವ ಯದಿ ತೇಷಾಂ ಶಿಷ್ಟಾ ಬಗಂಗಾಂಸ್ತಾ
ನಾದೀನ್ ಮಂಗಳಂ। ತಥಾಪಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾತ್। ಮಂಗಳಾಚಾರಯುಕ್ತಾನಾಂ ನಿತ್ಯಂ ಚ ಪ್ರಯತಾತ್ಮನಾಂ ಜಪತಾಂ ಜುಹ್ವತಾಂ ಚೈವ ವಿನಿಪಾ
ತೋ ನ ವಿದ್ಯತೇ ಇತ್ಯನೇನ ಬೋಧಿತಾದರ್ಶದರ್ಶನಾದೇಃ ಪೃಥಗೇವ ಮಂಗಳತ್ವಂ ನ ತು ವಿಘ್ನನಿವರ್ತಕತಯಾ। ಅತ್ರಾನಾರ್ಥಕತ್ವೈವ ಅನ್ಯಥಾ
ಗ್ರಂಥಾದ್ಯಾರಂಭೇ ನಮಸ್ಕಾರವತ್ ವೃತ್ತಯಾ ತತ್ಕರಣಪ್ರಸಂಗಃ। ಅಥಶಬ್ದಃ ವಿಘ್ನನಿವರ್ತಕತ್ವಾತ್ ಮಂಗಳಮೇವ ಓಂಕಾರಶ್ಚಾಥಶಬ್ದಶ್ಚ
ದ್ವಾವೇತೌ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪುರಾ। ಕಂಠಂ ಭಿತ್ತ್ವಾ ವಿನಿರ್ಯಾತೌ ತೇನ ಮಾಂಗಳಿಕಾವುಭೌ ಇತಿ ಸ್ಮೃತೇಃ ನ ಚಾಥಶಬ್ದಸ್ಯಾನಂತರ್ಯಾರ್ಥಕತ್ವಮೇವ ತತ್ಸ್ವಾರಸ್ಯಾನ್ತರಂ
ಭೇ ಮಹಾಷಿನ್ಯತದಸಂಪಾದನೇ ಪ್ರಸಂಗಾತ್। ಗುಣವತ್ತಯಾ ಋದ್ಧಾವಕಂಸತಿಃ। ಯದ್ಯಪಿ ಕೃತ್ಸ್ನವ್ಯವಚ್ಛೇ ಧ್ಯೋಧಿಕಾರಸ್ತಥಾಪಿ
ವ್ಯಾಪಾರವಿಶೇಷಃ ನ ತಸ್ಯ ನಮಸ್ಕಾರಃ। ವ್ಯಾಪಾರತ್ವೇನ ಕಾಯಿಕವಾಚಿಕಮಾನಸಿಕರೂಪೇ ವಿಶೇಷ ಏವ ಜಾತಿ ವಿಶೇಷೋ ಅನುಭವಸಿದ್ಧಃ ಕರಶಿ
ರಸ್ಸ್ಫುರಣಸಂಯೋಗಮಾತ್ರೇ ತಥಾ ವ್ಯವಹಾರಾಭಾವಾತ್ । ಪ್ರಮಾದಕೃಷ್ಟಸ್ಯಾಪಿ ವಚನಸ್ಯ ತಥಾ ವ್ಯವಹಾರಾಪ್ರ। ಯತ್ಪೂರ್ವಕಾಯಿಕಾದಾ
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮೇವ ವಿಶಿಷ್ಟಕ್ರಿಯಾತ್ವಂ ಅತೋ ನಾನಾರ್ಥಕತ್ವೈವ। ಯತ್ ಬುದ್ಧಿವಿಶೇಷಪೂರ್ವಕತ್ವಜ್ಞಾನಂ ವಿನಾ ಕಾಯಿಕಾದೌ ನ ತಥಾ ವ್ಯವಹಾರ ಇತಿ ಸ ಏವ
ಮುಖ್ಯಾರ್ಥವೃತ್ತಲಕ್ಷಣೇತಿ ತತ್ತ್ವ ಕಾಯಿಕಾದಿ ವ್ಯಾಪಾರವಿಶೇಷಮನವಗಮ್ಯ ತದಜ್ಞಾನಾತ್ ಸ್ಪಷ್ಟತ್ವೇ ಪ್ರಮಾಣಾಭಾವಃ ಶಿಷ್ಟಃ ಆಚಾರೇ

ಪ್ರ. ೩೦ ೫

ವೇದಾದಿಶಿಷ್ಟತ್ವಮವಿಗೀತತ್ವಂ ವಿಶೇಷಣಂ ಚೇಯಂ ಯತ್ಪ್ರಾಪ್ತ ಅತ್ರೋಕ್ತೇ ವಿಷಯೇ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರತ್ವಮೇವ ಹೇತುಃ। ಶಿಷ್ಟತ್ವಂ ಚ ಶ್ರುತ್ಯಾಚಾರ
ತ್ವಂ। ಅಸ್ತಿ ಕೇಷಾಂಚಿತ್ಕಯೋರಗಮ್ಯಾಗಮನೇ ಷ್ಟೈತ್ರವಂಶಜಾಚಾರ ಜನೇಕೇ ಜನ್ಮ ಕೃಷ್ಣ ಮೇ ತಾವತ್ ಬಲವದ್ವಾಸ್ತು ಬಂ ಕಿಂತ್ವಾಪ್ತ ಇಷ್ಟಾ ಸಂ ಕೈ
ಕತ್ವಾಪ್ತ ತಯೋಃ ಶೈವಪಾಷಂಡವ್ಯಾವೃತ್ತಿಃ। ಶಿಷ್ಟತ್ವಂ ಚ ವರ್ಣಾನಾಂ ವೇದಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಾಭ್ಯುಪಗಮಪೂರ್ವಕಂ ಧರ್ಮಃ। ತೈರ್ಥಿಕತ್ವೇ ಚ ಶಿಷ್ಟಾ ಶಿಷ್ಟತ್ವ ವರ್ಣಾನಾಂ
ವೇದಾದಿಶಿಷ್ಟಾ ಕರ್ತೃತ್ವ ತತ್ಕರ್ತೃತ್ವಪೂರ್ವಕಂ ಧರ್ಮಃ। ವೇದಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಾಭ್ಯುಪಗಮ ಪ್ರವೃತ್ತೇಸ್ತಥೋಚ್ಯತೇ ವೇದಾದಿಶಿಷ್ಟಾ ಕರ್ತಾರ ಸತಥಾ ಶಿಷ್ಟಃ
ಕರ್ತೃತ್ವೇ ಶಿಷ್ಟಃ। ಅತ ಏವ ವೇದಾದಿಶಿಷ್ಟ ಕರ್ತೃತ್ವೇ ಚೋಕ್ತಾ ಕರ್ಮ ಶಿಷ್ಟಃ। ಪಾಷಂಡ ಜನೇಕೇ ತ್ವಜ್ಞಾನಂ ವಿನಾ ವೇದಾದಿಶಿಷ್ಟ ಕರ್ತೃತ್ವಂ ಯತ್ನಾನ್ನಿಸ್ತ
ಷ್ಟ ಇತಿ ತೇಷಾಂ। ತೈರ್ಥಿಕ ಕನ್ಯಾ ವಿಕಲ್ಪ ಚಿತ್ತಾಪಪ ಜನೇಕೇ ತ್ವಜ್ಞಾನಂ ವಿನಾ ವೇದಾದಿಶಿಷ್ಟ ಕರ್ತೃತ್ವಾತ್। ಯತ್ತು ರಾಗ ದ್ವೇಷ ಹೀನೈಃ ಶಿಷ್ಟಃ ಸ ಜನವೇ
ಜ್ಞ ತ್ವಾಚ್ಛ ಕ್ರಾಂತಿರೇವ ಅವಿಗೀತ ತದಾ ಚಾರಾಣಾಂ ವೇದಾನುಮಾನಮಿತಿ ತತ್ರ ಏವಮಪ್ಯಾಚಾರ್ಯಾ ಚಾರಕರ್ತೃಣಾಮಾಂ ಧರ್ಮಾಣಾಂ ಮಂಗಳೇ
ಶ್ರುತಿ ಕನ್ಯಾ ತ್ವ। ಅಧರ್ಮಿಣಾಂ ಮಾಂಚಾರೇಣ ಮನ್ವಾದ್ಯಾಚಾರಾನುಮಾನಂ ತತ್ರ ವೇದ ಮನುಮಾನಂ ಬಾಲಃ ಪ್ರವರ್ತತಾಮಿತಿ ಚೇತ್। ತದ್ಧರ್ಮ
ಯೋಗ್ಯತ್ವಾ ಚಾರೇಣ ಮನ್ವಾದ್ಯಾಚಾರಾನುಮಾನಂ ನ ಏವ ವೇದಾನುಮಾನ ಪಕ್ಷೋಂಸ್ತಿ ಮನುಮಿತಾನುಮಾನೇ। ಅಧರ್ಮಿಣಾಮಪಿ ಶಿಷ್ಟತ್ವ
ವಕ್ತಾ ಪ್ರಸ್ತುತಿಸ್ಸ ಯತ್ಸ್ವ ಚೇಷ್ಟೆಯ ದಾಚಾರಃ ಪಾರಂಪರ್ಯ ಕ್ರಮಾಗತಃ। ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತ್ಯುಕ್ತ ಧರ್ಮ ಸದಾಚಾರಃ ಸ ಉಚ್ಯತೇ। ಸರ್ವ ಸ್ಪಮ ೩೦

प्रमाणातत्वनिर्णये प्रामाण्यनि ... र्णयः विशेषणज्ञानविषयाकारणमितितं स्याशंकात्वमाशंकतेन त्विति = ५

ಗಳ್ಳಂಜಾಂ ದಿ ಪ್ರಮಾಣಸ್ಯಾ ಪಾಸ್ಯ ಮಿಥ್ಯಾಪಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧತಸ್ಯ ತೇಷಾಂ ಗಳ್ಳಂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಮಿತಿ ಚೇನ್ನ ನ ತೇ ತತ್ರ ತದ್ಧರ್ಮಾ ಸ್ವಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ಪ್ರತಿ ವ್ಯತಿರೇ
೧ ಮಸ್ತ ಕಾಂ ಯುಕ್ತಂ ಭವಾತಿ ಯುಕ್ತ ಸ್ವಾರಸ್ಯಾ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯೇ ಕತರ್ಕ ವೃತ್ತಿ ಪಾಠ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಂ ಕಿಂ ವಿಶೇಷ ಇತಿ ತತ್ರ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಃ॥ ಇತಿ ಪ್ರಮಾಣಂ
ತಕ್ಷಪಾದಃ॥ ಅಥ ಜಗದೇಕದ ಪಂಚಕ ಮುಕ್ತಿ ಕ್ರಿಯಾ ರಕ್ಷಾದಶವಿದ್ಯಾಸ್ತೇ ರೇಷು ಅಭ್ಯರ್ಥಿತ ತತ್ತ್ವಮಾನಿ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಂ ಪರಮ ಕಾರುಣಿ
ಕೋ ಮುನಿಃ ಪ್ರಣೀತವಾನ್ ಯತ್ರ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಪತ್ರ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಕಿಂ ಪ್ರಮಾಣಸ್ಯ ತತ್ತ್ವ ಜ್ಞಾನಾರ್ಥ ಪ್ರಯೋಜನಂ ಕಿಗಮ ಇತ್ಯಾದ್ಯಾ ಪ್ರಸಂಗತ್ರಯ ಇತಿ
ಸ್ವಬಿಪ್ರಮಾಣಸ್ಯ ಕಿಂ ನ ವಿಶೇಷಾಂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಇತಿ ಪ್ರಮಾಣಾ ತತ್ತ್ವಮತ್ರ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯತೇ॥ ಕೇನ ಪ್ರಮಾಣಸ್ಯ ತತ್ತ್ವಂ ಪ್ರತಿಪಾದಯ ಸ್ವಾ
ತ್ಮಂ ಪರಂ ಪರಯಾ ಸೈತ್ರಯ ನೇಕಂ ಬಂಧ್ಯತ್ವ ಇತಿ ಯುಕ್ತಂ ಪ್ರಮಾಣಾ ತತ್ತ್ವಾವಧಾರಣಾಸ್ಯ ಶಕ್ಯತ್ವಾತ್ ತತ್ಪ್ರಮಾಣತತ್ತ್ವಾವ
ಧಾರಣ ಕಿಂ ತಸ್ಮಾತ್ ತತಃ ಪರತೋ ಪಾರ್ಥಂ ಭವತಿ ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣಾ ದೂಷಣಾ ಗಣ್ಯಾನಂ ತು॥ ಅಥ ಕಿಂ ಪ್ರಮಾಣ್ಯಾರ್ಥಾನ್ ಪ್ರವೃತ್ತಿ
ಮಾತ್ರಿಕಸ್ಯ ಪ್ರಭಾವಾತ್ ಬಹುವಿಧ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನಾನ್ ಸಂಧ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಸ್ತಾವ ಶ್ಯಕಾರ್ಥ ಇತ್ಯಾದ್ಯೇವ ... ದಯಸ್ಯ ನಂ ಸಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿ
ತತ್ರ ಕಿಶ್ಚಿತ್ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ತತ್ಕೃತ್ಯಃ ... ತು: ಅನುಮಿತ್ಯಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಇದಪಿ ಪಾಠ್ಯಂ ತಜ್ಞಂ ದಿವಂ ನ ವ್ಯರ್ಥಕಂ ದಿಕ್
ಕಾರ್ಯಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಪವ ಅಪ್ರವೃತ್ತಿಸ್ತು ತತ ಯೋ ಕೇ ಕಿಂ ನಿ ತ್ವರ ತಾಪಾದಿ॥ ತೈವಂ ಪ್ರಮಾಣ್ಯಾ ಸಂಶಯಾಂ ತದಮಿದಮಿತ್ಥಮೇ ವ ತತ್ತ್ವ

ಅತ್ರ ಇ ಬಂ ಧ ಕ ಪ್ರಾಪ್ತ ಇ ಪಾಠಂ ತುರ್ಥಂ = ೧

प्रवृत्तौ प्रामाण्य ज्ञानस्य हेतुत्वमभ्युपेत्य समाधत्ते मेव मिति = १

प्रवृत्तौ प्रामाण्य ज्ञानस्य हेतुत्वं पूर्वपक्षिणोऽभिमतमितिक्रमेणतदेवखंडयति अयेदि = ४

ಪ್ರ೨೦

೧೦

ಕಾರಣಸ್ಯದೋಷಂ ಪತ್ರಪ್ರವೃತ್ತ್ಯಂ ಗಸ್ಯ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯದೋಷ್ಯಯಾ ಕ್ರಿಯ ತಾಪ್ಯತಿ। ಕೇಚಿತ್ತು ಸ್ವತ ಏವ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ ತದ್ಬಯೂಪದಾಂ। ವಧಾದಿ ತತ್ರ ಪ್ರತ್ರ ತಿಪತ್ತಿ
ಯಃ ಜ್ಞಾನಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ತದಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಗ್ರಾಹಕ ಯಾಂಪ ಜ್ಞಾನಗ್ರಾಹಕಸಾಮಗ್ರೀಗ್ರಾಹ್ಯಂ ನವಾ। ತಜ್ಞಾನವಿಷಯಕಜ್ಞಾ
ನಾಜನ್ಯಜ್ಞಾನಗ್ರಾಹ್ಯಂ ನವಾ। ಪರತಃ ಪರಜ್ಞಾನೇ ಏವ ಜ್ಞಾನಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಗ್ರಹಃ। ಸ್ವತಸ್ತು ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವತ ಏವ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಗ್ರಹಣೇ ತಿ। ಸ್ವ
ಯ ಗ್ರಾಹಕ ಜ್ಞಾನ ಗ್ರಾಹ್ಯತ ಏವ ಪರಾಸ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಜನ್ಯ ಗ್ರಾಹ್ಯತ ಏವಮಿತಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕಮೇವ ನ। ಯತ್ತು ಯೋಗಜ ಧರ್ಮಾಸಾಮಾನ್ಯಲಕ್ಷಣ ಪ್ರತ್ಯಾ
ಸತ್ಯನ್ಯಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ತದ್ವಿಷಯಕತ್ವ ಇತ್ಯಂ ಶಪಃ ನಿಷ್ಕಾಸ ಧನಂ। ಅನ್ಯಥಾ ಘಟೋಯಮಿತಿ ಜ್ಞಾನಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ಎತಜ್ಞಾನಗ್ರಾ
ಹ್ಯಂ ನವೇತಿ ಎತಜ್ಞಾನಗ್ರಾಹಕ ಸಾಮಗ್ರೀಗ್ರಾಹ್ಯಂ ನವೇತಿ। ಅತ್ರ ಯದ್ಯಪಿ ವಿಶೇಷ್ಯವೃತ್ತಿಪ್ರಕಾರತ್ವಂ ಅಗ್ರಹಿತ ಪ್ರಾಮಾ
ಣತ್ವಂ ಪರಸ್ಪರ ಕಿಯದ್ ಧರ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅನುಭವ ವೃತ್ತಿ ತದ್ಧರ್ಮವಿಶಿಷ್ಟ ಜ್ಞಾನತ್ವಂ ವಿಶಿಷ್ಟ ಜ್ಞಾನತ್ವಂ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ। ಸ್ವ
ತಃ ಪರವಾ ಅನುಭವ ಸಾಯಿತ್ರಾ ಹಣ ಯೋಗ್ಯಂ। ವಿಶೇಷ್ಯವೃತ್ತಿ ಪ್ರಕಾರತ್ವಾದಿ ವಿಶೇಷಣಸ್ಯ ಪ್ರಾಗತ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇ ವಿಶೇಷ್ಯ
ತ್ವಮಶಕ್ಯತ್ವಾತ್। ನ ಚ ಜ್ಞಾನಾಂತರ್ಗತ ಯುಕ್ತಿ ಜ್ಞಾತತಾ ಆಪತ್ತಿ ಸ್ವರೂಪತ್ವಾತ್। ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಂ ಗತಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯಃ ತದ್ವಿಶೇಷ್ಯ ಪೆಸ್ಯ
ಪರಾತ್। ನ ಚ ಪ್ರಮಾಂತರ ಜ್ಞಾತತಾ ವಿಶೇಷಾತ್। ತದ್ವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಂ ಮುಖ್ಯರೂಪ ತತ್ವಾತ್। ಅನ್ಯಥಾ ಅಪ್ರಮಾಂ ತದಯಾ ಅಪ್ರಾ
೨ ಅತೋ ಯೋಗಜಧರ್ಮಾದ್ಯಜನ್ಯತ್ವಂ ವಿಶೇಷಣಮಿತಿ। ತನ್ನ। ಪರಂ ಪ್ರವೃತ್ತೇಃ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಮಾತ್ರ ಪಕ್ಷೇ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ಸಾಧ್ಯತ್ವಯೋಗ್ಯತ್ವಾ
ತ ಎತತ್ಪ್ರವೃತ್ತ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ರಖಿಲೈಶ್ವರ್ಯಂ ತತಃ ನಿಷ್ಕಾಸ ಧನಂ।

ಪ್ರಾವಿರಿ

೨ (= ಯದ್ವಿಷಯಕತ್ವಪ್ರಕಾರಕತ್ವವಿಷಯತಾಯಾಃ ಸ ತದ್ವಿಷಯತಾಶಾಲಿಕಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತ್ವವ್ಯಾಪಕವಿಷಯತಾಶಾಲೀ ಇತಿ ಸಾಮಾನ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿಮೂಲಕಮನುಮಾನಂ

ಮಾಣ್ಯಸ್ಯಾಪಿ ಸ್ವತೋಗ್ರಾಹ್ಯತ್ವಮಿತಿ । ತಥಾಹಿ ತದ್ವತಿ ತತ್ಪ್ರಕಾರಕಜ್ಞಾನತ್ವಂ । ತದ್ವತಿ ತದ್ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಜ್ಞಾನತ್ವಂ ವಾ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ
ತಚ್ಚ ಸ್ವಾಶ್ರಯಾಂಶೇ ವಿಷಯಾಂಶೇ ವ್ಯವಹಾರಕಾಲೇ । ಲಾಘವಾತ್ ತದ್ಗ್ರಾಹಕ ಸಾಮಗ್ರ್ಯಾ ಗೃಹ್ಯತ ಏವ । ತಥಾಹಿ ವಿಶೇಷ್ಯ
ತದ್ವಿಶೇಷಣವತ್ವಂ ತದ್ವಿಶಿಷ್ಟಪ್ರಕಾರಕತ್ವಂ ಚ ವ್ಯವಸಾಯಸ್ಯ ಅನುವ್ಯವಸಾಯೇನ ಅಹಮಿದಂ ರಜತತ್ವಪ್ರಕಾರಕವಾನ್ ಗೃಹ್ಯತೇ । ವಿಷಯತ್ವೇ ಸತಿ ಜ್ಞಾನ
ಮತ್ವಾಜ್ಞಾನ ವಿಷಯಿ ವಿಷಯಾ ಇತಿ ವ್ಯವಸಾಯಭಾನಮಾನೇ ಧರ್ಮಧರ್ಮಿವತ್ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಮಪಿ ವಿಷಯಃ । ವ್ಯವಸಾಯ ರೂಪತ್ವ
ತ್ವಾನತಿಃ ಸ್ವಲ್ಪತ್ವಾತ್ । ಸಂಬಂಧಿತಾವಚ್ಛೇದಕರೂಪವತ್ತಯಾ ಜ್ಞಾನಂ ಸಂಬಂಧಿಸಂಬಂಧಿನೋ ರೂಪವತ್ತ್ವಮಿತ್ಯನುವ್ಯವಸಾ
ಯೇನ ರಜತತ್ವಪ್ರಕಾರಕತ್ವ । ತದ್ವಿಶೇಷ್ಯಕತ್ವ ರೂಪವತ್ವಂ ರಜತ ಜ್ಞಾನಮಿತಿ
ಇತ್ಯಾಕಾರಃ ಸ್ಯಾತ್ । ತತ್ರ ರಜತತ್ವಪ್ರಕಾರಕತ್ವಮಿತಿ । ಅತ ಏವ ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರಮೇಯವದ್ಗೃಹ್ಯತೇ ಅನುವ್ಯವಸಾಯಸ್ಯ
ಮವಿಷಯ ಧರ್ಮಧರ್ಮಿವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಿಷಯತ್ವಾತ್ । ತತ್ರ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ಪ್ರಥಮತೋ ಜ್ಞಾತಮಿತಿ ತತ್ರ ಚ ಸ್ವಾಶ್ರಯ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ
ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಸ್ಯ ಜ್ಞಾನಗ್ರಾಹಕಸಾಮಗ್ರೀಗ್ರಾಹ್ಯತ್ವೇ ಜ್ಞಾನವಿಷಯತ್ವಾತ್ । ಅಭಾವಪ್ರತಿಯೋಗಿ ಪ್ರತಿಯೋಗಿತಾವ್ಯಾಪ್ಯಭಾವತ್ವಯೋಃ
ರಿವ ತದಭಾವವತಿ ತತ್ಪ್ರಕಾರಕಜ್ಞಾನತ್ವಮಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ತತ್ರ ಜ್ಞಾನೀಯತ್ವೇ । ತದಭಾವವತ್ತ್ವಸ್ಯ ಪ್ರಮಾಣತ್ವ ಇತಿ ತತ್ರ ಅಸ್ತಿ

ಉಪಪಾದ್ಯಸ್ಯ

ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಂ =

(= ಸಮಾನಾಧಿಕರಣ ...

ಶ್ರು ೩
೧೧

ವ್ಯವಸಾಯೋ ವಿಷಯತ್ವಾತ್। [illegible]ಮನುವ್ಯವಸಾಯಸ್ಯ ಯಾವದ್ವ್ಯವಸಾಯವಿಷಯವಿಷಯಕತ್ವನಿಯಮಾಂ ತದ್ಭಾನಂ ತಜ್ಜ್ಞಾನಂ ಕರಣಮಿತಿ
ವಾಚ್ಯಂ। ಬಾಧಕಾವತಾರದಶಾಯಾಂ ತನ್ನಿಶ್ಚಯಾತ್। ತದವಚ್ಛೇದೇ ತನ್ನಿಷ್ಪ್ರತಿಬಂಧಕತ್ವಾತ್। ಉಪಕಾರಾಯ ಚ ಗ್ರಾಹ್ಯಾಂಶೇ ರಜತಂ
ವಾಚ್ಯ। ಅತ ಏವಾನುವ್ಯವಸಾಯೇ ತದ್ಗ್ರಹಃ ಪ್ರಮಃ। ಅತ ಏವ ತತ್ತ್ವಂ ಧರ್ಮಧರ್ಮಿಣೋರ್ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಮಾತ್ರಂ। ಕಿಂತು ತತ್ತ್ವವಿಶೇಷಣತಾವಿಶೇಷಃ। ಅನುವ್ಯ-
ವಸಾಯೇ ಭಾಸತೇ। ಅನುವ್ಯವಸಾಯೇ। ಸಂಬಂಧಾಂತರಸ್ಯ ಚ ತತ್ರೈವ ತ[illegible] ವ್ಯವಸಾಯೋಪರಿ ತಸ್ಯ ವಿಶೇಷಣವಿಶೇಷ್ಯಯೋರ
ವಚ್ಛಿನ್ನತಾವಿಶೇಷಸ್ಯ ವಿಷಯತ್ವಾತ್। ವಿಶೇಷಣತಾಯಾಶ್ಚಾತಿರಿಕ್ತಮಾನತ್ವಾಚ್ಚ। ಏತೇನಾನ್ಯಪ್ರಕಾರಕಸ್ಯ ತೇನ ಪ್ರಾಮಾ-
ಣ್ಯಗ್ರಹಃ ಧರ್ಮಪ್ರಕಾರಕ ಧರ್ಮಸ್ಯಗ್ರಹೇ [illegible] ಚ ಶಕ್ಯಗಂ ಧವ ದೋಷ್ಯಗ್ರಹಾತ್ ಗ್ರಹಂ ತಿ ವಾಚ್ಯಂ ತಗ್ರಹೋ ಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಮಾಣಮಿತಿ ಕ್ಷಿ
ಕಸ್ಯೈವ ಸ್ವಪ್ರಕಾಶೇ ವಿಷ್ಯಮಾತ್ರಸಾಕ್ಷಿಣಃ ಸ್ವಧರ್ಮಗ್ರಹಸಾಮರ್ಥ್ಯಾತ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾದಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಮಪಿ ಗೃಹ್ಯೇತಾಯಾತ್ ವ್ಯಭಿಚಾ
ರಾತ್ [illegible]ಯತ್ರಾಯತ್ನಿ ತತ್ರ ತಥ್ಯಹೇ [illegible] ಅಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಸ್ಯಾಪಿ ಸ್ವತೋಗ್ರಹಪ್ರಸಕ್ತೇಃ ಅನುವ್ಯವಸಾಯಸ್ಯಾನುಮಿತೇವಾನವಿಷಯಾ
ಶ್ರಿತ್ಯಾಪ್ಯತ್ರ ತಿರಸ್ಕಾರಂ। ತದ್ವತಿ ತತ್ಪ್ರಕಾರಕಜ್ಞಾನತ್ವಂ ತದ್ವಿಶೇಷ್ಯಕಜ್ಞಾನತ್ವಂ ವಾ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ವ್ಯವಸಾಯಸ್ಯೇತಿ ನ್ಯಾಯಾನುವ್ಯವಸಾ
ಯೇನ ಅನುಮಿತ್ಯಾ ವಾ ತತ್ಪ್ರಕಾರಕ ತದ್ವಿಷಯ ಸ್ವಸ್ಯ ತತ್ಪ್ರಕಾರಕ ತ್ವಸ್ಯ ಚ ಜ್ಞಾನಗ್ರಾಹಕಸಾಮಗ್ರೀಗ್ರಾಹ್ಯತ್ವಾತ್ [illegible]ಯ ಚ ಪ್ರ

ಪರತಃಪ್ರಕಾಶೇಽಪಿ ಜ್ಞಾನಗ್ರಾಹಕಸಾಮಗ್ರೀಗ್ರಾಹ್ಯತ್ವಂ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ೪

ಮಾಣ್ಯಂ ಪರತೋ ಜ್ಞಾಯತೇ ತದಾ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಜ್ಞಾನೇ ಪಿ ತದ್ವತ್ವಮಾಪತೇತ ಅಂಗವಕ್ಷ್ಯಮಾಣಪ್ರಕಾರೇಣ ಜ್ಞಾನೇಷು ಜನ್ಯವಿಷಯೇ ಕ್ತಂಯಥಾ

ರ್ಥೇ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಸ್ಯ ಪರತಸ್ತ್ವೇ ಉಭಯತ್ರಾಪಿ ಫಲಮುಕ್ತಂ ಜ್ಞಾನಾನಾಂ ಮುಖ್ಯಬಾಧಕವಸ್ತ್ವಸ್ತಿ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ಪರತೋ ಜ್ಞಾಯತೇ ಇತಿ

ಪರಿಶೇಷಾದವಿನ್ಯಸ್ತಃ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಗ್ರಹಣಮಿತಿ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಃ ಪಕ್ಷಃ ರಾದ್ಧಾಂತಸ್ತು ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಸ್ಯ ಸ್ವತೋಗ್ರಹೇ ಅನಭ್ಯಾಸದಶಾಯಾಂ ಸ್ವತ

ಸ್ತ್ವೇ ತತ್ಸಂಶಯೋ ನ ಸ್ಯಾತ್ ಜ್ಞಾನಗ್ರಹೇ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ[illegible] ನಿಶ್ಚಯಾತ್ ಅನಿಶ್ಚಯೇ ವಾ ಸ್ವತೋ ನ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಗ್ರಹಃ ಜ್ಞಾನಾಗ್ರಹೇ

ತು ಧರ್ಮ್ಯಜ್ಞಾನಾತ್ ಕಥಂ ವಾ ತತ್ಸಂಶಯಃ ಸ್ವತೋ ಗ್ರಹೇ ಚಿನ್ನ ಸಂಶಯ ಇತಿ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷೋಕ್ತಂ ನ ಯುಕ್ತಂ ಸಂಶಯಾನಾಂ ಸ್ವತ ಏವ ಗ್ರಹೇ ಪಿ ಮಾನ್ಯಸಃ

ಸಂಶಯ ಇತಿ ಚೇತ್ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಸ್ವತೋ ಗ್ರಹೇ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಸಂಶಯಾನುಪಪತ್ತಿಃ ಜ್ಞಾನೇ ನಸಂಶಯ ಇತಿ ಚೇತ್ ಜ್ಞಾನೇ ವಿ

ಷಯಾಗ್ರಹೇ ಧರ್ಮಿಣಿ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಸಂಶಯ ರೂಪವಯ ಜ್ಞಾನಗ್ರಹೇ ತತ್ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ ತದ್ಗ್ರಹಣಮಪಿ ಜ್ಞಾನಾಂಶೇ ನಿಶ್ಚಯೇ

ನ್ಯಾಯೇನ ವಿನಾ ತತ್ಪ್ರಕಾರಕ ಮಾನಸಸಂಶಯೋ ನೋ ಪಪತ್ತಿಃ ಅಂಗಂ ಚ ನ ಸಂಶಯಂ ಯಃ ತಸ್ಯ ನಿಶ್ಚಯ ತತ್ಪ್ರಕಾರಕ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಮಾನಸತ್ವೇ ಚ

ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ ಜ್ಞಾನೇ ಪಕ್ಷತಾ ಸಮತ್ವಾಚ್ಚ ಸಂಶಯಪ್ರತಿಬಂಧಕಾ ಅನ್ಯಥಾ ವಿಶೇಷದರ್ಶನೇ ಕಾತ್ರ ತತ್ಸಂಶಯೋ ಪಪತ್ತಿಃ ಅಥ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ

ವಿಶೇಷ ದರ್ಶನಾಯೋ ಪಕ್ಷೋ ಸ್ವತಸ್ತ್ವೇನ ತದಾ ರೂಪಃ ಸ್ವತ ಏವ ಸ್ವತ್ವೇನ ಸಂಶಯ ಇತಿ ನಿಶ್ಚಯಸಾಮಗ್ರ್ಯಾಃ ಸಂಶಯ ಸಾಮಗ್ರೀ

ಬಲವತಿತಿ ಕೋಟಿದ್ವಯಸ್ಯ ಸತ್ವೇ ಸಂಶಯ ಏವ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯತ ಉಕ್ತಂ ದ್ವಯಮಿತಿ ಚೇನ್ನ ವಿರುದ್ಧೋಭಯ ಕೋಟಿ ಸಾಮಗ್ರೀದ್ವಯಸ್ಯ ಸಮಾನ ಜಾಡ್ಯ
ಭಯಕೋಟಿ ಏವ ಭವತಿ ನ ಏವ ಸಂಶಯಸ್ತು ಏಕಕೋಟಿ ಸಾಮಗ್ರ್ಯಾ ಅಪರಕೋಟಿ ಸಾಮಗ್ರೀ ಪ್ರತಿಬಂಧಃ ಅಧಿಕೋಕ್ತಾವೇಕಕೋ
ಭಯಕೋಟಿ ಸಾಮಗ್ರ್ಯಾ ಏಕತ್ರ ಸಾಮಗ್ರೀ ಪ್ರತಿಬಂಧ ಇತಿ ವಾಚ್ಯಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಕೋಟಿ ಸಾಮಗ್ರೀದ್ವಯ ಭಿನ್ನಯೋಃ ನ ಸ್ಯಾತ್ ಅಭಾವಾಂಶ
ಕೋಟಿಸಾಮಗ್ರೀದ್ವಯಾತ್ ತ್ವತ್ಸೃಷ್ಟ್ಯಯಂ ಸಮೂಹಾಲಂಬನವದುಪಪತ್ತೇಃ। ತತ್ತು ಮಾನ್ಯೋಕ್ತ್ಯಯ ಸಾಮಗ್ರೀ ಸತ್ವೇ ಸಂಶಯಃ ಧರ್ಮಿಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾ
ಜನಸಂಶಯೋ ಹೇತುಃ ಅನ್ಯಥಾ ಸಂಶಯ ಧರ್ಮಿ ಇಯಂ ಮಃ ಕೋಟ್ಯನ್ಯತರತ್ವಂ ವಿಶೇಷಸ್ಯಾತ್ ಅಥ ಪಿತಃ ಶಂಖಃ ಅದರ್ಶನೇ ಯಮಿಮಿತ್ಯಾದಿ ಭ್ರಮೋ ವಿಶೇ
ಷದರ್ಶನೇ ವಿಷಯತಾ ಭೋಗ್ಯಾಂತರಾ ತ್ರಿಧಾ ದೃಷ್ಟೇ ತತ್ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯೋ ಭೋಗ್ಯಾಂತರಾಂತ್ಯಂಶಯ ಇತಿ ಚೇನ್ನ ತದ್ವದೇವಾತ್ರಾಪಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಪ್ರಸಂಗಾತ್।
ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಭ್ರಮೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ವಿಶೇಷದರ್ಶನಂ ತಥಾ ದಿಙ್ಮೋಹಾದೌ ತಥಾ ದರ್ಶನಾತ್ ತತ್ಪ್ರವೃತ್ತಿ ದಿಶಾ ಪ್ರತಿಬಂಧಾತ್। ... ಭಾವಾತ್ತ್ವೈ
=ವ್ಯವಸಾಯ ವಕ್ತುಮಿಷ್ಟೇ ಮೋಹಾತ್। ಅಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ ಸಂಶಯಾ ದ್ವಿಷಯ ಸಂಶಯ ವತ್ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ ಜ್ಞಾನೇ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ ಸಂಶಯಾತ್ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ ಸಂಶಯ
ವಿ ಇತಿ ವಾಚ್ಯಂ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ ಜ್ಞಾನೇ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ ಗ್ರಹೇಂ ತತ್ಸಂಶಯಾನುಪಪತ್ತೇಃ। ... ಸಮಾನಂ ವಿರೋಧಿ ಬುದ್ಧಿ ನಿವರ್ತಕಂ। ಭ್ರಮೋ
ತ್ತರಂ ... ಜ್ಞಾನೋದಯಾತ್। ಕಿಂತ್ವನಿಶ್ಚಯಾನಿ ಷ್ಠಂ। ಅತ ಏವ ... ತತ್ಸ್ವಕೀಯ ... ಶಂಕಿತಂ ...

పరిఘటీయ జ్ఞానవిషయతావ్యాప్యవిషయతాయా యథాసంశయస్తథా ప్రామాణ్యనిశ్చయస్యాన్యథానుపపత్తిశంకయాం తస్యాపి ఘటీయసంశయః
[illegible]వప్యవసాయస్య జ్ఞానత్వే ఘటవిషయత్వే చ యథానువ్యవసాయవిశేష్యతాప్యసంశయః తథా ప్రామాణ్యే విశేష్యత్వే అనువ్య
వసాయస్య ప్రమాత్వే యమాదితి వా[illegible]ం అజ్ఞానే అవిషయతా చ జ్ఞానత్వవిషయత్వయోరనువ్యవసాయేన గ్రహణాద్
యమాత్రత్వవిషయత్వమనుభవతాని శ్చయం ప్రామాణ్యవిషయత్వం చ తేన వినాపి సంభవతీతి తత్ర సంశయ ఇతి [illegible] ప్రమత్వ
త్వం మనుభవానిశ్చ తతశ్చ ప్రామాణ్యనిశ్చయప్రమత్వసంశయే తద్విషయప్రామాణ్యసంశయ ఇతి ఫలితార్థః ప్రమాత్వసంశయ
ఘటే తద్భిన్నఘటాదావప్యసంభవతీత్యుక్తత్వాత్। ఏవమన్యత్రాపి ప్రమత్వసంశయాన్న విశేష్యసంశయః। స్వతః ప్రామాణ్య
గ్రాహకే ప్రమత్వసంశయాభావాత్। [illegible]త్వం ప్రామాణ్యసంశయాన్న విషయసంశయః। మానాభావాత్। జ్ఞానవిషయత్వస
మానాధికరణ్యదర్శనాదేవ తదుపపత్తేః। కథం పంచమప్రవిషయసంశయస్తన్నిశ్చయాదితి చేద్। ప్రామాణ్యసంశయే విశేష్య[illegible]॥
సా తదన్య దేత్రిక తత్ప్రమత్వసంశయం వినా నిశ్చితవిషయసంశయానుపపత్తేరాశంకా విశేషతాప్యచ। [illegible] తదుపరి తత్ప్రకారక జ్ఞా
జ్ఞా నత్వం ప్రామాణ్యం తచ్చ ప్రాచాం కేనాపి గృహీతమేవేతి తత్ర సంశయః [illegible]న్నిశ్చితే చ ప్రామాణ్యసంశయాన్న తత్ప్రామాణ్యమితి

ప్రా.వి
౭౨

హాణ్యం ఏతన్నిష్ఠయోరేవ విష్యం వ్యవహారాత్ ఇతి [illegible] అస్తు తావదిదం ప్రామాణ్యం తథాప్యనువ్యవసాయేన తదంవ్యవసా
యస్య ప్రామాణ్యం అర్థస్య తద్వత్త్వ ప్రసంశయస్యాభావాత్ తద్వత్వాత్ అర్థ తద్వత్త్వం తస్య విషయః [illegible] అనువ్యవసాయస్యేదం త్వ రజతత్వ
విశిష్టేదం విషయత్వే అనువ్యవసాయ ఏవ మానం తథా సతి వ్యవసాయోల్లిఖిత ప్రకారవిశిష్ట ఏవ ధర్మ్యనువ్యవసాయే
భాసతే అన్యథా విషయాంశే తస్య నిర్వికల్పకత్వే ఇదం రజతం జానామీతి తదాకారానుపపత్తేః అతో ధర్మిణీదం త్వే రజతత్వ
వైశిష్ట్యమనువ్యవసాయేన గృహీతమితి ధర్మిణి స్వతః ప్రామాణ్యగ్రహవద్రజతత్వ వైశిష్ట్యేపి స్వతః ప్రామాణ్యజ్ఞానమవేయం
అత ఏవ ధర్మ్యంశే కదాపి న ప్రామాణ్యసంశయ ఇతి [illegible] స్త్వైవం ఇదం రజతం జానామీత్యనువ్యవసాయః కిం విశే
ష్యకేమనసో అసామర్థ్యాత్ కింత్విదమిదంత్వేన రజతత్వేన జానామీతి। తత్రేదంత్వ రజతత్వప్రకారత్వేన తత్ప్రకారక జ్ఞానం భా
సతే అన్యథా ప్రకారతావచ్ఛిన్నత్వయోగ్యార్థాసంభవః రజతత్వ వైశిష్ట్యస్య తదర్థత్వే వ్యవసాయ విత్తి యోగ్యతా
త్వేః తథా చ ధర్మిణి ఇదం త్వ రజతత్వప్రకారక జ్ఞాన విషయత్వేనానువ్యవసాయ ఏవ మానమితి
విశేష్యతాంశే త ^ అతః ఇదం త్వ రజతత్వ వైశిష్ట్యం ప్రతి నానువ్యవసాయ విషయ ఇతి స్వతః ప్రామాణ్యగ్రహః
^ నిర్వికల్పకత్వం

తస్మిన్ననభ్యాసదశాపన్నజ్ఞానే ప్రామాణ్యం పరతో జ్ఞాయత ఇతి సాంశయికత్వాదప్రామాణ్యవదిత్యాహుర్వాద్యాః। స్వతో గ్రాహ్యత్వేపి
కదాచిత్పరతో గ్రాహ్యత్వాత్స్వస్య వ్యభ్యాపేక్షయా పరతస్త్వాపత్తిమతే పరతో గ్రాహ్యత్వాపత్తిర్నిరస్తా స్యాత్। స్వతో గ్రాహ్యప్రామాణ్యే పరతస్త్వం
గ్రాహకస్య గ్రాహ్యప్రామాణ్యే తదపేక్షయా పరతస్త్వాభావాత్। స్వగ్రాహ్యప్రామాణ్యాపేక్షయా పరతస్త్వే అప్రామాణ్యే సంగ్రా
త్। ఉచ్యతే। అనభ్యాసదశాపన్నజ్ఞానే ప్రామాణ్యం న స్వతో గ్రాహ్యం। స్వతో గ్రాహ్యం వా। స్వతో గ్రాహ్యత్వే తదుత్త
రభావి యత్పక్షేణాప్రవృత్తిసంశయవిషయత్వాత్। అప్రామాణ్యసంశయో హ్యస్య సంశయవిషయత్వాద్వా। అప్రామాణ్యవత్। అ
థోక్తే తు విశేషతద్విశేష్యయోర్ఘటత్వేన ప్రత్యక్షేణ అర్థసంశయో న ప్రామాణ్యసంశయం విశేషిణా ఘటే వ్యభిచారః। వా
దపదంశ విష్ణుపత్ర యత్ గ్రాహకగ్రాహ్యం స్వతో యది స్యాత్ తదుత్తరక్షణ ప్రత్యక్షేణ అప్రామాణ్యసంశయం వినా సంది
హ్యమానత్వాత్। అప్రామాణ్యవత్। అనభ్యాసదశాపన్నే తద్జ్ఞానే ప్రామాణ్యం ఏతత్ప్రామాణ్యసంశయపూర్వకం తత్
ఏతద్జ్ఞానవిశేష్యయోర్విషయః। ఏతద్జ్ఞానవిశేష్యయోర్వా తదంశం సందిహ్యమానత్వాత్। అప్రామాణ్యవత్। స్వపదస్య ప్రామాణ్యమా
త్రపరత్వాత్ తదాత్రయోగ్రాహ్యత్వే ః। స్వపదస్య సంబంధిపరత్వే సమభివ్యాహృతపరత్వాత్ అన్యథా స్వస్వపరత్వాత్స్వస్య

యాం

ಸ್ವತಾಪತ್ತೇ ತದಿತರಭ್ಯಸ್ತತದಿತರತ್ವ ಸಾಧಾರಣ್ಯೇನ ಸ್ವತಃ ಪರತೋ ವೇತಿ ಸಂಶಯೋ ನ ಸ್ಯಾತ್। ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಸ್ಯ ಸ್ವತೋಗ್ರಾಹ್ಯತ್ವೇ ಭಾವಾತ್
ಇತಿ ಚೇನ್ಮೈವಂ ಗ್ರಾಹ್ಯತ್ವಂ ಪರತೋಗ್ರಾಹ್ಯತ್ವಮಿತಿ ಚೇತ್। ಪ್ರಥಮಂ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಜ್ಞಾನಂ ವ್ಯರ್ಥಮಿತಿ ಚೇನ್ನ। ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಜ್ಞಾನಂ
ವಿಜ್ಞಾನವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕತ್ವಮನುಮಾನಂ। ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಸ್ಯ ತದಂಶಭೇದೇನ ಪ್ರಮಾಂತರವಿಷಯತ್ವಾತ್ ತದ್ವಿಷಯತ್ವೇನ ಜ್ಞಾಯತೇ ತಾಭ್ಯಾಂ
ವಹ್ನಿಃ ಪ್ರಮಾವಿಷಯತ್ವಮನುಮೇಯಂ ತತ್ಸ್ವಸಾಮಾನ್ಯತಃ ತತ್ಸಿದ್ಧೌ ನ ಸಾಧ್ಯಪ್ರಸಿದ್ಧಿಃ। ವಿಶೇಷಣೇನ ಯಥಾರ್ಥ ಗೃಹೀತ್ವಾ
ಧಾರಣ್ಯೇ। ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ನಾನುಗತಂ ಕಿಂತು ಪ್ರತಿಜ್ಞಾನಂ ವಿಷಯಪ್ರಕಾರಂ ... ಭೇದಾದ್ಭಿನ್ನಂ ತದ್ಭಾವವಜ್ಞಾನವಿಷಯ
೪ ವೃತ್ತಿಪ್ರಕಾರಂ ವಿಶಿಷ್ಟತ್ವಾದಿಕಂ ಸಾಧ್ಯಂ ತಚ್ಚಾಪ್ರಸಿದ್ಧಮಿತಿ ವಾಚ್ಯಂ ವಿಶಿಷ್ಟಜ್ಞಾನಸ್ಯ ವಿಶೇಷ್ಯವೃತ್ತಿ ಪ್ರಕಾರಕವಿಶಿಷ್ಟತ್ವಾದಿಕಂ ಸಾಧ್ಯಮ
ನಂ ತದ್ವತ್ತಾವಗಾಹಿತ್ವಂ ವಿಷಯಕಪ್ರಮಾತ್ವೇ ವಕ್ತವ್ಯಮಿತಿ ಚೇತ್। ಪ್ರಥಮಂ ಕಸ್ಯಚಿತ್ಸಾಧ್ಯಂ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಸಾಮಾನ್ಯಸ್ಯ। ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ
ನಿಶ್ಚಯಾಭಾವಸ್ಯ ಪರತೋಗ್ರಾಹ್ಯತ್ವೇ ತಸ್ಯ ತದಾಶ್ರಯತೇಃ। ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯನಿಶ್ಚಯಸ್ಯ ತತ್ಪ್ರವರ್ತಕತ್ವಾತ್। ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಮಪಿ ಜ್ಞಾನ
ಯೇ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯನಿಶ್ಚಯೇ ಪರತಃ ಗ್ರಾಹ್ಯತ್ವೇ ತಸ್ಯಾಪ್ಯನ್ಯಜ್ಞಾನಾಪೇಕ್ಷ। ಪ್ರವೃತ್ತಿಸಂವಾದವಿಸಂವಾದಾಭ್ಯಾಂ ತದ್ವಿಶಿಷ್ಟಜ್ಞಾನೇ ವಿಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಸಮಾಧ್ಯಕ ೭
ತ್ವಾತ್ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಸ್ಯ ವಿಶಿಷ್ಟತ್ವಂ ತತ್ ... । ಆಪೃಷ್ಟೇ। ಪ್ರಾಕ್ಷವಿಷಯಸಂಸ್ಕಾರಾದ್ವಿಶೇಷ್ಯವೃತ್ತಿ ಪ್ರಕಾರಕತ್ವಂ ತದ್ವತಿ ತತ್ಪ್ರಕಾರಕಜ್ಞಾನ

ತ್ವಂ ವಾ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಮಾತ್ರಂ ಸ್ವತಂ ವಹ್ನಿಜ್ಞಾನಕೌ ಸಾಧ್ಯಮಾನಂ ಸರ್ವಜ್ಞಾನಮಪಿ ಪ್ರಾಪಕ್ಷಧರ್ಮತಾಬಲಾದ್ವಹ್ನಿಜ್ಞಾನಸ್ಯ ವಿಶೇಷ್ಯವೃ
ತ್ತಿಪ್ರಕಾರಕತ್ವೇ ಪಕ್ಷಪಕ್ಷತಿ। ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯೇ ಕಿಂ ಪ್ರಾಥಮಿಕಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಜ್ಞಾನಸ್ಯಾಪ್ರಸಿದ್ಧೌ ವೇಪಾ ಜಯತು ಮನಸ್ಕತ್ವಾದಿತಿ ಸಂ
ರೂಪ ಪ್ರದಾಯಃ। ವಯಂ ತು ಬ್ರೂಮಃ। ಪ್ರಥಮಮಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಭಾವಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ವೃತ್ತಿ ಜ್ಞಾನಸಾಧ್ಯಂ। ತತ ಏವ ಪ್ರವೃತ್ತಿರುಪಪತ್ತೇಃ। ತಥಾ ಪ
ವಾನಿಶ್ಚಯಪಕ್ಷಧರ್ಮತಾಬಲೇನ ತದ್ವತಿ ತತ್ಪ್ರಕಾರಕತ್ವಾಭಾವಿಕ ಮಾದಾಯನಿಶ್ಚಯತಿ। ತದನಂತರಮರ್ಥಾದ್ದುಪ್ತ ನಿಶ್ಚಿತತ್ವಂ ವೇಶ್ಯತಿ।
ತಥಾಹಿ। ಅಯಂ ವಹ್ನಿತ್ವೇನಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಕಾರ ವಹ್ನಿತ್ವಾಭಾವವತಿ ವಹ್ನಿತ್ವಪ್ರಕಾರಕೋ ನಾ ವಹ್ನಿವೃತ್ತಿಪ್ರಕಾರಕೋ। ನ ವಿಶೇಷ್ಯವೃತ್ತಿಪ್ರ
ತ್ವ ಕಾರಕೋ। ನ ವಹ್ನಿ ಪ್ರಕಾರಕತ್ವೇ ಸತಿ ವಹ್ನ್ಯವಿಶಿಷ್ಯಕೋ। ನ ವಹ್ನಿತ್ವವ್ಯಧಿಕರಣಪ್ರಕಾರಾವಚ್ಛಿನ್ನ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಪ್ರಕಾರಕೋ ವಾ। ದಾ
ಹಾನಸಮರ್ಥ ನ ವಿಷಯಕ ಪ್ರಯತ್ನಜನಕತ್ವೇನ ತಿ ವಹ್ನಿತ್ವಪ್ರಕಾರಕತ್ವ ಯತ್ನಾ ದಾಹಾನಸಮರ್ಥ ವಿಶೇಷ್ಯಕ ವಹ್ನಿತ್ವಪ್ರಕಾರಕ ನಿಶ್ಚಯತ್ವಾ
ದ್ಯಾ। ಯನ್ನೈವಂ ತನ್ನೈವಂ। ಯಥಾ ವಹ್ನ್ಯಪ್ರಮಾ। ತತ್ರ ಬಾಧಾವತಾರಾನಂತರಂ ಪ್ರವೃತ್ತ್ಯ ವರ್ತತೇ ಭ್ರಮೇ ವಹ್ನಿತ್ವಾಭಾವವತಿ ವಹ್ನಿತ್ವೇ೪
ಪ್ರಕಾರಕತ್ವಾದಿ ನಸಮರ್ಥ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಜನಕತ್ವಾಭಾವಯೋರ್ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಗ್ರಹೇ ಅಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ ವ್ಯಾಪಕಯೋಃ ತದ್ಭಾವಾಭಾವರೂಪಾ ಪ್ರಾಮಾ ಗ್ರಾಹ್ಯೇ
ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಭಾವರೂಪಂ ಸಾಧ್ಯಂ ನಿಶ್ಚಯತಿ। ಯದ್ವ್ಯಾಪಕ ತಯೋರ್ವಿಶ್ವಭಾವಂ ಗೃಹೀತಃ ತದಭಾವ ಏವ ಪೋತು ನಾಸಾಧ್ಯತೇ [redacted] ಕ್ಕೆ
೨ ನಮಮ ಜ್ಞಾನಂ ವೃತ್ತಮಿತ್ಯಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ಮನ್ನೈವ ಪಠಿ ಭಿದ್ಯತೇ। ಮಾನಾಂತರೇಣ ವೇತಿ ನ ವರ್ಗಾಸ್ಥಂ ಏವಂ ಪವಹ್ನ್ಯಪ್ರಮಾಯಾಂ ವಹ್ನಿತ್ವಾಭಾವವತಿ ಗೆ

ప్ర.చి.
౧౨

యత్ర త్వభావవ్యాపకతావచ్ఛేదకత్వం త్వభావస్య జ్ఞాయతే తత్ర సంసర్గప్రతిబంధకం । తాం వినా తదభావాత్ । యత్ర ఘటాభావవ్యాపక
తావచ్ఛేదకత్వం త్వభావస్య తత్ర తత్ర ఉదంగం । తేన వినా ఽపి వ్యాప్తిగ్రహాత్ । అత ఏవ తత్తద్వ్యాపకతా ఽఽకాశత్వాభావస్య గృహీతే తత్ర్యాకాశత్వప్రా
ప్రసిద్ధ ఏవేతరాత్మ్యాత్మ్యాభావః సిద్ధ్యతి । విశేషణజ్ఞానం వినా కథం ప్రామాణ్యవిశిష్టానుమితిరితి చేత్ । ప్రథమం కథం వినైతాదృశప్రామా
ణ్యవిం త్వను విం త్వం తరం తర్హి పరేషు కాతత్త్రిపప్రామాణ్యవిశిష్టానుమితిః । అప్రమావిశేష్యక ప్రతీత్యంతరం అభావవద్వృత్తి
రేవ మితి జ్ఞానే చేత్ । ఏవం చ ఉక్తం వహ్నిత్వప్రకారకం జ్ఞానం తద్వృత్తి తదభావవత్తి వేతి సంశయాత్మకం తదభావవత్తిత్వప్రకారకత్వ
వ్యతిరేకః సిద్ధ్యతి తత్ప్రకారకత్వమాత్రాయ నిష్పత్తిః । తృతీయే ప్రకారాంతరాభావేన తేన వినా సాధ్యస్య పసంహారసంశయత్వాపత్తేః
జ్ఞానే ఽతిప్రసక్తేః । యద్వా ఉదం వహ్నిత్వప్రకారకం జ్ఞానం వహ్నిత్వవద్విషయకం వహ్నిత్వాభావవదవిషయత్వే సతి సవిషయత్వాత్
యన్నైవం తన్నైవం యథా ఽభావవద్వృత్తిరితి వ్యతిరేక్యం తథాత్వసిద్ధిః । అతిరిక్తవిషయతాపక్షే ఽయం వహ్నిత్వాభావవద్వృత్తి
వహ్ని ... త్వప్రకారకవిషయతాశాలివహ్నిత్వసమానాధికరణం వహ్నిత్వప్రకారకవిషయతాశాలివిషయతా ... ప్రత్య
యాం వృత్తిప్రకారకవిషయతాశాలివహ్నిత్వం వహ్నివృత్తి వహ్నిత్వప్రకారకవిషయతాకత్వం విషయతాశ్రయవృత్తి ప్రకా

ರಕತ್ವಂ ಬಾಧಕಂ ನ್ನಿಶ್ಚಿತೇ ತತ್ರ ಧರ್ಮಾಂಶೇ ಧರ್ಮ್ಯಪ್ರಸಿದ್ಧಿಃ ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣ ವಿಷಯತಾತ್ರಯಾವಚ್ಛಿನ್ನ ವಿಷಯತಾಯಾಂ ವಿಶೇಷ್ಯವೃತ್ತಿತ್ವಾದ್ಯಮಾ
ದಿತಿ ಭ್ರಮತ್ವೇ ಲಕ್ಷಣಸಮನ್ವಯಃ ಅತ್ರೈವ ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣಯಾವಚ್ಛಿನ್ನ ವಿಶೇಷಣವೃತ್ತಿ ವಿಷಯತಾಸಾಂ ವಿಶೇಷ್ಯವೃತ್ತಿ ವಿಷಯತಾಯಾ ಅಭಿಪ್ರೇತ ಇತಿ ನ
ವಚ್ಛಿನ್ನ ತಾದೃಶ ಸಮಾನಾಧಿಕರಣ ಧರ್ಮಾವಚ್ಛಿನ್ನ ಇತ್ಯಲಕ್ಷಣ ಸಮನ್ವಯಃ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ ಸಮಾನ ಪ್ರಭಾವತಯಾ ಮಣಿ
ಮೇಣ ಪ್ರವೃತ್ತಸ್ಯ ಮಣಿ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯಾ ಮಣೀನಾಂ ವರತ್ವಾಯ ತತ್ತದ್ದೇಶಕೃತ್ಯತ್ವ ಮಣಿ ಕಾಂತಿ ಕೇಮಿತಿ ಪ್ರಾಪ್ಯಂ ಮಣಿ ಪ್ರಭಾ ವಿಷಯಜ್ಞಾನೇ ಭ್ರಮ
ವಿಷಯತಯಾ ಮಣಿ ಗೋಚರತಯಾ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಾಪತ್ತಿ ಮಣಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಸ್ತರಾಂ ತದ್ವಿಷಯಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಯುಕ್ತಂ ಭ್ರಮಸ್ಯ ಕಾಲ
ವಿಪ್ರಲಂಭಕತ್ವ ಸಂಭವಾಂತರೇ ನಮಃ ಸಾಕಾರ ಕಾರಣಾಭಾವ ಪ್ರಸಂಗ ಇತಿ ಕಾರಿಕಾ ಅಭಾವ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿ ವಿಶೇಷಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮಂಶ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ
ಸಿದ್ಧ್ಯಂ ಯಾ ಸ್ವಸಾಧಾರಣ್ಯಂ ತತ್ಸಾಧ್ಯಂ ಪೃಥಿವೀತ್ವಾಭಾವಃ ಪೃಥಿವೀತ್ವಾಭಾವವತಿ ಪೃಥಿವೀತ್ವಪ್ರಕಾರಕ ಜ್ಞಾನ ಪೃಥಿವೀತ್ವ ಪ್ರಕಾರಕ
ವಿಶೇಷ್ಯವೃತ್ತಿ ಪ್ರಕಾರಕ ಪೃಥಿವೀತ್ವ ಪ್ರಕಾರಕ ತ್ವಮತಿ ಪೃಥಿವ್ಯ ವಿಶೇಷ್ಯಕ ಪೃಥಿವೀತ್ವ ಸಮಾನಾಧಿಕರಣ ಪ್ರಕಾರಾವಚ್ಛಿನ್ನಃ ಪೃಥಿವ್ಯವೃತ್ತಿ ಪ್ರಕಾ
ರಕ ಗಂಧವದ್ವಿಶೇಷ್ಯಕ ಪೃಥಿವೀತ್ವಪ್ರಕಾರಕ ಸ್ಯಾಯಾಂ ತ್ವಂ ಪೃಥಿವೀತ್ವ ಭ್ರಮಃ ಪೃಥಿವೀತ್ವಾಭಾವವತಿ ಪೃಥಿವೀತ್ವ ಪ್ರಕಾ
ರಕ ಇತಿ ಭ್ರಮತ್ವ ಲಕ್ಷಣ ಸಮನ್ವಯಂ ಗಂಧವದ್ವಿಶೇಷ್ಯಕ ಇತಿ ವ್ಯವಹಾರಃ ಪೃಥಿವೀತ್ವವತಿ ಪೃಥಿವೀತ್ವ ಪ್ರಕಾರಕ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ ಸಮಾನ ನಿಶ್ಚಿತ

ಪ್ರ: ೪೦

೧೬

ವಿಷಯತಾಪಕ್ಷೇ ಅಯಂ ಪೃಥಿವೀತ್ವೇನಾಯುಭಯವಾನ್ ಪೃಥಿವೀವೃತ್ತಿಪೃಥಿವೀತ್ವಪ್ರಕಾರಕವಿಷಯತಾಕಃ ಪೃಥಿವೀವೃತ್ತಿಪೃಥಿವೀತ್ವಪ್ರಕಾರಕವಿಷಯ
ತಾಶಾಲಿನಃ ಪೃಥಿವೀತ್ವಸಮಾನಾಧಿಕರಣಂ ಪೃಥಿವೀತ್ವಪ್ರಕಾರಕವಿಷಯತಾಶಾಲಿವಿಷಯತಾಶ್ರಯಾ ವೃತ್ತಿಪ್ರಕಾರಕಶಾಲಿವೃತ್ತಿ ಸಾಧ್ಯಂ। ಪೃಥಿವೀವೃ
ತ್ತಿತ್ವಪ್ರಕಾರಕವಿಷಯತಾಕತ್ವಾದಿಕಮರ್ಥಾನ್ತರಮಿತಿ। ಅತ್ರೈವ ಪೃಥಿವೀತ್ವಸಮಾನಾಧಿಕರಣಧರ್ಮಾವಚ್ಛಿನ್ನವಿಷಯತಾಕತ್ವಾಭಾವಃ ಸಾಧ್ಯಃ
ಗಂಧಾನಸಮಾನಾಧಿಕರಣಪ್ರಕಾರಕಗಂಧವತ್ಸಮಾನಾಧಿಕರಣಪ್ರಕಾರಕವಿಷಯತಾಪ್ರತಿಯೋಗಿಕಾಭಾವಕತ್ವಾತ್। ತಥಾ ಚ ಸಂಶಯವ್ಯವಚ್ಛೇದಃ
ಸಂಶಯತ್ವಂ ನಾವಚ್ಛೇದಕಮಿತ್ಯಾಶಯಃ। ಕ್ಷಿತಾ ಪೃಥಿವೀತ್ವಜಭಾವಃ ಪೃಥಿವೀತ್ವಾಂಶೇ ಪ್ರಮೈವ। ಭ್ರಮಪ್ರಮಾರೂಪೈಕಸಮೂಹಾಲಂಬನೇ ಭ್ರಮಾಭಾವಃ।
ಅಂಶೇ ತಸ್ಯಾಪಿ ಪ್ರಮಾತ್ವಾತ್। ವಿಶೇಷ್ಯಾವಚ್ಛೇದಕವಿಷಯತಾವಚ್ಛೇದಕಾಪ್ಯವಚ್ಛೇದಕಪ್ರಕಾರತಾವಚ್ಛೇದಕವಿಷಯತಾವಚ್ಛೇದಃ। ಸಮಾನಾಭಾವಾತ್। ಯತ್ತ್ವಯಂ
ಧರ್ಮಾವಚ್ಛಿನ್ನ ಪೃಥಿವೀತ್ವಜಭಾವಃ ಪೃಥಿವೀತ್ವಸಮಾನಾಧಿಕರಣಪ್ರಕಾರಕಪೃಥಿವೀವಿಶೇಷ್ಯಕವಿಷಯತಾಕಃ ಪೃಥಿವೀತ್ವಸಮಾನಾಧಿಕರಣಧರ್ಮಾವಚ್ಛಿನ್ನಪೃಥಿವೀವಿ
ಶೇಷ್ಯಕವಿಶೇಷ್ಯತಾಕಃ ಪೃಥಿವೀವೃತ್ತಿಧರ್ಮಾವಚ್ಛಿನ್ನಪೃಥಿವೀವೃತ್ತಿವಿಷಯತಾಶಾಲಿನಾ ಗಂಧಸಮಾನಾಧಿಕರಣಧರ್ಮಪ್ರಕಾರಕವಿಷಯ
ತಾಪ್ರತಿಯೋಗಿಕಾಭಾವಕತ್ವಾತ್। ಅಗಂಧವದವೃತ್ತಿಪೃಥಿವೀತ್ವಪ್ರಕಾರಕವಿಷಯತಾಕತ್ವಾತ್। ಗಂಧಸಮಾನಾಧಿಕರಣವಿಷಯತಾಪ್ರತಿ
ಯೋಗಿಕಾಭಾವಕತ್ವಮಿತಿ ತತ್ರ ಸಾಧ್ಯತ್ವಸಿದ್ಧೇಃ ಕಿಂ ತು ದೂಷಣತತ್ತ್ವಮಿತಿ। ಏತಂ ಯತ್ಪ್ರಕಾರಕತ್ವಾವೃತ್ತಿತಯಾ ಯದ್ಧರ್ಮಃ ಸೈವಾಸ

ಮರ್ಥಪ್ರವೃತ್ತಿಜನಕಜ್ಞಾನವೃತ್ತಿಧರ್ಮಮವಗಚ್ಛಂತಃ ತದ್ವತಿ ತತ್ಪ್ರಕಾರಕಜ್ಞಾನತ್ವಮೇವ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಮಿತ್ಯಂಗೀಕುರ್ವಂತಿ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ದಾಹನಸಮರ್ಥ
ವಿಷಯಕತ್ವೇ ದಾಹನಸಮರ್ಥೋಽಯಂ ವಹ್ನಿರಿತಿ ವ್ಯವಸಾಯಗತತ್ವಂ ಜ್ಞಾನವಿಷಯತ್ವಯೋಃ ತದ್ವಿಷಯತ್ವಾತ್ ಕಾಚಿತ್ ತದ್ವ್ಯವಸಾಯಗತತ್ವಂ
ವ್ಯಭಿಚಾರಿ ದಾಹಸಾಮರ್ಥ್ಯಸ್ಯ ತದ್ಗೋಚರತ್ವಾತ್ ವ್ಯವಸಾಯೋ ವರ್ತಿತದಾಹಸಾಮರ್ಥ್ಯಾಭಾವೇ ತದ್ದಾಹಸಾಮರ್ಥ್ಯಾತ್ ಅನ್ಯಥಾ ವ್ಯವಸಾ
ಯೋ ವರ್ತಿತವ್ಯಭಿಚಾರಿತ್ವಾತ್ ವ್ಯವಸಾಯವಿಷಯತ್ವಸ್ಯ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಪ್ರಯೋಜಕತ್ವಾತ್: ಏವಂ ಪೃಥಿವೀಜಲಜ್ಞಾನಯೋಃ ಗಂಧಸ್ನೇ
ಹಾದಿವಿಷಯಕತ್ವಪ್ರಯೋಜಕತ್ವೇ ಪರಸ್ಪರಮಿತಿ ಜ್ಞಾಪ್ಯತೇ ವಹ್ನಿತ್ವಪ್ರಕಾರಕಾನುವ್ಯವಸಾಯೇನ ತತ್ರ ವಿಷಯೇ ದಾಹನಸಮರ್ಥತ್ವಜ್ಞಾನಾ
ನಂತರಂ ಸ್ವಲ್ಪತ್ವವರ್ತಿತವಹ್ನಿವ್ಯವಸಾಯೇ ಸ್ವಲ್ಪತ್ವವರ್ತಿತದಾಹನಸಮರ್ಥವಿಷಯತ್ವಂ ಏವಂ ಪೃಥಿವೀಜಲಜ್ಞಾನಯೋಃ ಸ್ವಲ್ಪತ್ವವರ್ತಿತಯೋಃ
ಜ್ಞಾನಯೋರ್ವರ್ತಿತಗಂಧಸ್ನೇಹಾದಿವಿಷಯಕತ್ವಂ ಮನಸಾ ಪರಿಚ್ಛಿದ್ಯತೇ ಗಂಧಾದಿಮತ್ತ್ವೇನ ಪೃಥಿವೀತ್ವಾದ್ಯನುಭವ ಇತಿ ತತ್ರ ಗಂಧಾದಿಮ
ತ್ವಪರಿಚ್ಛೇದಾನಂತರಂ ತೇನ ಭವಾನ್ ಸ್ವಲ್ಪವರ್ತಿತೇ ಧೂಮಾದೌ ವ್ಯಾಪ್ತಿಪರಿಚ್ಛೇದವತ್ ಪ್ರಸ್ತುತಾಪಂ ಪರಿಸ್ಫಾರಕ ಜ್ಞಾನವತ್। ತಥೋಕ್ತ ಪೃಥಿವೀ
ಜ್ಞಾನೇ ಗಂಧವದ್ವಿಷಯಕತ್ವಸ್ಯ ಪ್ರಸ್ತುತಾನಂ ಭವತಿ ಪೃಥಿವೀತ್ವೋಪನಯಾನಂತರಂ ಇಯಂ ಪೃಥಿವೀತಿ ಪೃಥಿವೀತ್ವಪ್ರಕಾರಕಾನುಭವೇ
ವರ್ತಿತೇ ಪೃಥಿವೀತ್ವವತಿ ತತ್ಪ್ರಕಾರಕತ್ವಂ ತಥಾ ತತ್ರೈವ ಜ್ಞಾನೇಷು ಚ ತತ್ಪ್ರಕಾರಕತಾವಿರಹಾವತ್ತ್ವಾದಿ ವೃತ್ತಿಪ್ರಕಾರಕತ್ವಾಭಾವವತ್ತ್ವಂ

ಪ್ರಚಿಂ
೧೨

ಚಕ್ಷ

ವಾಂ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ಮತಸ್ಯೈವ ಪರಿಶಿಷ್ಯತಾಮಿತಿ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಗ್ರಹಃ ಇತಿ ಚೇನ್ನ ಜ್ಞಾನಾಂತರೋಪಸ್ಥಾಪಿತಜ್ಞಾನವೃತ್ತಿಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಗ್ರಹೇಪ
ರತಸ್ತ್ವಾಪತ್ತೇಃ ಯಾವಜ್ಜ್ಞಾನಗ್ರಾಹಕಗ್ರಾಹ್ಯತ್ವಂ ಯಾವಜ್ಜ್ಞಾನವೃತ್ತಿಯಗ್ರಾಹಕಗ್ರಾಹ್ಯತ್ವಂ ವಾ ತಜ್ಜ್ಞಾನವಿಷಯಕಜ್ಞಾನಜ
ನ್ಯಜ್ಞಾನವಿಷಯತ್ವಂ ವಾ ಸ್ವತಸ್ತ್ವಂ ತದನ್ಯಗ್ರಾಹ್ಯತ್ವಂ ಹಿ ಪರತಸ್ತ್ವಂ ಮತಸಾಂಖ್ಯೈವಂ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಗ್ರಹಸ್ಯ ತಜ್ಜ್ಞಾನವಿಷಯಕಜ್ಞಾ
ನಜ್ಞಾನಜನ್ಯಜನ್ಯಜ್ಞಾನಗ್ರಾಹ್ಯತ್ವಾತ್ಪರತಸ್ತ್ವಮೇವಃ । ನ್ವಿತಿ ದಿಕ್ತ್ವರ್ಥಂ ತದಂತಜ್ಜ್ಞಾನೀಯವೃತ್ತಿತ್ವಪ್ರಕಾರಕಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಗುಮಾನಂ ॥
ಯಥಾ ಇದಂ ಶರೀರಜ್ಞಾನಂ ಕರಚರಣವೃತ್ತಿಶರೀರಜ್ಞಾನತ್ವಾತ್ ಸ್ವಶರೀರಜ್ಞಾನವತ್ ಇಚಕರಚರಣಂ ತದವರ್ತಿ ಕರಚರಣಂ ತದವತ್ತ್ವ
ಜ್ಞಾನೇ ವ್ಯಭಿಚಾರಃ । ಶರೀರಾಂಶೇ ತಸ್ಯ ಪ್ರಮಾತ್ವಾತ್ ಏತೇನ ಕರಚರಣಾವರ್ತಿ ಶರೀರಜ್ಞಾನತ್ವಾದಿತ್ಯತ್ರ ಕರಚರಣಾವತ್ತ್ವಂ ನೋಪಲಕ್ಷಣಂ ವ್ಯ
ವೃತ್ತ್ಯೋಪಲಕ್ಷ್ಯಾಭಾವಾತ್ ನ ಚ ವಿಷಯತಯಾ ಜ್ಞಾನವಿಶೇಷಣಂ ಕರಚರಣಾವತ್ತ್ವಪ್ರಕಾರಕಜ್ಞಾನಸ್ಯ ವ್ಯಭಿಚಾರಾತ್ ಶರೀರಮಿತಿ ಜ್ಞಾನೇ ತ
ದನಿಷ್ಟತ್ವೇ ವಿಷಯೀ ವಿಶೇಷಣತ್ವೇ ಕರಚರಣಾವತ್ತ್ವವಿಷಯಕಶರೀರಜ್ಞಾನತ್ವಸ್ಯ ವ್ಯಭಿಚಾರಾತ್ ಶರೀರತ್ವಮಸ್ತ್ಯೇವ ಸ್ವತಃ ಕರಾ ಇಮದ್ವಿಷಯಕತ್ವ
ಸ್ಯ ಕರಚರಣಾಶ್ರಯತ್ವವಿಶಿಷ್ಟಶರೀರತ್ವಜ್ಞಾನಂ ತದವೃತ್ತಿತ್ವೇ ಸತಿ ವಿವಕ್ಷಿತಂ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಇತ್ಯತ್ರ ವಿಷಯತ್ವಂ ಸ್ವತಃ ಸ್ವಪ್ರಕಾಶ ಇತಿ ಕರಚರಣಾಶ್ರ

ಸ್ಯವಿಷಯಕಸಕಲರಜತಜ್ಞಾನಾನಾಂ ಸಕಲರಜತಜ್ಞಾನತ್ವಾತ್ ಇತಿ ಹೇತ್ವರ್ಥಃ। ತಥಾ ಚಾನ್ವಿತ್ಥಂ: ಸಕಲರಜತಜ್ಞಾನಸ್ಯ ತಚ್ಛೂನ್ಯಸಕಲರಜತತ್ವಾದಿವಿಷಯತ್ವೇ ಯಮಾನ
ಕಲಕಲಧೌತಗೋಚರಾಣಾಂ ಸಕಲರಜತಜ್ಞಾನಾನಾಂ ಯತ್ಕಿಂಚಿದ್ವಿವಕ್ಷಿತಂ ಪ್ರತಿಯೋಗಿಸ್ವವಿಷಯವೃತ್ತಿತ್ವಾನ್ಯೂನಾತಿರಿಕ್ತಾವೃತ್ತಿ ಭಾವಾದಿತಿರ
ಸಂ। ಕಲಧೌತಾನಾಂ ವೃತ್ತಿತ್ವಸ್ಯ ಸಕಲರಜತಪ್ರಕಾರಕಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಹೇತುತ್ವಾತ್। ಸಕಲರಜತಮಿಕಲಧೌತಾನಾಂ ತಃ ಸಕಲರಜತವಿಶೇಷಣತ್ವಾತ್। ಅತಿರಿಕ್ತವಿ
ಷಯತಾವಚ್ಛೇದಕಲಧೌತಗತನಿಷ್ಠಾಂಶ್ಚ ಸಕಲರಜತಪ್ರಕಾರಕವಿಷಯತಾಪ್ರತಿಯೋಗಿತ್ವಸಾಂಕರ್ಯಪ್ರಸಕ್ತಿ ಸಕಲರಜತಜ್ಞಾನತ್ವಾದಿತಿ ಹೇತುಃ
ಕಿಂ ಚ ಗೃಹೀತಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಕಂ ಜ್ಞಾನಂ ಪರತಃ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯನಿಶ್ಚಯರೂಪಂ। ಅನವಸ್ಥಾನಾತ್। ನಾಪಿ ಜ್ಞಾನಾಯಮಾನತ್ವಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ। ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾ
ಮಾಣ್ಯಪ್ರಸಕ್ತೇಃ। ಅತೋಽಗೃಹೀತಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಕಮೇವ ಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯನಿಶ್ಚಯರೂಪಮಾನ್ಯೇಯಂ। ತಥಾ ಚ ಪ್ರವೃತ್ತಿಸಾಂತೋಽಗೃ
ಗೃಹೀತಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ ಏವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಕಂ ತಂ ನಿಷ್ಠಾಯ ಯತು ಕಿಂ ವಿಷಯನಿಶ್ಚಯಾರ್ಥಂ ತತ್ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಗ್ರಹೇಣ। ಅಥ ಪ್ರವೃತ್ತಸಾಯಸ್ಯ ಅಪ್ರಾಮಾ
ಣ್ಯದರ್ಶನಾತ್ ತತ್ಪ್ರಾದರ್ಥನಿಶ್ಚಯಃ। ತರ್ಹಿ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಸಂಶಯತ್ವಪ್ರಾಮಾಣ್ಯದರ್ಶನಾತ್ ತತೋಽಪಿ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯನಿಶ್ಚಯ ಇತಿ
ಚೇತ್ ಅಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಜ್ಞಾನೇ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯನಿಶ್ಚಯಾದಿವಾರ್ಥನಿಶ್ಚಯಃ। ಕಿಂ ತು ಯತ್ರ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಸಂಶಯಾನ್ನಿಃ ಕರತಲಾಮಲಕಾದಿಷು ತತ್ರ
ಪ್ರವೃತ್ತಸಾಯ ಏವಾರ್ಥನಿಶ್ಚಯ ಇತಿ ತತ ಏವ ನಿಷ್ಕಂಪಪ್ರವೃತ್ತಿಃ ಯತ್ರ ಚಾನಭ್ಯಾಸದಶಾಯಾಂ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಸಂಶಯಸ್ತತ್ರಾರ್ಥನಿಶ್ಚಯಂ ಪರಿಭೂಯ

ప్రబిం
౧౮

అర్థేనసంవాదః; తత్రప్రామాణ్యనిశ్చయాంశికతాజ్ఞానాదర్థంనిశ్చిత్యనిష్టం వంప్రవర్తతేతి కాశ్యధితిసర్వానుభవసిద్ధం। అతఏవాగృహీ
తప్రామాణ్యమేవజ్ఞానంపరతప్రామాణ్యంనిశ్చాయయతి అప్రామాణ్యశంకాకళంకాభావాత్ యత్రతుప్రామాణ్యజ్ఞానే
ప్రామాణ్యశంకయాప్రామాణ్యసంశయః తత్రప్రామాణ్యజ్ఞానేప్రామాణ్యనిశ్చయాదేవప్రామాణ్యనిశ్చయః ఏవం యావ
దప్రామాణ్యశంకం తజ్జ్ఞానప్రామాణ్యనిశ్చయాదేవ తన్నిశ్చయః క్వచిదేవమనవస్థా చరమప్రామాణ్యజ్ఞానస్యజ్ఞానాభావే
హేంబిన్నకరణాభావేనవిషయాంతరసంచారేణవాప్రామాణ్యసంశయానవస్థంభావాత్ అభ్యాసదశాపన్నేఽపిప్రామాణ్యమి
తిగ్రాహ్యేఽప్యనవస్థాసామ్యాత్ గురుమతేఽపిప్రామాణ్యస్వగ్రాహ్యత్వం స్వతస్త్వప్రామాణ్యబహిర్భూతత్వాత్ కిం తు పరగ్రా
హ్యత్వే అనవస్థాసామ్యాత్ పరిశేషాత్స్వతఃప్రమాణం తదేవగ్రాహ్యం తథా చ తత్ప్రామాణ్యస్యాపిస్వగ్రాహ్యత్వమస్త్విత్యనవస్థా(
యాస్వవసాయస్యప్రామాణ్యనిశ్చయాదేవప్రవృత్తేరేతస్యాపిప్రామాణ్యంనరణావింతి నానవస్థా న చ ప్రామాణ్యసంశయోత్తరం
జ్ఞానోత్పత్తేరభావేవిషయసంశయ ఇతి వాచ్యం నిశ్చితసంశయాభావాత్ అభ్యాసదశోత్పన్నే తత్సంశయే అనుపపత్తిరితి
తత్త్వం యద్యపిప్రామాణ్యసంశయాత్ విషయసంశయో నిశ్చితః తథా విషయనిశ్చయాత్ పూర్వం ప్రామాణ్యనిశ్చయో

ಸ್ವಾರ್ಥಃ ಪ್ರಾಥಮಿಕವಿಷಯನಿಶ್ಚಯಾದೇವ ನಿಷ್ಕಂಪಪ್ರವೃತ್ತ್ಯುಪಪತ್ತೇಃ ನಹಿ ವಿಷಯಸಂಶಯಮಾತ್ರಾದೃತೇ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯನಿಶ್ಚಯಃ ಪ್ರವೃತ್ತಿಹೇತುರಿ
ತ್ಯುಕ್ತಂ ಅನ್ಯಸಂಶಯಾದನ್ಯತ್ರ ನಿಶ್ಚಿತೇ ನಿಶ್ಚಯಸಂಶಯ ಇತಿ ಚೇತ್ ಅನುಭವಸಂಪ್ರಾಗೇಯ ನಿಪ್ಪಾಂಕ್ಷಿಕಮೇವ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಸಂಶಯಸ್ಯ ವಿಷಯ
ಸಂಶಯಹೇತುತ್ವಮನುಮತಂ। ಜ್ಞಾನವಿಷಯತ್ವಮಪಿ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಸಂಶಯಮಾಸಾದ್ಯ ವಿಷಯಸಂಶಯಹೇತುರ್ಲಿಂಗಪಕ್ಷಧರ್ಮ
ತ್ವಾದಿಜ್ಞಾನಾನಾಂ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯನಿಶ್ಚಯಕಾರಣಹೇತುಸದ್ಭಾವನಿವೃತ್ತಿಃ। ಅವಧಾರಣೇ ಚಾನವಸ್ಥಾ। ಅಥ ಲಿಂಗಾದಿಜ್ಞಾನಾನಾಂ ಸ್ವವಿಷಯಾವಧಾರ
ಣೇ ಕರ್ತವ್ಯೇ ಸ್ವವಿಷಯಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ನಾಪೇಕ್ಷತೇ ಅನುಮಾನಮಾತ್ರಾಭಾವಪ್ರಸಂಗಾತ್ ಲಿಂಗಾದಿನಿಶ್ಚಯಸ್ಯ ಚ ಸ್ವಕಾರಣನಿರ್ಣಯಸ್ಯ ಸತ್ವನಿ
ಶ್ಚಿತತ್ವಾದಿತಿ ಚೇನ್ನ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಸಂಶಯೇ ಲಿಂಗಸ್ಯ ಸಂದಿಗ್ಧತ್ವಾತ್ ನಹಿ ಲಿಂಗಜ್ಞಾನೇ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಸಂಶಯೋ ಅನುಭವವಿರೋಧಾತ್
ಉಚ್ಯತೇ ಅಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಶಂಕಾಕಳಂಕಾಭಾವೇ ಲಿಂಗಾದಿಜ್ಞಾನಸ್ಯೈವಾರ್ಥನಿಶ್ಚಾಯಕತ್ವಾತ್ ತತ್ಕಳಂಕೇ ತು ನೈವ ಗತಿಃ। ಯತ್ತೂಪ್ಯವ
ಸಾಯಿತ್ವೇಪಿ ಅಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಸಂಶಯೋ ಭವತಿ ಕ್ವಚಿದಿತಿ ತತ್ಪ್ರಯಾಸವಿಚಾರ್ಯಂ ಏವಂ ಚ ಬಹಿರ್ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಾಸನಿಶ್ಚಯೋ ನಾ ಹಿ ಸ್ವರ್ಗಸಾಧಕಂ
ಯಾಗ ಇತಿ ಜ್ಞಾನಂ ಗೃಹೀತಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ಪ್ರವರ್ತಕಂ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಗ್ರಹಮಿತಿ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷವಶಸ್ಯ ನಿರಾಸಾತ್ ಕಿಂ ತು ತಜ್ಜ್ಞಾನಸಮಾನವಿಷ
ಯಕಮಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಶಂಕಾಶೂನ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಾಂತರಮೇವ ನಿಷ್ಕಂಪಪ್ರವೃತ್ತ್ಯಾಯೋಗ್ಯಮಿತಿ ನಿಷ್ಕಂಪಪ್ರವೃತ್ತಾವುಪಯೋಗಿತ್ವಾ

ನಿಶ್ಚಲಂ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಗ್ರಾಹಕಮಿತಿ ಕಿಂ ತೇನ ಸಂಶಯಾಭಿಂ ತಾನೌಪನಯನಿಕತ್ತಿ ವಿಶಿಷ್ಟಸ್ಯ ಗ್ರಹೇ ಸಂಶಯಾಯೋಗ ಇತಿ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯೇ ನಿಶ್ಚಿತೇ ತತ್ಸಮಾ
ನವಿಷಯಕಜ್ಞಾನಂ ತತ್ರ ಅಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಶಂಕಾನುಪಪತ್ತಿ ಜ್ಞಾನಾಂತರಮನ್ಯಥಾ ತತ್ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಮವಿಸಂವಾದಿ ನಿಶ್ಚಯರೂಪಂ ನಿಶ್ಚಿಂ ಚ ಪ್ರವೃ
ತ್ತಿಂ ಜನಯತೀತಿ ಅಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಶಂಕಾಪ್ರತಿಬಂಧಕಾಭಾವಾನ್ನಿಶ್ಚಿಂ ಚ ಪ್ರವೃತ್ತಾವುಪಯುಜ್ಯತೇ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಗ್ರಾಹಕಮಿತಿ ನಿಶ್ಚಲಂ ಯತ್ತು ಸಮಾ
ನಸ್ಯ ನಿಶ್ಚಯಸ್ಯ ಸಮಸ್ತವಿಭ್ರಮಾಶಂಕಾನಾಸ್ಪದತ್ವಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಗ್ರಾಹಕತ್ವಮುಕ್ತಂ ತದ್ಗ್ರಾಹಕಮವಶ್ಯಂ ಜ್ಞಾನತ್ವಮನುಮಿತೇಃ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯೇ ತದನು
ವ್ಯವಸಾಯೋ ವಿಶೇಷದರ್ಶನಾತ್ ತತ್ರಾಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಶಂಕೇತಿ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯನಿಶ್ಚಯೋ ಅಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಶಂಕಾವಿರಹದರ್ಶನಂ
ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ನಿಶ್ಚಿತಂ ಚ ಪ್ರವರ್ತಕ ಇತ್ಯಭಿಪ್ರಾಯಃ ವಸ್ತುತಃ ಪರತಃ ಪಕ್ಷೇ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಗ್ರಹಣೇ ಸತ್ಯೇವ ಪ್ರವರ್ತಕ ಇತಿ ಏವಮನುವ್ಯವಸಾಯಸ್ಯಾಪ್ರಾಮಾ
ಣ್ಯನಿಶ್ಚಯೇ ತತ್ಪ್ರಯುಕ್ತಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಶಂಕಾನಿವೃತ್ತಿಜ್ಞಾನಂ ಜಾನಾಮೀತಿ ಪ್ರತ್ಯೇತಿ ನವಾ ತು ತಜ್ಜ್ಞಾನೇನ ತಥಾವಿಧಂ ಜಾನಾಮೀತಿ ಕ್ರಮೇಣಾನುವ್ಯ
ವಸಾಯನಿಶ್ಚಯೇ ತತ್ಪ್ರತಿಬಂಧಕವ್ಯವಸಾಯಪ್ರಕಾರತ್ವೇನೋಪತಿಷ್ಠತೇ ತತ್ರ ತಥೈವ ಯತ್ತು ಭಾಷ್ಯ ನಿಶ್ಚಯಾಂ ರಘು ಇತಿ ಪ್ರಚುರತರನಿಶ್ಚಿಂ ಚ ಪ್ರವೃ
ತ್ತಿ ದರ್ಶನಾತ್ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ಸ್ವತ ಏವ [redacted] ಜ್ಞಾಯತೇ ಅಗೃಹೀತಪ್ರಚರತ ಇತಿ ರಘು ಇತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಸು ಕರಚರ ಇಮತಿ ನಿರತಾಪ್ಯ ವಿನಿಶ್ಚಯೇ
ನುವ್ಯವಸಾಯೇ ಗ್ರಹ ಅಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಶಂಕಾನಾಂ ವ್ಯವಸಾಯಾದೇವ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರವರ್ತಕಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ। ರಘು ಇತಿ ಸಮ ವಕ್ಷ

గంతుస్యకారణత్వేన తదుక్తం గణేంబిహాసూనాం ప్రచురాణమభానానప్రవృత్తిం తంభానిత్తిబిహాసోంవశమనక్తి తస్యప్రత్యక్షేతి ||
ఉత్పన్నస్యైవప్రమాంశకత్వోంగతుస్యతోజ్ఞానసామగ్రీమాత్రాత్ తద్యుత్పత్తౌ ప్రమావిప్రమాస్యాత్ అన్యథాజ్ఞానమప్రామాణ్యం
త్ జ్ఞానసామగ్ర్యాందోషసత్వేతదప్రమితిశేత్ తద్వర్జ్యప్రమాజ్ఞానవిశేషవత్ప్రమావిశేషః స్యాత్ జ్ఞానసామగ్రీజన్యత్వాత్
తస్మాత్ప్రమాప్రమయోర్వైచిత్ర్యాన్యథానుపపత్త్యా గుణదోషజన్యత్వం అథగుణదోషౌవినాతయోస్తత్రతయోరభావః తత్రజ్ఞానసామ
ప్రతి గ్ర్యేవకారణం తత్ప్రత్యేకజ్ఞానమాత్రే [illegible] ప్రసంగాత్ ఇతిచేన్న విశేషవిరాకృతసామాన్యకార్యాభావాత్ తత్సామగ్రీమాదా
యైవసామాన్యసామగ్రీ తాంవినానైవవా అన్యథాకార్యవిశేషేకారణవిశేషోపేక్షాన: గుణయధేకజాతియ్యసామ
గ్రీనత్వేవిఘటయోర్ఘటపటయోరవిశేషయోర్వైచిత్ర్యంచతథాప్రమాప్రమయోరపిగుణదోషవైరూప్యంచవిషయేతి అథా
గుణత్వవ్యవహారాంప్రమాత్వమనుగతమితిప్రమామాత్రానుగతత్వేనానుగమేతత్వా: అనుగతతయాత్వస్యఅననుగతాదనుప్రత్తి
రితిచేన్న ప్రమాత్వస్యాపిహేతుత్వేకార్యతావచ్ఛేదకత్వేమానాభావాత్ కార్యమాత్రవృత్తిత్వస్యలఘుత్వఘటజ్ఞానత్వాద్యా
భిమానాత్ అథప్రమాజ్ఞానేతత్వాతిరిక్తంస్వజన్యజ్ఞానత్వాత్ అప్రమాంవదేతిచేన్న ప్రమాయాః జ్ఞానత్వే

ప్రబం

౨౦

తత్త్వే తు జన్యతయా సాధ్యాభావాత్ జ్ఞానాజనకజన్యత్వవిరోధాత్ అప్రమాయాం తదనిష్పత్తేః విశేషణతావత్ వ్యా
వర్త్యప్రనిక్షిప్తే కింజయత్వం చిద్వ్యక్తిత్వవిశిష్టయా అతిరిక్తత్వం ప్రమాయా విభిః నిష్ఠసాధకాత్ గావిజ్ఞానసామగ్ర్య
తిరిక్తసామగ్రీజన్యత్వసాధ్యం పూర్వనిష్ఠసాధకాత్ విరోధాత్ప్ర చసామాన్యవిశేషయోః సామగ్ర్యయం ప్రమా
యాః జ్ఞానజన్యత్వవత్తేః అన్యథా సామగ్రీభేదాసిద్ధేః తస్యకార్యభేదకల్పనాత్ ఏతేన జ్ఞానసామాన్యహేత్వతిరిక్తహేతు
జన్యత్వసాధ్యం ప్రత్యుక్తం సకలజ్ఞానాభిప్రాయం ప్రమాయా విభిః నిష్ఠసాధకం జ్ఞానత్వాభిప్రాయకేత్వసిద్ధేః గావిజ్ఞానత్వవత్యా
కార్యత్వవ్యాపకాన్యత్వత్రితయాఽగ్రిమకారణజన్యత్వసాధ్యం జ్ఞానత్వస్య కార్యత్వవ్యాప్తితయా కార్యతావచ్ఛేదకత్వాత్ అథయ
థార్థత్వయస్య అనతః సత్త్వం హేతుకం తత్కార్యతావచ్ఛేదకం జ్ఞానత్వం సత్తా కాలసత్వవ్యాపకం ప్రత్యక్షాదీనాం కారణానత్వ
మాత్రస్య హేత్వన్వయవ్యాపారదితి చేన్న యద్రూపం గతస్వరూపం హేతుత్వకం తత్కార్యతావచ్ఛేదకం లాఘవాత్ జ్ఞానత్వం
తు నతథా అన్యజ్ఞానవృత్తికరణం ప్రమాయా విభిర్యథార్థం నిష్ఠసాధకం తేషాం ప్రత్యేకం జ్ఞానమాత్రహేతుత్వాత్

ಎತೇನ ಪ್ರಮಾತ್ವಂ ಜ್ಞಾನತ್ವವ್ಯಾಪ್ಯಜನ್ಯ ಕಾರ್ಯತಾನಿರೂಪಿತ ಕಾರಣತಾಭಿನ್ನಕಾರಣತಾಪ್ರತಿಯೋಗಿಕಾರ್ಯತಾವಚ್ಛೇದಕಂ ಜ್ಞಾನತ್ವಸಾಕ್ಷಾದ್ವ್ಯಾಪ್ಯ
ಧರ್ಮತ್ವಾತ್ ಅಪ್ರಮಾತ್ವವದಿತಿ ನಿರಸ್ತಂ। ಪ್ರಮಾತ್ವಸ್ಯ ನಿತ್ಯವೃತ್ತಿತ್ವಾತ್ ಅನಿತ್ಯಪ್ರಮಾತ್ವಂ ತಥಾ ಕಾರ್ಯಮಾತ್ರವೃತ್ತಿಧರ್ಮತ್ವಾತ್ ಇತ್ಯಪಿ ನ ಲಘು
ಭೂತತ್ವಾದಿನಾ ವ್ಯಭಿಚಾರಾತ್ ಅನಿತ್ಯಪ್ರಮಾ ಪ್ರಮಾತ್ರಮೋಭಯಜನ್ಯತಾವಚ್ಛಿನ್ನತಾ ಜನ್ಯಜನ್ಯತ್ವಾತ್ ಅಪ್ರಮಾವದಿತಿ ಚೇನ್ನ ದೋಷಸ್ಯ
ಬಿಚ್ಛಾದೇಃ ಸ್ವವಿಷಯಕಪ್ರಮಾಹೇತುತ್ವೇನ ಅಪ್ರಮಾಯಾಂ ಸಾಧ್ಯಾಪ್ರಸಿದ್ಧೇಃ ಘಟತ್ವಾದ್ಯಾಂಶತ್ವೇ ತಯೋರ್ವ್ಯಭಿಚಾರಾತ್ ಸಂಸ್ಕಾರಧ್ವಂಸಾ
ದೇಶಂ ಸಾದಿಜ್ಞಾನಸ್ಯಾಪಿ ಪ್ರಮಾತ್ವಾತ್ ಕಾರಣವೃತ್ತಿಭೇದಜನ್ಯತ್ವೇನ ನಿಷ್ಟಸಾಧನಾಚ್ಚ ಅಥ ಪ್ರಮಾ ಪ್ರಮಾವೃತ್ತಿಧರ್ಮಾವಚ್ಛಿನ್ನಕಾರ್ಯ
ತ್ವಪ್ರತಿಯೋಗಿಕಕಾರಣಜನ್ಯಾ ಅಪ್ರಮಾ ವಿಜಾತೀಯಕಾರ್ಯತ್ವಾತ್ ಘಟವತ್ ಯದಿ ಪ್ರಮಾ ಅಪ್ರಮಾತ್ವಸಮಾನಾಧಿಕರಣ
ರೂಪವಿರೂಪಾವಚ್ಛಿನ್ನಕಾರ್ಯತ್ವಪ್ರತಿಯೋಗಿಕಕಾರಣಜನ್ಯಾ ಸ್ಯಾತ್ತರ್ಹಿ ಅಪ್ರಮಾ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಚೇನ್ನ ಅಪ್ರಮಾವೃತ್ತಿಧರ್ಮಾವಚ್ಛಿನ್ನಕಾ
ರ್ಯತ್ವಂ ಸಂಯೋಗಸ್ಯ ತತ್ಪ್ರತಿಯೋಗಿ [illegible] ಕಾರಣಾದಿಂ ದ್ವಿಯೋಗಾದಿತಿ ತಜ್ಜನ್ಯತ್ವೇ ನಿಷ್ಟಸಾಧನಾತ್ ಅಪ್ರಮಾಸಾಧಾರಣಕಾರಣ
ವೃತ್ತಿಜನ್ಯತ್ವಂ ಚ ಅಪ್ರಮಾಯಾಂ ತ್ವಯಾ ಪ್ರಯೋಜಕಮಿತಿ ತರ್ಕೇ ಸ್ಪಷ್ಟಪ್ರಯೋಜಕಃ ಅನಿತ್ಯಪ್ರಮಾ ಪ್ರಮಾಪ್ರ[illegible]ತಿಬಂಧಕ

ಪ್ರಮಾತ್ವತರ

ಜನ್ಯಪ್ರಮಾಪ್ರಮಾನ್ಯತರತ್ವೇ ಅಪ್ರಮಾವತ್ ಬಾಧ್ಯತ್ವಪ್ರಮಾಬಾಧ್ಯತ್ವಪ್ರಮಾಜನಕಜನ್ಯ ಅತಿವ್ಯಾಪ್ರಮಾಂತರ್ಭಾವ ರಾಸಕ ಪ್ರಮಾವದಿತಿ ಚೇನ್ನ
ಪ್ರಮಾಜನಕ ಸಂಸ್ಕಾರನಾಶ್ಯತ್ವಭೇದಸ್ಯ ಅಪ್ರಮಾ ಪ್ರತಿಬಂಧಕತ್ವೇ ಬಾಧ್ಯತ್ವ ಪ್ರಮಾಜನಕತ್ವೇ ಬಾಧ್ಯಸಾಧಕತ್ವಾತ್ ಏತೇನ ಪ್ರಮಾತ್ವವಿಶೇ
ಷ್ಯತ್ವ ಭಾವಪ್ರತಿಬಂಧಕಜನ್ಯ ಅತಿವ್ಯಾಪ್ತಿ ಭವತ್ಯಪ್ರಮಾವತ್ ದೂರಾತ್ಪುರುಷಸ್ಯ ಸ್ಥಾಣುತಯಾ ಜ್ಞಾನೇ ಸಂಬಂಧಿ ಭಾವಭಾವೀಯೋವ
ಯತೇಂ ಪ್ರಯಸಂಶಯಕರ್ಷಸ್ಯ ವಿರೋಧಿ ಸ್ಥಾಣುತ್ವಭಾವ ಪ್ರತಿಬಂಧಕತ್ವಂ ವಿರೋಧಿ ಜ್ಞಾನಜನಕತ್ವಂ ದೃಷ್ಟಂ ಅಪ್ರಮಾಯಾಂ ವಿತಾ
ದಿ ಅನಂಗಾದಿ ಭ್ರಮಸ್ಯ ಚತಭಾತ್ವಮಿತಿ ನಿರಸ್ತಂ ಪ್ರಮಾಜನಕವ್ಯಕ್ತಿವಿಶೇಷಸ್ಯ ಅಪ್ರಮಾಪ್ರತಿಬಂಧಕತ್ವಂ ಪ್ರಮಾಜನಕತ್ವಂ ಬಾಧ್ಯತಿನಿಷ್ಠಸಾ
ಧಕಾದಿತಿ ನ ಪ್ರಮಾಯಾಂ ಮತಿರಿಕ್ತಗುಣಾಸಿದ್ಧಿಃ ಕಿಂಚ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಪ್ರಮಾಸ್ಥಾನ ಅನುಗತಸ್ಯ ಧಾರಂ ತದನ್ಯಗುಣಾನಾಂ ಭಾವಃ ಇಂದ್ರಿಯ
ಸಂನಿಕರ್ಷಾದ್ಯಧಿಕಾಂ ಬಾಧಕಗಮಃ ನಚ ಚಕ್ಷುರ್ದೋಷಗುಣಾ ದೋಷ ಪ್ರಮಾಜನಕತ್ವಂ ಗುಣತ್ವಂ ಭ್ರಮಜನಕತ್ವಂ ದೋಷತ್ವಂ ಅತಿಪ್ರಸಕ್ತಂ ತ
ದ್ಧ ತ್ರಜನಕತ್ವಂ ಹಾನಿಃ ಕಿಮಿತಿ ಚೇನ್ನತೇ ಏವಮ್ ಪ್ರಮಾ ವಿಪ್ಲುತ ಏವ ಕಾರ್ಯದ್ವಯ ರತಃ ಪ್ರಮಾವತಿ ಅಸಾಧಾರಣ ದೇವತದು ಪ್ರವೃತ್ತಾ ದೋಷಸ್ಯೈವಾ
ತೇ ಕಾರ್ಯತ್ವ ಅಥ ಜ್ಞಾನಸಾಮಗ್ರೀಜನ್ಯ ತದ್ವಿಶೇಷ್ಯ ದರ್ಶನಪಿತ್ತಾದಿ ದೋಷವಿಧಾನಾತ್ ಅಪ್ರಮಾಯಾಂ ದೋಷಾಯ ಜನಕ ಇತಿ ಚೇತ್ ತರ್ಹಿ ವಿಶೇಷ
ದರ್ಶನಪಿತ್ತಾದ್ಯಭಾವಾದಿಸ್ತತ್ರ ತತ್ರ ಪ್ರವಿಶಯ ಪ್ರಮಾತ್ವೇ ಅಭಾವಾನ್ವೇತಿ ಪ್ರಮಾಯಾಂ ಮಾರ್ಗಂ ಜನಕಕಾರಣ ಪೇಕ್ಷ್ಯೇತಿ ಕಥಂ ನ ಪರತಸ್ತ್ವಂ। ....

అపి చ యథా ఘటాః కార్యకారణభావాత్ యథా ప్రామాణ్యప్రామాణ్యయోః వ్యభిచారాదతిప్రసంగాత్ ఇతి యద్యపి ఘటమృద్గుణ నామ
గతమాన్యత్వం । ఏవం చ ప్రమాణ్యమపి ప్రమాణ్యమేవ తత్ర ఉత్పత్తౌ కారణమనుగతమావశ్యకం । కించ యథా
కార్యం యత్కారణవిజాతీయకారణజన్యం యథా ఘటపటవిజాతీయే ఇతి । అతః కార్యకారణవైజాత్యస్య అనుగతత్వాపత్తేః । ఘట
జ్ఞానేషు విజాతీయత్వమపి కార్యం తద్విజాతీయకారణవిజాతీయస్య ఘటత్వం ప్రయోజకమితి సర్వవ్యవహారః । ఏవమ
పి ప్రమా అప్రమాణేషు విజాతీయేషు తజ్జన్య అప్రమా విజాతీయకార్యత్వాత్ ఘటవత్ ఏవం చానుగతస్య ప్ర
మాణేషు స్వప్రమాణ్యవిరోధ్యనుభవప్రతిబంధకజాతీయత్వం జన్యానుభవత్వాత్ ఘటప్రమావత్ జన్యానుభవ
సాధకం । అధికారే స్వప్రమాణ్యం కార్యతావచ్ఛేదకం బాధకం విశేషా ప్రమాత్వవ్యాప్తిరనిత్యత్వాత్ అప్రమాత్వవత్ లఘు
త్వం చ విశిష్టం కార్యతావచ్ఛేదకం ప్రత్యక్షానుగత ప్రయోజకత్వం దోషవిశిష్టజ్ఞానత్వం దోషజన్యతావచ్ఛేదకం
జ్ఞానత్వం తదనుగతత్వం అప్రమాత్వాపత్తేః ప్రత్యక్షానుగతత్వం అప్రత్యక్షానుపపత్తేః స్వాతంత్ర్యాత్ । ఏవమపి ప్ర
ప్రమాత్వం అనిత్యజ్ఞానత్వావచ్ఛిన్నకార్యతాప్రతియోగికారణతా ప్రతియోగికార్యతావచ్ఛేదకం
అనిత్యజ్ఞానత్వావచ్ఛిన్నకార్యతావచ్ఛేదకత్వాత్ అప్రమాత్వవదితి అనిత్యప్రమాణతయా అప్రమాణ్యవ్యాప్త్యనుగతత్వసిద్ధిః ।

ಪ್ರ೩೦
೨೨

ಅನ್ಯಥಾ ಸಗತತತ್ಕಾರ್ಯಾನುತ್ಪತ್ತೇಃ ತಥಾಪಿ ಪ್ರಮಾತ್ವಂ ಅಪ್ರಮಾಕಾರ್ಯತಾವಚ್ಛೇದಕಕೋಟೌ ಪ್ರವಿಷ್ಟಕಾರಣತಾಪ್ರತಿಯೋಗಿಕಕಾರ್ಯತಾವಚ್ಛೇದಕಂ
ಪ್ರಮಾತ್ವೇ ತತ್ಕಾರ್ಯತಾವಚ್ಛೇದಕತ್ವಾತ್ ಘಟತ್ವವತ್ ಬಾಹ್ಯಪ್ರಮಾತ್ವಂ ಬಾಹ್ಯಪ್ರಮಾಕಾರಣತಾವಚ್ಛೇದಕಕೋಟೌ ಪ್ರವಿಷ್ಟಕಾರಣತಾಪ್ರ-
ತಿಯೋಗಿಕಕಾರ್ಯತಾವಚ್ಛೇದಕಂ ಬಾಹ್ಯಪ್ರಮಾತ್ವೇ ತತ್ಕಾರ್ಯತಾವಚ್ಛೇದಕತ್ವಾತ್ ಘಟತ್ವವತ್ ಅನ್ಯಥಾ ಶಬ್ದಪ್ರಮಾತ್ವಂ ಶಬ್ದಪ್ರ[redacted]ಮಾಕಾ-
ರಣತಾವಚ್ಛೇದಕಕೋಟೌ ಪ್ರವಿಷ್ಟಕಾರಣತಾಪ್ರತಿಯೋಗಿಕಕಾರ್ಯತಾವಚ್ಛೇದಕಂ ಶಬ್ದಪ್ರಮಾತ್ವೇ ತತ್ಕಾರ್ಯತಾವಚ್ಛೇದಕತ್ವಾತ್ ಘಟತ್ವವತ್ ಅನ್ಯ-
ಥಾ ಯೋಗ್ಯತಾಜ್ಞಾನಂ ವಿನಾ ಬಾಹ್ಯೇಷು ಶಬ್ದತಜ್ಜ್ಞಾನಂ ಕಿಂಚಿತ್ಪ್ರವೃತ್ತಿಪ್ರಕಾರಕಂ ಕಿಂಚಿತ್ಪ್ರಮಾಣಾಪ್ರವೃತ್ತಿಪ್ರಕಾರಕಮಿತಿ ಯೋಗ್ಯತಾ-
ಜ್ಞಾನಸಾಮಗ್ರ್ಯಾಸ್ತು ಪ್ರವೃತ್ತ್ಯಾ ಯತ್ರ ಪ್ರಮಾ ಯೋಗ್ಯತಾ ತತ್ಕಾರಣಕಾರಣತ್ವಸ್ಯ ಬಾಧ್ಯೈತಾದೃಶಪ್ರಮಾತ್ವಸ್ಯಾನುಪಪತ್ತಿಃ ಯದವಚ್ಛೇದಕತ್ವಂ ತದವಚ್ಛೇ-
ದಕಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಕತ್ವಸ್ಯಾಪ್ಯವಚ್ಛೇದಕತ್ವಾತ್ ಘಟಾದಿವತ್ ತರ್ಕತ್ವಂ ತಂತ್ರಂ ಸ್ವರೂಪಸ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತ್ಯಾಪ್ರಯೋಜಕತ್ವಾತ್ ಸತ್ಕರ್ಷಾತ್ ಪ್ರವೃತ್ತಿ-
ಕಸಾಧ್ಯಸ್ಯ ಕಾರಣತ್ವಂ ಪ್ರವೃತ್ತೇರನುಪಪತ್ತಿರ್ದೋಷಃ ತತ್ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ ಭಗವತ್ಪಾದಸ್ಯ ಸ್ವರೂಪಂ ಚ ತನ್ನವಪಕ್ಷತ್ವಾದಿತಿ ತತ್ರ ವಿಪಕ್ಷಬಾಧಕೇ ಬ-
ಹಿರಸಿದ್ಧೇಃ ಸಾಧ್ಯಾಪ್ರಸಿದ್ಧೇರುಪಪತ್ತೇಃ ಸಾಧ್ಯಾಪ್ರಯೋಜಕತ್ವಾತ್ ಸ್ವೇಷ್ಟಪ್ರಮಾವಿರಹಂ ವಿನಾ ಬಾಧ್ಯತ್ವಂ ತು ಅಸ್ತು ಸ್ವರೂಪಸ್ಯ ವಿಶೇ-
ಷಜ್ಞಾನಸಾಮಗ್ರೀಪ್ರವೃತ್ತ್ಯನ್ವಯಸ್ಯ ಯತ್ರ ಅಭಾವೇ ಕಾರಣಂ ಕಿಂಚಿದಂಶೇ ತತ್ಕಾರಣತಾವಚ್ಛೇದಕತ್ವೇ ಸಾಮಗ್ರೀಘಟಕಲಕ್ಷಣೇ
ಇತಿ ಪಕ್ಷಬಾಧಕಸ್ಯ ಮಾದೃಶಾನಂ ನಿರ್ಧಾರ್ಯ ಪ್ರಮಾ ತದಸಂಗ್ರಹಾತ್ ಪ್ರಕಾರಾ ಪ್ರಮೋತ್ಪತ್ತೇಃ ಅನ್ಯಥಾ ನಿಶ್ಚಯೇ ಸತಿ ತತ್ತ್ವಮಿತಿ ಚೇನ್ನ ಘಟಂ ಮಿ

వంయ వేంద్రియసన్నికర్ష విశేషదర్శనాదినమపహాంశ్రి ప్రమాం తదభావే అప్రమితి ప్రమాంతరాంగుణాః అప్రమాంతరాం తదభావ ప్రా
మాంతరిత్యేవకింకస్యాత్ అథానదర్శనవిషయత్వే కనదర్శనవిషయతాప్యభావాపత్తేః ప్రమాజనకః ప్రాగ్నదర్శనవిషయత్వాద్యు
మితదసంభవాత్ నదర్శనవిషయత్వే అనదర్శనవిషయతాత్మకస్యాభావాపేతుః సంభవతి ప్రమాంతరాణి సదర్శనమాత్రవిషయత్వ
దప్రమాంతరాం మనదర్శనవిషయతాభావాదితిచేత్ తర్హ్యప్రమాంతరాం సదర్శనవిషయతాకస్యాత్ తేత్వభావాత్సదర్శ
మాత్రవిషయత్వే అనదర్శనవిషయతాభావాపేతుతిచేత్ తదేకగునావిశేషతుః తదభావవనదర్శనవిషయత్వే ప్ర స
యమాజనకఇత్యస్తు కగుణాభావస్యాపి కారణత్వస్తుదేవసత్వమసత్వంచకస్యాత్ గుణతదభావయోరేకత్రాసత్వాదితిచేన్న
మాంభావాభావేపి పృథ్వ్యాదితి స్వాభిప్రాయబుద్ధ్యాదిగుణాదిబిగమాంకం గుణాభావాదసమాత్రవిషయత్వకః పుట్టు జాత్యస్యాదితిచేన్న
మాంభావదప్యసమాత్రవిషయత్వకభావాపత్తేః సర్వత్రవిషయమాంభావసంభవతీతిగుణాభావేపిమప్యం అథవిశేషదర్శనా
దిగుణాః తదభావవత్తార్కగతత్వదిత్యేంప్రమాంఅప్రమాంపాత్తు కింతుమాషతదభావంపివిచేత్తింకపత్తాదిమాం
తత్రదభావవత్తాత్మగతత్వదితికతావపిమాంతయా స్వప్రమాంయాంస్యాభావస్వప్యభిచారత్వే అథమాంధర్మ్యంకైకం కేమాం తత్ర
మపిశిష్టత్వంతత్ అత్రాపికగతత్వాత్ అకగమాంత్వాభిప్రమాంత్రమాంతుత్వం బత్తాదావకగతత్వే తదభావాదనం

ಪ್ರ-೩೦

೨೨

ಭವಾಪ್ಯ ಣಾವಿ ಪ್ರಮಾಣಾನಾಂ ತ್ವಭಾವಪ್ರತಿಯೋಗಿತ್ವಂ। ಅಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಗ್ರಹಯಾಂತ್ ಬಿತ್ತ್ರಾದಿಃ ಸ್ವಪ್ರಮಾಣಾನಾಂ ತು ತತ್ಪ್ರಯಾಣಾವಿ ಸ್ವಪ್ರಮಾಭಿಜ್ಞಪ್ರ
ಮಾಪ್ರತಿಬಂಧಕತ್ವಂ ಏವಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಪ್ರತಿಬಂಧಕಸ್ಯ ಸತ್ತ್ವೇ ಗವರಾಮರ್ಶಸ್ಯ ಜ್ಞಾನತ್ವಾಪ್ರದಕಮಿತಿಃ ಪ್ರಮಾಣಸ್ಯಾತ್ ಭ್ರಮತ್ವಸ್ಯಾತ್
ಧಸ್ಯ ತ್ವಪ್ರಚಿತ್ವಪ್ರಚಿಕ್ಷ್ಣಾಂ ಧಿಜ್ಞತಿಚೇತ್ ತದಾನೀಂ ಗುಣಾನಾಂ ಬಿತಲ್ಪ್ಯಂ ಸ್ಯಾದಿತಿ ತತ್ ಪ್ರಮಾಣತ್ವಸಂಭಾಗುವರ್ತಿ ಜಾಪೇಕ್ಷಿತಂ ಸಿದ್ಧಮಿಪಂಧಾ
ಕವಸಾಂಚಿತ್ ದೋಷಾದುರಗಭ್ರಮಸ್ಯದಭಾವೇವಂಶಪ್ರಮಿತಿ ತತ್ರ ದೋಷಾಭಾವಃ ಪ್ರಮಾಣಾನಾಂ ತು ಇತ್ಯಕ್ತ್ರಾಬ ಕಧಾಸು ಪ್ರೇತ್ಯಬಕ್ ಮಂ
ದೂಷಕವಸಾಂಚಿತಂ ಕಯುಕಏವ ದೋಷಾಃ ಕೃಚಿ ಇತಿ ತತ್ರ ದೋಷಾಭಾವಾತ್ ಕೃಭಾವಂಶಪ್ರಮೇವ ಸ್ಯಾಂ ಹೂಂ ಹಾವುತ್ಪತ್ತಿದಭ್ರಮದೋ
ತುದೋಷಸಂಸ್ಕಾರಜತ್ವೇಬ ಮಮಶರೀರಮಿತಿ ಪ್ರಮೈವೇತಿ ಚೇತ್ ವಿಶೇಷಾಅದರ್ಶನಸ್ಯ ತತ್ರ ದೋಷತ್ವಂ ಕದಂಸ್ಕಾರಸ್ಯ ತತ್ಸತ್ತ್ವೇ ತದನಿಕ್ಷೇಃ
ಕಚದೂರಿಚತ್ತುಃ ಸಂಕೀರ್ಣಪ್ರತಿಕ್ಷಾ ಕಾಸಚಾಂತಿಂಯ್ಸಸಂಯೋಗಿ ಪ್ರಮಾತದಭಾವೇಶಿತಿ ತತ್ರ ಅಯೋಗದೂಷ್ಯಂ ಗಾಂಗಾಃ ಪ್ರಮಾಣಿ
ತುರಿತ್ಯಕ್ತ್ರಾ ಬಿಗುಣಾಪ್ರತ್ಯೇತಿವಾಚ್ಯಂ ತಾವ ಶ್ವೇವತಿಕೃಕ್ಷಾಕ್ಷಾ ತ್ತಾತಿನದಿಂತುಃ ತೀಕವಿಕಾತದಭಾವಾತ್ ದಪಾಬತಾವ ಕ್ಯಾಂ ಪ್ರಮಾ
ಯಾಂನ್ನದಿಂತುಃ ನಕ್ಷಕಷ್ಟೇಕೇವ ಪ್ರಮಾಣಯಾಃ ತೇಕವಿಕಾಬಭಾವಾತ್ ತತ್ರಾಬಾದೋಷಾಭಾವಃ ಕತಿಪ್ರಾ ದೋಷಚಿತ್ತ್ಯೇವ ಪ್ರಮಾ
ತ್ವಪಾತಾತ್ ಕತುವಿಶೇಷದರ್ಶನಂ ಪ್ರಮಾಹೇತುಃ ವಿಶೇಷಾದರ್ಶನಸ್ಯ ದೋಷತ್ವೇ ತದಭಾವಸ್ಯ ಹೇತುತ್ವಮಿತಿ ಚೇತ್ ತದಾನೀಂ ದೋಷಾ
ಭಾವತ್ವೇನ ಏವ ಹೇತುತ್ವ ಗುಣತ್ವೇ ಭಾವತ್ವೇಕವಾ ಕಿಂಚವಿಶೇಷದರ್ಶನಸ್ಯ ಪ್ರತಿಬಂಧಕತ್ವಾ ಏವ ದೋಷಾಃ ಪದಾದಯೋಽಪ್ರವಕ್ಷ್ಯತಕ್ಷ
ಶ್ವವಿಶೇಷಾದರ್ಶನಂ ಕಚತಿಷಾವಕಗುಣತ್ವೇ ವಿಶೇಷದರ್ಶನ ಪ್ರತಿಬಂಧಕತಯಾ ಅನುಗಮಲಾಘವಾ ದ್ವಿಶೇಷಾದರ್ಶನಮೇವ

ಷಡಿತಿ ವಾಚ್ಯಂ ಕ್ಷಣಿಕತ್ವಮಪಿ ಸ್ಥಿರಾಣಾಂ ಕಥಂಚಿದ್ಗೃಹೀತಂ ಅಗೃಹೀತಾಬಾಧಿತಾದಿತ್ಯಾದಿ ಅಪ್ರಮಾಣಸ್ಯಾಪಿ ಅಗೃಹೀತಗ್ರಹಣಾತ್ ಮನ್ಯದೇವ ವಾದಿನಾ
ಪಿಪ್ಪಿರಾಣಾಂ ಕ್ಷಣಿಕತ್ವಸ್ಯ ತದಭಾವದರ್ಶನಾತ್ ಪ್ರತ್ಯಭಿಜ್ಞಾನೇನ ವಿಶೇಷಾದರ್ಶನಸಹಕೃತಂ ಬಾಧಿತಗ್ರಹಣಮಿತಿ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ದ್ವಯೋರಪಿ
ಸಿದ್ಧಂ ಬಾಧಾಭಾವಸ್ತು ದರ್ಶನಾತ್ ಪ್ರಮಾಣತ್ವಂ ಬಾಧಾದರ್ಶನಾತ್ ಪ್ರಬಲವಿಶೇಷಪ್ರತ್ಯವಮರ್ಶಾತ್ ಭವತಿ ವಿಶೇಷಸ್ಯ ವಿಶೇಷಾಂತರಾದರ್ಶನಾದಿ
ವಾ ಯದಿ ತದಾ ಅನುಪಪನ್ನಃ ಕಿಂಚ ವಿಶೇಷದರ್ಶನಂ ಪ್ರಮಾಣಮಾತ್ರಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಪ್ರಮಾಣಂ ಯಾವತ್ ನಿರ್ಣಯಾಭಾವಾತ್ ತತ್ರ ಕೇವಲಮಪಿ ಅನವಸ್ಥಾ ಪಾ
ತಾತ್ ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇ ಪ್ರಾಯಸಂಶಯಕರ್ಷಣಃ ಅಪ್ರಮಾಣಂ ನಿರ್ಣಯಸ್ಯ ನ ತು ಸಂಶಯರ್ದರ್ಶನಾಭಾವಾತ್ ಪ್ರಮಾಣಮೇವ ತು । ನ ಚ ಪ್ರಮಾಣಂ ನಿರ್ಣಯ
ತಃ ಅಪ್ರಮಾಣಂ ನಿರ್ಣಯಸಂಗಾತ್ ಪ್ರಮಾಣಸ್ಯ ಪ್ರಮಾಣತ್ವಪ್ರಸಂಗಾತ್ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿತ್ವಂ ಚ ಪ್ರಾಯಶಃ ಸಂಶಯಕರ್ಷಣಂ ಬಾಧಿತಾರ್ಥವಿಷಯತ್ವಾದಿ ವಿಷ
ಸಂ ಯಥಾ ಪ್ರಮಾಣಾಂತರೇಣ ಪ್ರಾಯಸ್ತದ್ವಿಷಯತ್ವಾತ್ ಅಪ್ರಮಾಣಂ ಪ್ರಾಯಸಂಶಯಕರ್ಷಣಾಭಾವೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿತ್ವಂ ನಿರ್ಣಯಸ್ಯ ತೇನ ಪ್ರಮಾಣತ್ವ
ತತ್ರಾಪಿ ಅತಿಪ್ರಸಂಗಃ ಅಗೃಹೀತಗ್ರಾಹಿ ಪ್ರಮಾಣಂ ಪ್ರಮಾಣಮಪ್ರಮಾಣಂ ಪ್ರಮಾಣವಿಷಯಂ ತದ್ಗ್ರಹಣಾತ್ ಪ್ರಮಾಣಾನ್ಯತ್ವೇನ ಪ್ರಮಾಣಂ
ಪ್ರಮಾಣವತಿ ತಿಜ್ಞಾನಾಭಾವಸ್ಯ ನ ತತ್ವಮಿತಿ । ಇತ್ಯುಕ್ತೇ ಪ್ರಮಾಣಮಾತ್ರಂ ಅಗೃಹೀತಗ್ರಾಹಿ ಕಿಂತು ತತ್ರ ಪ್ರಮಾಣಾಂತರಂ ಭವತೀತಿ
ಯದಿ ಪ್ರಯೋಜಕತ್ವಂ ಯಥಾರ್ಥ ಅಂಗೀಕಾರ್ಯಸ್ಯ ತಸ್ಯಾರ್ಥಗ್ರಾಹಕತ್ವಂ ಯಥಾರ್ಥಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತಯಾ ತತ್ವಂ ಅನ್ಯಥಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿ
ರೇಕಾಂತ । ತತ್ರ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ವಿಸ್ತಾರಃ ಅಂಗೀಕೃತಮಾದಾಯ ಮಾನತ್ವವತ್ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇ ವಿಶೇಷದರ್ಶನಸಮುಪಗಮಃ ತದಭಾವೇ ಭಾವಾತ್

ಪ್ರಾಮಾ
೨೪

ನನು ವಿಶೇಷದರ್ಶನಮೇವ ತು ದೇವದತ್ತೋ ಯಜ್ಞದತ್ತ ಇತ್ಯುಭಯತೋ ಭವತಃ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಭವತಿ; ಅನ್ಯಥಾ ವಿಶೇಷದರ್ಶನಮೇವ ತತ್ರ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯನಿಶ್ಚಯೇ ತತ್ರಾಪಿ
ತದವಚ್ಛಿನ್ನಾಯಾ ಮನೋವಗಾಹನಾ ಇತಿ ಚೇನ್ನ ಏವಂ ಚ ಪ್ರಾಪ್ತ ವಿಷಯಕ ಪ್ರಾಪ್ಯರ್ಥ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತ್ವಾಯ ಮಿಲಿತ ಮಿತಾವಿವ ಪುರುಷ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಪ್ರಾಮಾ
ಣ್ಯಂ ಸಂಶಯಯೋರನ್ಯತ್ರ ಕರಣಾದಿ ಮತಿ ಪುರುಷ ಜ್ಞಾನತ್ವಸ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಯಸ್ಯ ಸ್ಥಾಣುತ್ವ ತದಾ ವಿಶೇಷದರ್ಶನಂ ವಿನಾ ಕಥಂ ಪ್ರಾಪ್ಯತ್ವ ಪ್ರ
ತ್ಯಕ್ಷಮಿತಿ ಚೇನ್ನ ಸಂಶಯ ವಿಪರ್ಯಯಯೋಸ್ತತ್ಪ್ರಮಾಯಾಂ ತನ್ಮತೇ ತು ತಸ್ಯ ಸಂಭವಾಭಿಪತ್ತೇಃ ತತ್ರೈವ ಸಂಶಯ ಇತಿ ಚೇತ್ ಸದ್ಭಾವಣಾಭಿಪ್ರ
ಕಾರಕಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ವಿಶೇಷ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತ್ವಾನ್ ಮೇ ಸಂಗತಸ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇ ಅಹಂ ಚ ಪ್ರಾಪ್ತ ತದ್ದರ್ಶನೇ ಸಂಸ್ಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದರ್ಶನ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ ಗತ ಮನ ನೇತ್ಯೇವಂ
ಸಂಶಯಯೋಸ್ತತ್ರ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇನ ವೃತ್ತಿ ಮಿತಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಅನುಮಿತಿ ಸಮತ್ವಾ ಬಲವತ್ವಾದಿತಿ ಚೇನ್ನ ಅನ್ಯತ್ರ ತಥಾ ತ್ವಬಲತ್ವೇ ತತ್ರ
ಸಮತ್ವಾ ಬಲವತ್ತ್ವೇ ತತ್ರ ಪುರುಷಂ ಚ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ ಪ್ರಸಂಗಾತ್ ಅತ ಏವ ವಿಶೇಷದರ್ಶನ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಜ್ಞಾನಂ ಬಾಧಕಂ ತದ್ದರ್ಶನ ಪ್ರತ್ಯ
ಬಾಧ್ಯಂ ಅನ್ಯಥಾ ಬಾಧ್ಯ ಬಾಧಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಸ್ಯಾತ್ ಪ್ರಮಾ ಬಾಧಿತಾ ಕದಾಚಿದಪಿ ಪುರುಷ ಸ್ಯಾತ್ ವಿಸ್ಮರಣ ಜ್ಞಾನ ಬಾಧಕ ಜ್ಞಾ
ತಿ ಗಾದಿ ವಿಪರೀತ ಬೋಧಕ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬಾಧಕ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಬಾಧ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅನ್ಯಥಾ ನಿತ್ಯ ಬಾಧಕಮಿತಿ ಚೇನ್ನ ವಿಶೇಷದರ್ಶನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರವೃತ್ತ ತದರ್ಥ ಪ್ರಾಪ್ತಿ
ಸಂಭವತಃ ಕಥಂ ಬಾಧಿತತ್ವ ವಿಶೇಷದರ್ಶನೇ ವಿಪ್ರತಿಪತ್ತಿ ಪ್ರಮಾಣತ್ವಾತ್ ತು; ಯತ್ತು ವಿಶೇಷದರ್ಶನಂ ಪ್ರಮಾ ವಿರೋಧಿ ತತ್ಸ್ವಭಾವಃ ಪ್ರಮಾಣ ಹೇತುಃ ಪ್ರತ್ಯ
ಕ್ಷ ಪ್ರಮಿತಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವಿಶೇಷದರ್ಶನಂ ವಿರೋಧಿ। ದ್ವಿತೀಯೋ ಹಿ ಸಾ ವಿರೋಧ ಮಿತಿ ಪ್ರಮೇಯ ತಥಾ ದರ್ಶನಾತ್ ತತ್ರ ಬಾಧ್ಯಬಾಧಕಭಾವೋ ನಾಸ್ತಿ ಅಬಾಧ

ಅಂಗತ್ವಾದ್ದೃಶ್ಯವಾಕ್ಯಾರ್ಥಸ್ಯ ಪ್ರಮಿತೌ ದೋಷಾಭಾವಮಾತ್ರಾಪೇಕ್ಷತ್ವಾದಿತಿ ತಿನಪತ್ತಿ ವಕ್ತೃಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನಾದಿಗುಣಾಸಿದ್ಧಿಃ ಏವಂ ಪ್ರಮಾಣಾನಾಂ ಗುಣಾಜನ್ಯ
ತ್ವೇ ವೇದೇ ಚ ಪ್ರಮಾಣವಾಕ್ಯಾರ್ಥ ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನ ಗುಣಾಜನ್ಯತ್ವಾತ್ ತದಾಶ್ರಯಪುರುಷಾಸಿದ್ಧಿಃ ಕಿಂಚ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಾವಪಿ ಗುಣಾಜನ್ಯತ್ವಂ ವಿದಿತಂ ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರತ್ಯೇ
ಕವಚನಸ್ಯ ಚ ಪ್ರಮಾಣತ್ವಂ ಕಿಂತು ತಾರ್ಕಿಕೈಃ ಪ್ರಮಾಣ್ಯಾಭಾವ ಏವ ಪ್ರಮಾಣ್ಯಮಿತಿ ಚೇತ್ ತತ್ರ ಲಾಘವಾದ್ದೃಶ್ಯವಾಕ್ಯಾರ್ಥ ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನಸ್ಯಾ
ತು ಪ್ರಮಾಣ್ಯಂ ಪ್ರಮಾಣ್ಯಾಭಾವಾನಾಮನ್ಯಥಾಸಿದ್ಧತ್ವಾತ್ ಅಪ್ರಮಾಣ್ಯಂ ದೃಶ್ಯಾಭಾವ ಏವ ಪ್ರಮಾಣವಾಕ್ಯಾರ್ಥಜ್ಞಾನಂ ವಿನಾ ತಾದೃಶವಾಕ್ಯದೃಶ್ಯಾಭಾವೇ ಪ್ರ
ಅನ್ಯಥಾ ತದಾಪತ್ತೇಃ ತತ್ರ ವಕ್ತೃಜ್ಞಾನಾದಿ ಗುಣಜನ್ಯತ್ವಾತ್ ತಸ್ಯಾಸಿದ್ಧತ್ವಾತ್ ಅಸ್ತು ವೋಭಯಂ ಯದ್ವಿಶೇಷವಿನಿಗಮನಾಭಾವಾತ್ ತಥಾಪಿ
ವೇದೇ ಗುಣಾಸಿದ್ಧಿಃ ನಚ ದೃಷ್ಟದೋಷತ್ವಾತ್ ದೃಷ್ಟಾದೇವ ವೇದಪ್ರಮಾಣ್ಯೋಪಪತ್ತೌ ದೃಷ್ಟದೃಷ್ಟಜ್ಞಾನಾದಿ ಸರ್ವಜ್ಞಕಲ್ಪನಾ ಗೌರವಾತ್ ಇತಿ ವಾ
ಚ್ಯಂ ಪ್ರಮಾಣ ವತಃ ಕೇವಲಮುಖ್ಯ ರವನ್ಯಾಪಿ ಸ್ವರ್ಗಾದಾ ವಿವಾದೋಪಾತ್ ಪೂರ್ವ ಸ್ವಾರಸಿಕ ಪ್ರಮಾಣ ನಮಸ್ಯೈ ಕಲಿಕಾಲವಚನಾತ್ಯ ನಾಗ
ವಾಚ್ಯಾನಾಂ ತಾರ್ಕಿಕೈರ್ದೃಶ್ಯಾಭಾವಾನ್ಯ ಅಥ ವೇದೇ ಕರ್ತೃಗತ ಸದ್ದೋಷಾಭಾವ ಕತ್ವಾತ್ ತಾರ್ಕಿಕವಿದ್ದೋಷ ದೃಷ್ಟೇ ವವಕ್ತೃ ರಹಾವೇ ದೋಷ ದೃಷ್ಟಮನ
ಹಾರ್ದ್ರೇರಮಿತಿ ಚೇನ್ನ ಬಾಧಕಸ್ಯ ಬಲವತ್ತ್ವೇನ ಕಾಕತಿ ಪ್ರಮಾಣತ್ವಾತ್ ಭ್ರಮಂ ತಪ್ರಮಾದಕ ವಾಕ್ಯೇಷು ದೋಷಾಣಾಂ ತಿವಕ್ತೃವ್ಯವಧಾನಾತ್ ತಿದೋ
ಷಜ್ಞಾನಾಕ್ಷೇಪ ಸಂಪಾದಾ ಪ್ರಮಾಣ್ಯೇ ತದಭಾವಾತ್ ಕಿಂಚ ತೈವವಶ್ಯ ನಂ ವಕ್ತೃಂ ಪ್ರತ್ಯಂ ವದತೇತ್ಯಾದಿ ಸ್ವತಃ ಕಾಕ್ಷೇ ಮತ್ತ್ವೇವಂ ಪ್ರಮಾಣಾನಾಂ ಬಾಲಾದಿ
ನ್ಯಾಯೇ ವಕ್ತೃದೋಷಾಭಾವಾತ್ ಪ್ರಮಾಣತ್ವ ಪೇಕ್ಷ್ಯೇ ವೇದ ತು ವೃತ್ತ್ಯಾಪ್ಯ ಕಿಂ ತದಾಬಾಧ್ಯಂ ತಪ್ರಮಾದಕವಾಕ್ಯಂ ಕಥಂ ಪ್ರಮಾಣಾನಾಂ ಗುಣಾಜ

ಪ್ರಬಂ
೨೭

ಕೃತ್ವಾತ್ ಶಬ್ದಸ್ಯ ಚಕ್ಷುರ್ಗ್ರಾಹ್ಯತ್ವಪ್ರಸಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಿಷಯತ್ವಾತ್ ತದನ್ಯಪ್ರಮಾಣಾನಾಂ ಸಂವಾದಕತ್ವಾಭಾವಾತ್ ಯತ್ತು ಶಬ್ದಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ
ವಾಕ್ಯಯೋಗ್ಯತ್ವೇ ಪದಾರ್ಥಸ್ಮೃತಿ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥ [illegible] ಬಾಧಯೋಗ್ಯತಾಪ್ರಮವಿಷಯಸ್ಮರಣಾಧೀನತ್ವಾತ್ ತಸ್ಯ ಘಟಪದಮಿತಿ ಘಟೋಽರ್ಥಃ
ತಿ ಚಕ್ಷುರ್ವಿಷಯತಯಾ ಪ್ರಮಾಸಾಧ್ಯತ್ವಾತ್ ಕಿಂ ಚ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಾನಾಂ ಬಾಧಯೋಗ್ಯತಾ ಲಾಘವಾತ್ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಸ್ಮೃತ ತತ್ರಾಬಾಧಿತ ಏವ
ಶಬ್ದಶ್ರುತಾವಲಂಬಿತಾಕಾಂಕ್ಷಾ ಅರ್ಥಯೋಗ್ಯ ಏವ ಶಬ್ದ ಇತಿ ಕಿಂ ತ್ವೇವಮೇವ ಪದಾರ್ಥಪ್ರಕಾರಾ ಪ್ರತೀತಿರಿತಿ ವಾಚ್ಯಂ ಆಕಾಂಕ್ಷಾದಿರೂಪಾಯ
ಯೋಗ್ಯತಾಸತ್ತ್ವಾತ್ ನ ಚ ಅನುಭವಾವಲಂಬಿತ ಸಂವಾದಕತ್ವಾದ್ಯರ್ಥಾನುಭವಾತ್ ಏವಂ ಚ ಪದಾರ್ಥಾನಾಂ ಯೋಗ್ಯತಾವಚ್ಛೇದಕತ್ವಾತ್
ಪ್ರಮಾಣತ್ವಾತ್ ಯದರ್ಥ ಆಗಮಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಕತ್ವಾತ್ ಪದಾರ್ಥಾಂತರಮೇವ ತತ್ರ ವಿಷಯಃ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾನುಮಾನಶಬ್ದಾನಾಂ ತ್ರಯಾಣಾಂ ಪ್ರಮಾಣಾನಾಂ
ಸ್ವಾರಸಿಕತ್ವಾತ್ ತದ್ದ್ವಾರಾ ಶ್ರೋತುಃ ಸ್ವಾನುಭವ ಅಂಗೀಕಾರ ಪ್ರಮಾಣವಿಷಯಸಾಧ್ಯಂ ಶಬ್ದಪ್ರಮಾಣತ್ವಾದಿತಿ ಸ್ಮೃತಿ ಪ್ರಾಂತ
ಪ್ರಕಾರಕವಾಕ್ಯಾರ್ಥಾನುಪ್ರವೇಶಪ್ರಮಾಣಾಂತರಸ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತ್ವಾತ್ ವೇದವಾಕ್ಯಸ್ಯ ಈಶ್ವರಸ್ಯ ವಿಷಯಾರ್ಥವಾಕ್ಯಾರ್ಥಜ್ಞಾನಂ ಜನಕಂ ತದನ್ಯ
ಪ್ರಮಾಣತ್ವೇ ಕತ್ವಾತ್ ಶಬ್ದಾದಿವಾಕ್ಯಸ್ಯ ಚ ವಿಷಯತ್ವಾತ್ ಯೋಗ್ಯಾರ್ಥಾವಧಾರಣಾಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಶಕ್ತ್ಯೈವಂ ಶಬ್ದಾರ್ಥಾನುಭವಃ ತಸ್ಯಾಪಿ ಸ್ವಾರ್ಥ
ಕತ್ವಾದಿತಿ ವಕ್ತೃ ತತ್ವಾರ್ಥಾರ್ಥಸ್ಯ ಸತ್ತ್ವೇ ಕಥಂ ಪದಜ್ಞಾನಾನಾಂ ಚ ಶಬ್ದತ್ವಾತ್ ಏವಂ ಅಂಗೀಕಾರಾನಂತರ ಪ್ರಮಾಣಯೋಃ ವಿಷಯೋಪಾಧಿ ಸ್ವಜ್ಞಾನ
ಯೋಗ್ಯತ್ವಸ್ಯ ಪ್ರಕಾಶಮಿತಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಃ ಅತ್ರ ಬ್ರೂಮಃ ಶಾಬ್ದಪ್ರಮಾಣಯೋಃ ತು ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾರ್ಥವಾಕ್ಯಾರ್ಥಜ್ಞಾನಂ ಶಕ್ಯಃ

ಕಿಂತು ಯೋಗ್ಯತಾದಿಕಂ ಯಥಾರ್ಥತದ್ವ್ಯಾವೃತ್ತಂ ಲಾಘವಾದಾವಶ್ಯಕತ್ವಾಚ್ಚ ಭ್ರಮಪ್ರಮಾಣವಿಭ್ರಮಾಪ್ರಾಪ್ಯಜನ್ಯೇ ವಿಷಯಂ ವಾದಿಕೋಽಯಂ ಯಥಾರ್ಥಯೋ
ಗ್ಯತಾಜ್ಞಾನಂ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಸ್ಯಾಬಾಧಿತತ್ವಾತ್ ಏವಂ ಕರ್ಣೇಂದ್ರಿಯಾದೇಃ ಕರ್ತೃತ್ವಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತ್ಯಾದಿಸ್ಥಾನೇ ವಿಷಯಂ ವಾದಿಕಸ್ಯ ಕಾರಣತ್ವೇ ತು ಪ್ರಮಾಣಮೇವ ಯೋ
ಗ್ಯತಾದಿಜ್ಞಾನಮಪೇಕ್ಷ್ಯ ಅಜ್ಞಾನಂ ಕಲ್ಪ್ಯಂ ನಾನಾರ್ಥದರ್ಶನಾತ್ ತತ್ರಾಪ್ರಾಪ್ತ್ಯಸ್ಯ ತಂ ವಿಹಾಯ ಯಥಾರ್ಥಯೋಗ್ಯತಾಜ್ಞಾನ ವಿಷಯತಿನಂ ವಾಕ್ಯ
ಪ್ರಕರಣಜ್ಞಾನಮವಿಭ್ರಮ ಇತಿ ತದ್ವ್ಯಕ್ತಂ ಪ್ರಮಾಣಾನಾಂ ಸ್ವಪ್ರಮಿತಿ ಚ ಇತ್ಯತ್ರ ತಾತ್ಪರ್ಯವಿಷಯ ತದ್ವ್ಯಕ್ತಂ ತಥಾ ಪ್ರಮಾಣಕ ಮಿತಿ ಪ್ರ
ಮಾಣಾನಾಂ ಏವಂ ವಿವಿಧಂ ಯಥಾರ್ಥಯೋಗ್ಯತಾಜ್ಞಾನಮವಗಮ್ಯ ಇತಿ ಕೈದಿಕ ಪ್ರಮಾಣ್ಯಂ ಗುಣಾಪೇಕ್ಷತ್ವೇ ಸ್ವರಸಿದ್ಧಿಃ ಸ್ವಾದಿಷತ್ ವಿಷಯತ್ವ
ಥಾರ್ಥವಾಕ್ಯಾರ್ಥಜ್ಞಾನಮವಗಮ್ಯ ಯಾಕಿ ಪ್ರಮಾಣಾ ಶಬ್ದಂ ಶ್ರುತಿ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ವಿಷಯ ತತ್ ಅತ ಏವ ತದವಗಾಹಿ ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಾನುಮಾನ
ಏವಂ ಚ ವಿಷಯವಾಕ್ಯಾರ್ಥೇ ಗೌಣಪರ ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನ ವಿಶ್ವ ತಂ ಪ್ರಶ್ನಃ ಪ್ರಮಾಣಶಬ್ದ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಗಾಮಾತ್ಯ ತಿ ವಾಕ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಃ ಮೈವಂ
ಪ್ರಮಾಣಶಬ್ದ ತ್ವಂ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥ ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ವಕತಾಂ ವಿನಾ ನ ಸಂಭವತಿ ಅವಶ್ಯಕ ಯೋಗ್ಯತಾದಿನ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ ತದ್ಜ್ಞಾನಾ
ತ್ಪೂರ್ವಂ ವಿಶೇಷ ತತ್ ಅಪ್ರಯೋಜಕಮಿತಿ ತಥಾ ವಿಯೋಗ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಮಾಣಶಬ್ದ ಕಾರಣಂ ಗೃಹೀತಮಿತಿ ಚೇತ್ ವಿನಾ ಕಥಂ
ವಿ ನಾ ಇತ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರಯೋಜ್ಯ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಜ್ಞಾನ ಮುಕ್ತ್ವಾ ಏತಾದೃಶ ವಿಶೇಷ್ಯ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಂ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ತಿ ವಿಷಯ ವಾಕ್ಯ ಪ್ರಯೋ
ಗ ಇತ್ಯರ್ಥಾಧಿಕಂ ಪ್ರಥಮಂ ತತ್ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಜ್ಞಾನಂ ಚ ತಾದೃಶ ವಚನ ಪ್ರಯೋಗೇ ತತ್ಸಿದ್ಧಂ ತಾದೃಶ ವಚನಮೂಲಸ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿ

ಪ್ರ.೩೦
೨೬

ತದ್ವತ್ತಾಂ ಪ್ರಾಂತಿವರ್ಷಾಂ ಇವಯುವವತ್ತಿಃ ಅಥ ಜ್ಞಾನಗ್ರಾಹ್ಯತ್ವೇ ಚ ಪ್ರಮಾಣಾನಾಂ ತಾಭ್ಯತ್ವಂ ವತ್ಪ್ರತಿತ್ರಿಪ್ರಂತಿಯಾಂ ಪ್ರಕಾರತಾಂ ಕಬಾನ್ನತಾದಿ ವೇತನಂ ವಿನಾ ಅಧಿಂ
ಪ್ರಿಯವಿಶೇಷ್ಯ ವಿಷಯಂ ಜ್ಞಾನಂ ಯತ್ ತತ್ಪ್ರತಿಪತ್ತಿಪ್ರತಿಯೋಗಿ ಪ್ರಕಾರಕಂ ಭವತಿ ಕಬವಿಶೇಷ್ಯವತ್ ಅಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಯೋಜಕೇ ಅಥಃ ಸಕಲವಿಶೇಷ್ಯ
ದರ್ಶನಾದ್ಯಸ್ವವಿಷಯಕ ಧರ್ಮಪ್ರತಿತಿಪ್ರತಿಯೋಗಿ ಪ್ರಕಾರಕತ್ವಂ ಗತ ಪ್ರಿ ಪ್ರಮಾಣಾನಾಂ ಇತಿ ತಾಭ್ಯಾಂ ವಿವರಣಂ ತತ್ಪ್ರಯೋಜ್ಯ ವಿಶೇಷ್ಯ ಪ್ರಮಿತಿ ತತ್ವಾತ್
ಯನ್ನ್ಯಸ್ತಂ ತ್ರಿಪುರುಷಜ್ಞಾನೇ ಯಸ್ಮಿನ್ ದ್ವಿತೀಯ ಹೇತ್ ಪ್ರೈವಂ ಮೀಮಾಂಸಕಾದಿ ಸಕಲಾನಾಂ ಗಸಾಂಖ್ಯ ವೈದಿಕಾನಾಂ ಸ್ವಾರ್ಥಜ್ಞಾನ ಕವಡಾಕ್ಯಾಪಕಕ್ಷಧತ್ವ
ತರ್ಕಪ್ರತಿತಿಪ್ರತಿಯೋಗಿ ವಿಷಯಸ್ವಾಪ್ರಕಾರಕಮಿತಿ ವಿಶೇಷ್ಯ ಧರ್ಮ ಯದ್ಧರ್ಮವಿಶೇಷ್ಯದರ್ಶನಾತ್ ಪ್ರಶಸ್ತಮಸ್ತ್ಯೇವ ಏವಂ ಭ್ರಾಂತಭ್ರಾಂತ ತಾತ್ಪರ್ಯಕ್ಯಾಪಕಕ್ಷಧತ್ವ
ತರ್ಕಪ್ರತಿತಿಪ್ರತಿಯೋಗಿ ವಿಷಯತ್ವಂ ತತ್ಪರತ್ವಮವಗಮೋಪ್ಯುತ್ತರಿಕಾಂ ವಿಶೇಷ್ಯ ಪ್ರಿಯಾಂ ಯತ್ರ ತದಸ್ತ್ಯಾ ಪ್ರವೃತ್ತಂ ತರಂ ವಕ್ತಿ ತಿಷ್ಠ ಮೀಮಾಂಸಕಾನಾಂ ತತ್ತ್ವ
೮ ವಿಶೇಷ್ಯಕ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ವ್ಯವಹಾರಾಪ್ರತಿವಿದನ್ಯ ತದ್ಧರ್ಮಪ್ರತಿತಿ ಪ್ರತಿಯೋಗಿ ಪ್ರಕಾರಕಮಿತಿ ತಾತ್ಪರ್ಯಭಾವಾತ್ ಪ್ರಮಾಣಾನಾಂ ಕವಾ ತದಾಂ ಧರ್ಮಪ್ರತ್ಯ
ಯನ್ನಿತ್ಯಸಿದ್ಧ ಅತ ಏವ ಸಂಸಾರೇ ತತ್ಸ್ವವಿದನ್ಯಕಥಾಸಿ ಕ್ರಮಾಂ ಶಕಾಪ್ಯಧಿಕ ವಿಶೇಷ್ಯ ಜ್ಞಾನೇ ತಾತ್ಪ್ರತಿತ್ತಿ ಪ್ರತಿಯೋಗಿ ಪ್ರಕಾರಕಾ ಕೃತಂ ತಾವತ್ತೈವತ್ವ
ತ್ಪರತ್ವಮಿತಿ॥ ॥ಪ್ರಾಭಾಕರಾಣಾಂ॥ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ಸ್ವತ ಏವ ಪ್ರವೃತ್ತೇತಿ ಜ್ಞಾನಯತೀತಿ ತಥಾಹಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ವಪ್ರಸ್ಪಷ್ಟಂ ಗಂ ಸ್ವತ್ವ ಜ್ಞಾನಸಾಧಾರಣ
ಯಥಾರ್ಥತ್ವಮಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ತೇಷಾಂ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಸ್ಯ ಮನಸಿ ಜ್ಞಾನಂ ಕ್ಷಣಗುಣಾಂ ಯೋಗ್ಯಾಭಾವಂ ನಾಪೇಕ್ಷತೇ ಸರ್ವ ಜ್ಞಾನಾನಾಂ ಯಥಾರ್ಥತ್ವೇ
ಅವ್ಯಭಿಚಾರಾತ್ ಅಯಥಾರ್ಥಸ್ತು ವ್ಯವಹಾರಃ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸನ್ನಿವೇಶಾತ್ ಜ್ಞಾನಂ ತು ಕಾರ್ಯತ್ವೇ ಬಾಧಕ ತತ್ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಜ್ಞಾನಪ್ರವೃತ್ತೇಃ

జ్ఞానేషు యథార్థత్వప్రయోజకత్వం విషయిత్వవ్యవహారజనకత్వం చేతి; అథ యథార్థత్వప్రమాత్వయోః జ్ఞానత్వసామాన్యే కథం ప్రమాణం
అప్రామాణ్యం చ కథం ఘటేత ఇతి చేత్ నైవం అయథార్థత్వం నామ అప్రామాణ్యం న సర్వథా అయథార్థత్వేన కింతు విపరీత
వ్యవహారప్రవర్తకత్వం తచ్చ జ్ఞానసామగ్ర్యం [illegible]
౪ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] యథార్థత్వరూపం ప్రామాణ్యం స్వప్రకాశత్వేన [illegible]

ಸ್ವಾರ್ಥನಿಶ್ಚಯರೂಪಂ ತದತಿರಿಕ್ತಂ ಚ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ಮಾನಾಭಾವಾತ್ ಅಸ್ತು ವಾ ತದಭಿನ್ನತ್ವೇನೋಪಜ್ಞಾಯತಾಂ ಪರತೋಽನುಮಾನಾಜ್ಞಾನಕಂ ತಥ್ಯರೂ
ಪಣೇ ಪ್ರವೃತ್ತ್ಯಾ ವಸ್ತುಪ್ರಯೋಗಾತ್ ಅರ್ಥಂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರವರ್ತತ ಇತ್ಯವಶ್ಯಂ ಕಾರ್ಯನಿಶ್ಚಯಾದೇವ ಪ್ರವೃತ್ತ್ಯುತ್ಪತ್ತೇಃ ಅಥಾರ್ಥನಿಶ್ಚಯಾದೇವ ಪ್ರವೃತ್ತಿರಿ
ತಿ ನಿಶ್ಚಯಂ ಕಿಂ ಸ್ವಿದಂ ರೂಪ್ಯಮಯಮರ್ಥ ಇತಿ ನಿಶ್ಚಯೋ ಜ್ಞಾನಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಗ್ರಹೋ ಹಿ ಕ ಇತಿ ಚೇತ್ ನ ತದನಂತರಂ ಹಿ ಜ್ಞಾನಂ ರಜತರೂಪ್ಯಂ ಅಯಮರ್ಥ ಇ
ತ್ಯೇತದ್ವ್ಯಾಕಾರಕಂ ನಾರ್ಥನಿಶ್ಚಯರೂಪಮುಪಪತ್ತ್ಯೇತಿ ಕೋ ತತ್ರ ವಿರೋಧಃ ಅತ ಏವಾರ್ಥೇ ತಥಾತ್ವಂ ಸ್ವತೋಽನುಮಪರಿಚ್ಛಿದ್ಯತ ಇತಿ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಮಾ
ಣ್ಯಗ್ರಹಃ ಯದಿ ಚ ತದಜ್ಞಾನಂ ನ ಸ್ವಾರ್ಥನಿಶ್ಚಯರೂಪಂ ತದಾ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಜ್ಞಾನಮಪಿ ನ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯನಿಶ್ಚಯರೂಪಂ ನ ಹಿ ತದರ್ಥನಿಜ್ಞಾನಂ ತ
ದಪಿ ಸ್ವಾರ್ಥನಿಶ್ಚಯರೂಪಮಿತಿ ಸ್ವಾರ್ಥಮರ್ಥನಿಶ್ಚಯೋ ಅರ್ಥಂ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯನಿರೂಪಣಂ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಜ್ಞಾನವಿನ್ಯವಿಷಯನಿಶ್ಚಯೋಽರ್ಥ ಮೇಣ್ಯಪೇಕ್ಷಾ
ದಿಯೋಽಪಿ ನವಸ್ಥಾ ಕಿಂ ಚ ಪರಃ ಪಕ್ಷೇ ಗೃಹೀತಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಸ್ಯ ಪರಸ್ಯ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯನಿಶ್ಚಾಯಕಂ ಪಿಂ ತ್ವೇನವಸ್ಥಾ ಅತೋ ಯಥಾ ಜ್ಞಾನಾಂ ತಸ್ಯ ೮
ಗೃಹೀತಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಮೇವ ಪರಪ್ರಾಮಾಣ್ಯನಿಶ್ಚಯರೂಪಂ ಯಥಾ ತು ತತ್ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಜ್ಞಾನಂ ತದಾ ಕೈನಾಪಿ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಮಗೃಹೀತಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ
ಮೇವ ಪರನಿಶ್ಚಯಾತ್ಯ ಇತಿ ನಾನವಸ್ಥಾ ತಥಾ ಅರ್ಥಜ್ಞಾನಮಪಿ ನಿಶ್ಚಿತಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಮೇವ ಅರ್ಥನಿಶ್ಚಯರೂಪಂ ಮಪಿ ವಿಶೇಷಾತ್ ನಿಷ್ಪ್ರಯುಕ್ತಜ್ಞಾನೇ ಅರ್ಥ
ಸಂಶಯಃ ಕಿಮೇವಮುನೇವಂ ವೇತಿ ಅಥ ಜ್ಞಾನಮರ್ಥನಿಶ್ಚಯರೂಪಮಪಿ ನ್ಯಮಗೃಹೀತ ಕಥಂ ಸ್ವಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ಇತಿ ಚೇತ್ ತರ್ಹಿ ಸ್ವಪ್ರಕಾಶತ್ವ
ವಿವಾದೋ ಅರ್ಥಸ್ಯ ತಥಾತ್ವಾಕಾರಕಂ ತತ್ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ಸ್ವತ ಏವ ಗೃಹ್ಯತ ಇತಿ ತವಾಪ್ಯುಕ್ತಮತಂ ಅಥ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಗ್ರಹೋಽನಭ್ಯಾಸದಶಾಯಾಂ ಸ್ಥಿ

ಇದಂ ಪ್ರಮಾಣಮೇವೇತಿ ನಿಶ್ಚಯೋಽನಭ್ಯಸ್ತೇ ಸ್ಥಿತಿ ತತ್ತದ್ಭಾವಾತ್ ಅತ ಏವ ಪ್ರಮಾಣ್ಯ ಸಂಶಯೋದರ್ಶಿ ಕಿಮಿದಮಿದಂ ಪ್ರಮಾ ವೇತಿ ಸಂಶಯೋಽಭ್ಯಾಸೇ ಪ್ರಮಾ
ತ್ ಕರತಲಾಮಲಕಾದಾವಪಿ ಅರ್ಥನಿಶ್ಚಯೋಽವ್ಯಭಿಚಾರಾದಿತಿ ಚೇತ್ ಮೈವಂ ಅಭ್ಯಸ್ತ ಜ್ಞಾನೇ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ ಸಂಶಯಃ ನ ಸರ್ವತ್ರ ಕ್ರಿಯಾಂ ಸತ್ವ
ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಕಿಂತು ಅಗೃಹೀತ ಭೇದಂ ಜ್ಞಾನದ್ವಯಮೇಕಂ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಮಿತ್ಯಾಕಾರಕಂ ಪ್ರಮಾಣವೇತಿ ಸಂಶಯಸ್ಯ ಕಾರಣದೋಷ ಸಂಶಯಾ
ನಂ ಜ್ಞಾನಾಂತರಾನುವರ್ತತೇ ಅನಾಹತ ಪ್ರಾಪ್ತಿತ್ವಂ ಪ್ರಮಾತೃತ್ವಂ ತತ್ಸ್ಮೃತಿ ಸ್ಮೃತಿ ಜ್ಞಾನತ್ವಂ ಸ್ಮೃತಿತ್ವಂ ಚ ಸಂಸ್ಕಾರಸಾಧಾರಣಕಾರಣತ್ವಮ
ತಿ ಸ್ವತೋಽನಗೃಹ್ಯತೇ ಸಂಸ್ಕಾರಾದೇರಗ್ರಹಾತ್ ಅತ ಏವ ನ ಸ್ವತ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಮೃತಿ ಸಾಧಾರಣತ್ವಾದಿತಿ ಚೇತ್ ಪ್ರವೃತ್ತ್ಯೌಚಿತ್ಯಂ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ಅ
ರ್ಥತಥಾತ್ವನಿಶ್ಚಯತ್ವಂ ತಚ್ಚ ಸ್ವತ ಏವ ಗೃಹ್ಯತೇ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಚ ಅನ್ಯಾನಪೇಕ್ಷತ್ವಂ ನ ಹಿ ತತ್ ಗೌರವಾತ್ ಸ್ವಸಂವಾದಾದಿನಾ ಪ್ರವೃತ್ತಿಃ ಪ್ರಾ
ಮಾಣ್ಯಂ ಯಥಾರ್ಥತ್ವಮೇವ ಅನುಮೀಯತೇ ಅನ್ಯಾನಪೇಕ್ಷತ್ವ ನ ಹಿ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯಭಾವಾತ್ ಸ್ವನಿಷ್ಠಾಂ ತದ್ವ್ಯರ ಪ್ರಮಾಣ್ಯ ವ್ಯವಹಾರಾಂ ಪ್ರ
ಕಾರಾಂ ಸಾಪೇಕ್ಷತ್ವಾದಂತರ್ಗತಃ ಯಥಾರ್ಥನಿಷ್ಠಮಾನವಸ್ಥಿತ ಯದಸ್ವತ ಇತಿ ಕೈರಭಾವಾದಿತಿ ಅತ್ರೋಚ್ಯತೇ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯನಿಶ್ಚಯೋ
ನಿಶ್ಚಿತ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಹೇತುಃ ತದಭಾವ ಸಂಶಯಪ್ರವೃತ್ತ್ಯಭಾವನಿಷ್ಠಂ ಪ್ರದರ್ಶಿತಂ ಚ ತತ್ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ನಾರ್ಥ ತಥಾತ್ವನಿಶ್ಚಯ ಪೂರ್ವಕಂ ಅನ್ಯಥಾ
ಸಂದೇಹಾ ಪತ್ತಿ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಸ್ವಪ್ರಕಾಶತ್ವಾದ್ವ್ಯವಸಾಯ ನಿಯಾರ್ಥ ತಥಾತ್ವ ನಿಶ್ಚಯಪೂರ್ವಕಂ ಪ್ರವೃತ್ತ್ಯಭಾವಾತ್ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ ಸಂಶಯಾ ಪ್ರ
ಸರ್ವತ್ರೈವ ಯಥಾರ್ಥನಿಶ್ಚಯ ಮೇವ ಅರ್ಥತಥಾತ್ವನಿಶ್ಚಯ ಪ್ರವೃತ್ತ್ಯನಂತರಂ ಪ್ರಮಾ ವಿಷಯ ಸ್ವಾಗೃಹೀತ ಭೇದ ಜ್ಞಾನದ್ವಯೋತ್ತರಂ ಪ್ರವೃತ್

ప్రామాం
౨౫

సంస్కారజన్యత్వాత్ తస్మాద్భ్రమసమానాకారాదిదం రజతమితిజ్ఞానాద్విసంవాదప్రవృత్తిః కింతు తదభ్యాసదశాపన్నాత్ అతఏవ తత్ర ప్రామాణ్య
సంశయః తత్పూర్వం తథా ప్రవృత్త్యభావాత్ పూర్వం ప్రవృత్త్యభావాత్ కిం ప్రవృత్తిహేతుభూతం జ్ఞానం విశిష్టజ్ఞానం వేతి సంశయః న ఏవం సతి
ప్రవృత్తిప్రతిబంధకీభూతం అజ్ఞానస్యాజ్ఞానం వా జ్ఞానం విసంవాదప్రవృత్తిరితి చేత్ తథాపి సంశయాత్ ప్రవృత్తిరేవ తత్ర ప్రతిబం
ధకః తన్నిశ్చయస్య ప్రవృత్తి హేతుత్వాత్ భ్రమవ్యావృత్తస్య విశిష్టజ్ఞానత్వస్య నిశ్చయః ప్రవృత్తిహేతుః పూర్వం తథా భ్రమసంస్కారస్య తన్ని
శ్చయప్రవృత్తిహేతుత్వం తత్ర సంశయాభావే సతి తస్య అభావే తథా ప్రవృత్త్యనిశ్చయస్య తత్ర వర్తమానత్వాత్ కిం ప్రవృత్తిహేతుజ్ఞానం విషయతయా
తద్విజ్ఞానత్వ తత్ప్రతిబంధకత్వం కల్ప్యం తథా సంశయే నత్వేవ తస్య సత్వాత్ అవిశిష్టజ్ఞానత్వమేవ ప్రామాణ్యం భ్రమవ్యావృత్త
త్వాత్ నిశ్చయే తథా ప్రవృత్త్యనుపపత్తిః భ్రమసంస్కారత్వాత్ ప్రామాణ్యపదార్థ జ్ఞానం భ్రమవ్యావృత్తప్రామాణ్యపదార్థ ఇతి భ్రమ
ప్రమాణస్య అభావాదికతాపత్తిః తస్మాద్భ్రమవ్యావృత్తత్వాద్విసంవాదప్రవృత్తిహేతుత్వాత్ ప్రామాణ్యసంశయః ప్రవర్తకత్వాద్విశిష్టజ్ఞా
నత్వమేవ ప్రామాణ్యం నిశ్చయస్తథా తదేవ స్వరూపసత్తయేతి చేత్ అస్తు తావత్ సంశయస్య తత్త్వనిర్ణయేన జ్ఞానత్వం భ్రమవ్యావృత్తం
విశిష్టజ్ఞానత్వం తద్విశిష్టత్వం తస్య జ్ఞానత్వేన గ్రాహ్యత్వానంగీకారే ప్రాగనుపపత్తిః సామగ్రీవిరహాత్ స్వప్రకాశత్వాన్యథానుపపత్త్యా
నిశ్చయే అన్యథా అనభ్యాసదశాపన్నే తస్య తత్ర ప్రామాణ్యసంశయో నస్యాత్ అతఏవ జ్ఞానసామగ్రీతః ప్రామాణ్య

ಮುತ್ಪದ್ಯತೇ ಭ್ರಮಸ್ಯಾಪಿ ತಥಾತ್ವಾಪತ್ತೇಃ ಕಿಂಚಾತ್ರ ಅಪಿ ವಿಶೇಷ್ಯಾಂಶೇ ಭೇದಸ್ಯಾಗ್ರಹೇ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ನ ಚಾಂತ್ಯಂ ತಾಂ ಭಾವಃ ಕಿಂಚಾಪಿ ತಸ್ಯ ಜ್ಞಾನಂ
ಭಾವಾದಿತ್ವಂ ತದಭಾವರೂಪತಯಾ ನ್ಯತಃ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ಸ್ವತ ಇತ್ಯುಕ್ತೇ ವಿಶೇಷ್ಯಾಂಶೇ ಭೇದಸ್ಯಾಗ್ರಹೇ ಅಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ನ ಚಾಗ್ರಹೇ
ಪ್ರಾಗಭಾವೇ ಗ್ರಹೇ ಭೇದಸ್ಯಾಗ್ರಹಃ ಭೇದಗ್ರಹೇ ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಂಶಯಾಯತೇ ದೋಷಾದಿ ತೃತೀಯಕಾಲ ಸಂಸರ್ಗರೂಪ ವಸ್ತುತ ಪ್ರತಿಪಾಲಕಸ್ಯ ದೋಷಜನ್ಯ
ತ್ವೇನಾಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ಪರತ ಏವ ಸ್ವತ ಸಂವಾದಿ ವಿಸಂವಾದಿ ವಿಚಿತ್ರ ಪ್ರವೃತ್ತಿರೂಪ ವಿಶೇಷ್ಯಾಂಶಾ ವಿಶೇಷ್ಯಾಂಶೇ ಭೇದಾಗ್ರಹಾರೂಪೇ ವಿಲಕ್ಷಣಾ ಹೇ
ತುಕ ಏವ ಪ್ರವೃತ್ತಿರೂಪ ಯುಕ್ತಂ ತು ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ಯಥಾರ್ಥತ್ವಮೇವ ತಸ್ಯ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರ ಹೇತುಕಂ ಅಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ದೋಷಾತ್ ಅಕಾರ್ಯ
ಸದಶಾಪಿ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ ಸಂಶಯೋಪಿ ವಿಶೇಷ್ಯಾಂಶೇ ವಿಶೇಷ್ಯಾಂಶೇ ಭೇದಾಗ್ರಹಾ [illegible] ವಲಂಬಿ ಸ ಏವ [illegible] ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಇತಿ
ತಸ್ಯ [illegible] ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಹೇತು [illegible] ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ [illegible] ತಸ್ಯ ಯಥಾ ವಿಶೇಷ್ಯಾಂಶೇ ಭೇದಾಗ್ರಹರೂಪಂ
(ಅ) ತದಾಂಶಸ್ಯ [illegible] ಅವಿಶೇಷ್ಯಾಂಶೇ [illegible] ತತ್ರ [illegible] ಪ್ರಾಗಭಾವ [illegible] ಅಕಾರ್ಯ [illegible]
[illegible] ವಿಶೇಷ್ಯಾಂಶೇ ಭೇದಾಗ್ರಹ [illegible] ಸಂಶಯಾತ್ ಏತೇನ [illegible] ಸಂಸರ್ಗಗ್ರಹ ಏವ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ [illegible] ಅಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ
ಮಿತಿ [illegible] ಸಂಸರ್ಗಗ್ರಹ [illegible] ಸಮರ್ಥ [illegible] ವಿಶೇಷ್ಯ [illegible]
ತೇನಾತ್ [illegible] ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಹೇತುಃ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ಗೃಹೀತಾ ಸಂಸರ್ಗಕ [illegible] ವಿಶಿಷ್ಟ [illegible]

గ్రం౨౦
౨౯

సంసర్గజ్ఞానత్వం వా అవిద్యమానత్వే దోషాభావత్వం వా స్వతోజ్ఞానత్వే కింతు విశేషదర్శనాభావజన్యజ్ఞానాదివదప్రామాణ్యమితి
వత్ప్రతిపాదితం ప్రమాణలక్షణమితి॥ ॥ఇతిలక్షణప్రకరణః॥ ॥అథకిం తత్ప్రామాణ్యం కిం వా తజ్జ్ఞప్తిః యథార్థవిషయత్వం ప్రత్యక్షాది
ప్రత్యక్షాదిప్రమాణత్వాభిసంశయాభావప్రయుక్తిః ప్రమాణత్వసాధనమియత్తాప్రసక్తిః సాక్షాత్ప్రమాణత్వం సంశయాభావప్రమాణత్వసామర్థ్యసాధనమితి
వికల్పస్వరూపతాభావాత్